

ÎN ACEST NUMĂR:

p. 3 - Povestea unei „Cununi de stele”
de Livia Ciupercă

p. 2 - Poveste fără sfârșit
de Mihai Buznea

p. 3 - Elegii discrete
de Constantin Dram

p. 4 - O recuperare literară necesară
de Voichița T. Macovei

P. 5 - Prin vremuri de cumpănă cu George Bratu
de Corina Matei Gherman

p. 6 - Resurecția unei specii a genului epic:
romanul istoric
de Florentin Popescu

p. 7 - Enciclopedice
(eseuri)
de Șerban Dinger

p. 8 - „Cioburi”
de amintiri și suflet
de Petronela Apopei

p. 9 - Epistolar în epoca internetului - Radu Paraschivescu:
„Brățară pe glezna ta”
de Mioara Bahna

p. 9 - Pe urmele lui Petru Comarnescu
Strada Atena nr. 11
Strada Icoanei nr. 10
de Ioan Emanuel Stavarache

p. 11 - Moartea nu a fost niciodată dușmanul nostru
de Ioan Bărbunțoiu

p. 12 - Frumosul ca suferință transfigurată
de Constantin Miu

p. 13 - Arhitectura mitico-sensuală a imaginarului în
Nuntita Evă
de Aida Zaharia

p. 14 - O simplă cuvânt(are)
de Maria Loredana Pleșca

p. 14 - Toamne care locuiesc
Spiritul
de Cai Qing

p. 15 - Un nume nou – Nuțu Belciu-Chimniță
de Cristina Ștefan

p. 16 - O lectură despre prietenie, emoție și devenire
de Emilian Marcu

p. 17 - Țesături ale Memoriei – CORNELIU BĂLAN
de Anca Denisa Șogor

p. 18 - Amurg după ploaie
proză de Sorin Coadă

p. 19 - Versuri
de Mircea Constantin Jurebie

p. 19 - Între rugăciune și artă poetică
de Ana Opran

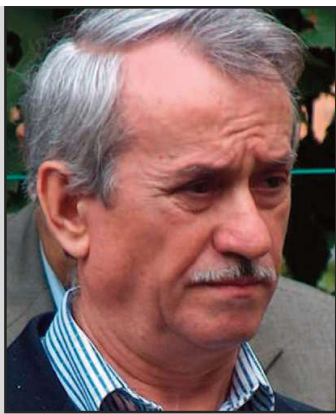
Pahar cu stema Principatelor Unite
din patrimoniul Complexului Muzeal „Iulian Antonescu” Bacău

Imaginea obiectului a fost preluată din articolul intitulat
Stema Principatelor Unite pe obiecte armorate
de la Muzeul de Istorie din Bacău autor dr. **Anton Coșa**
în „Carpica”, XLVI, Onești, Editura **Magic Print**, 2017, p. 269.

Imagine copertă propusă de: **Mihaela Băbușanu**

Comitetul de conducere a Filialei Bacău a Uniunii Scriitorilor din România, Așezământul Cultural Bacău și Redacția revistei Plumb, cu ocazia Anului Nou 2026 urează Consiliului de Conducere a AEROSTAR Bacău, mult succes în activitatea de producție, economică și financiară a companiei, parteneri de primă mărime și rezultate pe măsura brandului acesteia. Cu gratitudine, mulțumiri pentru sprijinul acordat ativităților culturale din spațiul mioritic băcăuan și în mod special Revistei Plumb!

MIHAI BUZNEA

Poveste fără sfârșit

Motto

"Porumbul nu se poate aștepta la dreptate când judecătorii sunt găini"
(proverb african)

La sfârșit de an trecut, între Crăciun și Anul Nou, judecătorii Curții Constituționale ne-au servit noi (câte, cine să le mai știe?!) mostre de consecvență interesată în ceea ce privește principiul fundamental de drept, anume – nimeni nu este mai presus de lege. Cu excepțiile de rigoare. Căci ce este legea? Un mecanism cu multe imperfecțiuni și despre care s-a dorit, și se dorește în continuare, să rămână ceea ce este. Dacă apeși butoanele corecte și mai știi și să-ți

aservești norocul, spre beneficiul direct al celor aflați la butoanele interesului. E o constatare, între multe altele, despre mersul lucrurilor în justiția românească, atunci când principiul este acoperit până peste ochi de străvechea zicală interesul poartă fesul și care ne trimite la un alt mare adevăr al celor ce sunt de spus: nu căuta dreptatea în „Litera și Spiritul Legii, acolo se tranzacționează nedreptatea, mai scumpă decât la orice Casă de Licitație”.

Așadar: între Crăciun și Anul Nou magistrații înveșmântați în robe purpurii și-au păstrat din nou serviciile pentru mai târziu, și de ce nu?, pentru totdeauna, aruncând la coșul de gunoi legea promovată de Guvern ce-și propunea să readucă, cât de cât, normalitatea pe făgașul raționalității. Dar și al decenței comportamentale. Trimițându-se, astfel, încă odată, la principiul, caduc, potrivit căruia cine-mparte, parte-și face! În pofida, și în disprețul total al principiului universal și fundamental ce ar trebui să constituie temelia și în jurisprudența românească: NEMO IUDEX IN CAUSA SUA: „Nimeni nu poate fi judecător în propria cauză”. Acesta constituind un motiv suficient pentru excluderea de la judecată. Ceea ce se ignoră, constant, dar și cu cerbicie, la Curtea Constituțională. Însemnând: Noi, judecătorii, vă împărțim dreptatea; pe din două. Și asta, chiar dacă Legea și Dreptatea sunt două lucruri pe care Dumnezeu le-a unit, dar pe care omul le-a despărțit.

Lăsați orice speranță, voi ch'entrare! - „Lăsați orice speranță, voi care intrați!”, scrie pe poarta Infernului. Nici de astă-dată Guvernul nu a reușit să intre în grațiile zeiței Justiției, Themis, balanța Dreptății suferind în continuare de opacitatea multoă dintre cei care o slujesc, iar sabia cu care ar trebui să împartă Dreptatea Umană lovește tocmai pe cine nu trebuie, în cei mulți.

Poate că tocmai de aceea „Dreptatea umblă întotdeauna cu capul spart”.

Ajunem astfel și la adevărul spuselor celui care radiografia cu multă adâncime ideatică starea Justiției românești:

Majoritatea nu are întotdeauna dreptate. L-am numit pe Octavian Paler.

Și astfel sinucura pensiilor speciale ale magistraților continuă să țină încălțat nodul gordian al interesului protejat de siluirea Nedreptății. Până când? Până la Calendele grecești! Adică, niciodată.

Tertipurile procedurale și interpretările abuzive ale legilor suferind grav de maladiile bunului plac sunt cele care mențin stările de parțialitate interesată, în disprețul cvasitotal al normalității legale și morale. Și asta, pentru că balanța Dreptății poate fi mult diferită, ea depinzând de sistemul de interese

pe care le promovezi și impui. Așa cum procedază, este cât se poate de clar, și CCR-ul nostru.

Cel care vine, și de astă-dată, cu motivații stereotipe: un drept câștigat nu poate fi pierdut. Dar numai atunci când în ecuația beneficiului se află purtătorii robelor negre și ale celor vișinii. Pentru toți ceilalți, care fac parte din masa populi, lucrurile se schimbă radical. Astfel, ajungem la un alt mare adevăr, care ne spune că „boii ară, iar caii mănâncă”.

Așadar, în Duminica celor 20 000 de Sfinți Mucenici din Nicomidia, cât și în ziua de Luni ce i-a urmat, a celor 14 000 de sfinți uciși din porunca lui Irod, balanța zeiței Themis s-a dovedit a fi, încă odată, măsluită.

Reducând la tăcere vrerea de schimbare a celor mulți, vreo 20 de milioane de români, cât și tentativele de neputințe ale guvernanților de a mai drege, cât de cât, busuiocul Nedreptății.

Și astfel, povestea adevărată a pensiilor speciale ale magistraților, fiind fără de sfârșit, nu-și va rosti niciodată cuvintele pline de optimism ce ar trebui să încheie orice basm modern: și se făcu Dreptate... Iar celor mulți și trași în țepă nu le rămâne decât să se împace cu ideea că pentru orice rău poate fi loc și de mai bine. Dar numai pentru cei ce se încă-pățânează să-și păstreze partea leului.

Cum aceste rânduri cu idei de subtext au fost scrise înainte de reuniunea, reprogramată (devenită specialitatea Casei) pentru ziua de 16 ianuarie a.c., nu aveam cum ști ce hotărâre urma să ia Curtea Constituțională, dar și dacă o va lua, astfel că nu o puteam consemna și comenta, un singur lucru putând fi aproape sigur: deocamdată, nu e loc pentru schimbare.

Adică: renunțare. Singura întrebare pe care ne-o putem pune cu toții, dar fără a avea vreo șansă de răspuns clar și tranșant – oare chiar se dorește cu adevărat, de către cei îndreptățiți să o facă -, radierea imediată, completă și definitivă, a acestei sinecuri ce dezbină societatea? Poate că șansa unei astfel de redive stă ascunsă pe undeva, așteptând cu răbdare și speranță să fie scoasă la lumină. Până atunci, însă, cred că n-ar fi deloc lipsit de interes să luăm aminte la ceea ce ne îndemna, în urmă cu mai bine de un mileniu, gânditorul antic chinez Lao Tze: *Părăsiți justiția voastră nebunească, ce nu are aproape nimic comun cu adevărata Dreptate...*

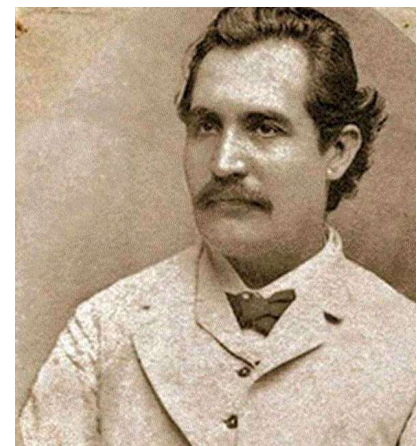
DOINA DABIJA

Eminescu ne ține împreună

După 1940, în Basarabia Eminescu era interzis. Prima carte de poezii a fost editată abia în 1954, după moartea lui Stalin.

De aceea, românii noștri basarabeni ascundeau cărțile lui Eminescu după icoane sau sub scândurile din podea, pentru că versurile marelui poet îi ajutau să nu uite că sunt români. Iar mulți dintre aceștia atunci, când au fost deportați în Siberia, l-au luat și pe Eminescu cu ei, ca în clipele de grea încercare să murmure: „De la Nistru pân' la Tisa, Tot românul plânsu mi-sa, Că nu mai poate străbate, De atâta străinătate...”. Iar în 1953, când poemul „La arme” a fost lipit de un zid, în care Eminescu spunea: „Auzi!... departe strigă slabii Și asupriții către noi: E glasul blândeii Basarabii, Ajunsă-n ziua de apoi”, Șeful de atunci al NKVD-ului, Iosif Mordoveț, a dat ordin ca autorul acestor versuri să fie imediat găsit, arestat și împușcat.

Doar că acest individ nu știa că marele Eminescu nu mai era demult în viață, dar ne ajuta pe noi basarabeni să nu ne pierdem identitatea.

Or, sunt conșvinsă că, dacă mai trăia autorul *Lucașfărului*, i-ar fi răspuns acelui nemernic, dar și trădătorilor noștri de neam din ziua de azi în felul următor:

*Prea făcurați neamul nostru
de rușine și ocară,
Prea v-ați bătut joc de limbă,
de străbuni și obicei,
Ca să nu se arate – odată
ce sunteți – niște mișei!*

Iar pentru aceste spuse, socialiștii ar fi încercat și ei să-l otrăvească cu mercur, așa cum au procedat și cu alți patrioți de-ai noștri.

Fiindcă cei care l-au omorât pe Eminescu nu-s cu nimic mai buni decât vânzătorii de țară pe care-i avem în prezent. Așa că nouă, celor de astăzi, nu ne rămâne decât o singură datorie: să-l apărăm în continuare pe *Eminescu*. Pentru că atâta timp cât îl vom apăra pe *Eminescu* și *Eminescu* ne va apăra, amintindu-ne în fiecare clipă că suntem români.

Membri:

Director:
IOAN PRĂJIȘTEANU
*
Redactor - șef:
DUMITRU BRĂNEANU

Consiliul editorial

Președinte:
CONSTANTIN DRAM

OVIDIU GENARU
VIOREL SAVIN
IOAN CULIȚĂ UȘURELU
GRIGORE CODRESCU
ION TUDOR IOVIAN
DOINA CERNICA

Director economic:
Loredana DĂNILĂ

Adresa: str. OITUZ,
nr. 32, Bacău
Telefon: 0741 110 005

ISSN 1841-9437

Redactori:

DAN ARVĂTESCU,
VIOREL DINESCU,
LIVIA CIUPERCĂ,
DORU CIUCESCU, PETRUȘ ANDREI,
MIOARA BAHNA, NICOLAE MIHAI,
IOAN BĂRBUNȚOIU,
GHEORGHE UNGUREANU,
ROMULUS-DAN BUSNEA
TINCUȚA HORONCEANU

Red-șef adj.: Cristina ȘTEFAN

Secretar de redacție:
Mihaela BĂBUȘANU

Ilustrații revistă: Radu MIHAI
CRISTINA ȘTEFAN - ad. SITE;

Adresa: str. Oituz, nr. 32, Bacău
E-mail: revista_plumb@yahoo.com

Distribuție-curierat:
Toader Titi ROZNOVANU

Colaboratori:

Prof. univ. dr.
ADRIAN DINU RACHIERU
Prof. univ. dr. IOAN HOLBAN
Conf. univ. dr. IOAN DĂNILĂ
Conf. univ. dr.
VICTORIA FONARI (Chișinău)

LIVIA CIUPERCĂ

Povestea unei „Cununi de stele”

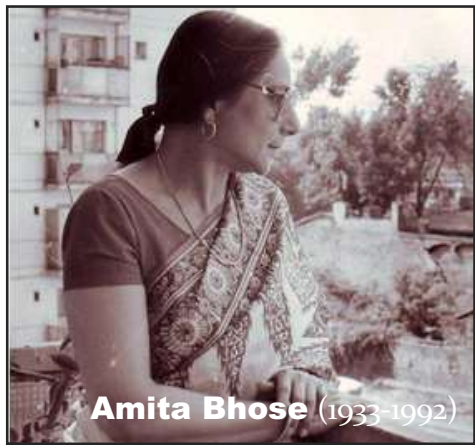
scăldat ochii prin covorul de titluri, care de care mai incitante, zăbovind, schimbând câteva impresii cu editorii și achiziționând (normal!) câteva cărți. Am înțeles, cu durere, că nu-i ușor deloc să fii editor de carte. Este nevoie de anumite „strategii” de captare a atenției. În cele peste patru ore cât m-am plimbat printre standuri, nu am remarcat niciun jurnalist (și Slava Domnului, în București, sunt atâtea publicații)! Sincer, Presa scrisă și Uniunea Scriitorilor s-ar cuveni să se implice mult mai mult. Un merit aparte îl are, recunoaștem, TVR Cultural și Radio România Cultural. Minunat! Dar nu e suficient. Am remarcat implicarea unor școli din București. Școlari din învățământul primar. Lăudabil!

Iubirea este o floare care crește în sufletul ființei umane, iar parfumul ei se dorește revărsare îndumnezeind (de preferință) imaginea unei alte ființe dragi. Și cumva, aprofundând și extinzând fiorul meditativ, am putea spune că în ceea ce o privește pe **Carmen Mușat-Coman**, cunoscut scriitor, traducător și editor de carte, „parfumul” iubirii sale se răsfărge, de ani buni, în reconstituirea portretului intelectual al unui cercetător eminent, **Amita Bhose** (1933-1992), apreciat profesor de bengali, sanscrită și civilizație indiană din cadrul Universității București.

Fostă studentă și colaboratoare a neobositei cercetătoare **Amita Bhose**, **Carmen Mușat-Coman** a înțeles că decizia profesoarei sale de a se stabili în România nu a fost întâmplătoare. Acest om minunat, sensibil și stilat a găsit acel „ungher de afecțiune” mult dorit în mijlocul unui popor cu rădăcini milenare, asemenea aceluia unde s-a născut. Și dacă privim peste opera ce ne-a lăsat-o Amita Bhose, înțelegem că în sufletul acestei delicate ființe au pulsant trei mari iubiri: civilizația indiană,

Rabindranath Tagore și Mihai Eminescu. Admirabil! Ca un act de trevie pentru cercetătorul român!

Tocmai de aceea, viața și activitatea creatoare a Amitei Bhose nu putea să rămână doar o amintire trecătoare. Și parafrazând o cugetare bengaleză („Cerulea sărută pământul prin ploaie, pământul sărută cerul prin flori”), cu iubire și recunoștință, **Carmen Mușat-Coman** va săruta amintirea profesorului și eminescologului **Amita Bhose** printr-o „cunună de stele”!. Așa s-a născut, în București, începând din anul 2009, Editura „Cununi de stele”, în care editorul de carte **Carmen Mușat-Coman** publică „opera lui Didi-

Amita Bhose (1933-1992)

Amita Bhose, primul volum fiind **Proverbe și cugetări bengaleze** (culese și traduse din bengali de Amita Bhose)!

Și reconstituind studiile comparatiste ale eminescologului Amita Bhose mă cuprind o tristețe sângărândă, gândind că despre străvechea noastră civilizație, „cununi” de tăcere se vor îngropate!

Prezentă la Târgul de Carte GAUDEAMUS, ediția decembrie 2025, am făcut turul standurilor (mai puțin numeroase decât în anii precedenți), dornică să aflu noutăți care să mă impresioneze. Mi-am

În fața standului Editurii „Cununi de Stele”, am fost întâmpinată de un coșuleț cu proverbe și cugetări bengaleze. Faimoasele bilețele care compun subiectul cărții **Cum s-a făcut de-am ajuns înțeleaptă** (Editura „Cununi de stele”, București, 2017). Așa pare la prima vedere, dar e ceva mult mai profund. În aceste „vremuri” e delicată activitatea de „editor de carte”: „stau în picioare când ofer proverbe, opt ore, zece ore, cât ține ziua de târg”, mai bine zis, toate zilele unui „târg” de carte!

Și pentru că Doamna Carmen Mușat-Coman amintește și de prezența, cu ceva ani în urmă, ca editor, „la Galați, la târgul de carte care avea loc pe Faleza Dunării, în niște căsuțe de lemn, în luna mai, cu teii în floare – o minunăție de loc”, simt nevoia să deschid o mică paranteză.

Ce vremuri! Pe vremea când director al Bibliotecii Județene „V. A. Urechia” era neobositul domn Zăfir Ilie. Un om deosebit. Nu cred să-l mai egaleze cineva! Doar amintirea înaintașului său, Nedelcu Oprea (director al Bibliotecii Județene „V. A. Urechia” timp de 35 de ani, 1962-1997). Nu vreau să fiu părtinitor, dar neobosiții Nedelcu Oprea și Zăfir Ilie au fost „fruncea” urbei Galați. Și-a nu se uita aceasta!

Și, iubitorule de Literatură, dacă tot călcăm pragul locului numit ROMEXPO, acolo unde, într-o anumită perioadă, se află în desfășurare un „târg” de carte, de ce nu am schimba câteva cuvinte cu persoana care reprezintă un anume stand de carte? Comportamentul vizitatorului poate dezvălui umbra și lumina din noi; învăluri de spini sau de purpură; sterilitate sau imaginație creatoare etc.!

O carte e mai mult decât o tipăritură. Între copertele ei sunt îmbrățișate idei și sentimente, povești rupte din realitatea cea crudă a vieții, pagini de istorie, trecut și prezent!...

Ei bine, volumul acesta, **Cum s-a făcut de-am ajuns înțeleaptă** (amintit deja), immortalizează o experiență reală, de o tristețe înduioșătoare. Un zâmbet duos. Un murmur dulce-amar despre zbaterea unui editor care se implică – nu din nevoie pecuniară –, ci din iubire pentru Literatură. Și acum (3-7 decembrie 2025), și ori de câte ori va fi prezentă la vreun viitor „târg” de carte, pe masa de prezentare a doamnei **Carmen Mușat-Coman** ochiul vizitatorului va fi cucerit, la centru, de un nume. Un nume drag: **Amita Bhose**. Adică, lumina unei ființe creatoare care ne-a îmbogățit spiritual și pe noi, Români!

Și merită să îmbrățișăm valoarea!

CONSTANTIN DRAM

La Editura *Timpul* din Iași a apărut recent (2025) volumul cu titlul de mai sus, sub semnătura lui **Constant Apetrei**; e un volum care poartă în sine o încărcătură de imagini ale sufletului puternic încercat de destin. De altminteri, atât elemente paratextuale, cât și arcuri de versuri tânguitoare explicite trimit spre un biografic subiectiv, pe care discursul poetic încearcă să îl trimită spre universalitate.

Constant Apetrei scrie poezie trecând dincolo de sonorile moderniste și hipermoderniste, deși există suficiente poeme ale sale în care dulcele stil clasic e depășit, cu bună credință, de către un autor care are o bună știință la nivelul poeticității. Precum un bard din altă epocă, eul poetic se identifică și cu natura (al cărei limbaj îl percepe ușor) și cu propria-i dramă existențială, extrapolând, indirect, spre marile dureri analoge ale lumii.

Trecem acum în revistă și comentăm principalele procedee prin care vocea poetică reușește să creeze acel efect de distanțare necesar discursului poetic pentru a putea intra în limitele rostirii corecte. Primele versuri aparțin elegiei intime asumat tratată în granițele subiectivului tragic: „Te-am găsit unde te-ai dus,/ Nu pe-o pajiște, mai sus,/ Ci sub orizont, în lut/ Unde stă trup nedurut...”; în partea finală a poemului, cu o iscusită translație a ideaticului, lucrurile se universalizează: „Și-a aflat, cu chin și of/ De la un gând mai filosof,/ Că dincolo, mai departe,/ E Viață, dat tot cu moarte!...” sau: „De ce Lenu, de ce Lenu,/ Nu mai vrei să dai un semn” (o apostrofă mai degrabă timidă, ascuzând o capcană de stilist și de poet cu imaginație demnă de remarcă): „Dar o umbră foarte neagră/ Care după om aleargă,/ Și încolo și încoace/ De om nu se mai desface...” sau „Nu pot să văd Universu/ Că pe ochi am vâl de plânsu” cu replică de final care trimite spre universal: „Iar lumea-n care a trăit/ Rămâne de povestit...// În ea

Elegii discrete

toate se-nvârt iară/ Altul macină la moară...”

Un alt procedeu care ține de poetica adoptată de Constant Apetrei e „provocarea” inițială: „Rămășițele s-au stins/ În țărână, ca un vis/ Căci pe ele au dat zor/ Flora-fauna din sol...”, versuri urmate de răstălmăcirea elegiacă specifică volumului: „Mai există, sau mi se pare,/ Într-un spic de lumânare,/ Ce palpită des și demn/ Ca și cum ai face-un semn!...” sau „Lenu, dac-i mai trăi/ În ceruri sau unde-o fi,/ Acolo te-aș căutat/ Cu osârdie cumva//, versuri retranslate spre altă necesară înțelegere: „Iar în luciul din oglindă/ Altă vârstă se perindă...” sau „Când atingeam, timid, buclele tale/ În palme-aveam fiori de catedrale” urmate de finalul corespunzător, conform canonului instituit autorul acestui volum „O urmă ca și alte urme,/ De când sun veacuri și există lume...” Versificările asociate cu cadența folclorică țin iarăși de canonul său poetic, întregind poezia unui poet care demonstrează o bună cunoaștere a limbii și culturii române: „Dorul vechi și dorul nou/ Au în mine iar ecou.../ sau „Lenu dragu, Lenu dragu/ M-aș preface-ntr-un copacu” sau „Lenule, te-ai dus, te-ai dus/ La lumina la apus...”

În sfârșit, un alt procedeu la care ne referim este repetiția. La origine, e un procedeu mai degrabă folcloric, poetul elegiilor discrete imprimând un ritm și un sens aparte acestor reluări, care au, mai degrabă un registru cult, bine orchestrat de **Constant Apetrei**. „De ce Lenu, de ce Lenu” clamează vocea poetică, urmând și mici variații: „Lenu dragu, Lenu dragu” sau „de ce, Lenu, de ce Leană”. În altă ordine de idei, foarte multe dintre poeme se încheie cu versuri care au rolul de a readuce aminte de valoarea uni-versală a discursului poetic, motiv pentru care aceste versuri sentențioase sunt re-luate o dată sau de mai multe ori: „În amin-tiri tot mai frumoasă ești/ Aproape ca podoabele cerești...” (reluare) sau „Și încolo, și încoace,/ De om nu se mai desface...” (bis) sau „Și mă mângâie-acest gând/ Până unde, Până când?” (bis) sau „Care e, care nu e/ Care ne apropie...” (bis).

Constant Apetrei scrie poezie ca pe o respirație (în sensul **Respirărilor** lui Nichita Stănescu) și înțelege aceste naturalețe a discursului poetic drept cel mai bun lucru care i se poate întâmpla în viață. Și nu e puțin lucru.

Lui IOAN ALEXANDRU cum îi răpundem?

Această interogare se regăsește drept titlu pe coperta unei cărți apărute la EDITURA MARITAIN, anul acesta-2025-an care marchează un sfert de veac de la plecarea dintre noi a poetului IOAN ALEXANDRU. S-a vorbit, consider eu, mai puțin decât ar fi trebuit, despre acest trist moment, dar iată că, prin inițiativa domnului **Liviu Petrina**, a apărut o carte care adună între coperti mărturii ale celor care l-au cunoscut, de la foști colegi de facultate, până la diferite personalități cunoscute pe parcursul vieții.

Ana Blandiana evocă momente ale studenției comune, dar și o întrevvedere-ultima-din anul 1997; Ioan Mariș îl numește pe regretatul poet,

„o mare șansă pentru România”, iar pentru Vasile Mihoc, este „Poetul Cuvântului Biruitor”. Circa cincizeci de nume, mai cunoscute sau nedescoperite până acum, întregesc imaginea regretatului poet, „Un fel de Ioan-Gură-De-Aur al României” -cum îl caracterizează Victor Negară în paginile cărții.

Interogația din titlu nu vizează o întrebare exprimată-eventual, metaforic, de regretatul poet și parlamentar; răspunsul constă în atitudinea societății față de poezia sa, față de modul în care s-a poziționat în timpul evenimentelor din decembrie, 1989 dar mai ales în anii care au urmat și care i-au asigurat un loc precis în memoria celor care l-au cunoscut și prețuit, încât, așa cum își intitulează Ion Pop rândurile inserate în carte, „Modelul Alexandru așteaptă încă în frida lui luminată de o candelă!”

CARMEN FOCȘA

O recuperare literară necesară*

Cartea **Romanța...** este structurată pe aceeași axă respectată și de celelalte care fac parte din aceeași colecție a autorului: descrierea locului natal al copilăriei, reconstituirea atmosferei orașelor și a metropolelor pe unde a colindat scriitorul, familia, relația cu literatura română și cea europeană, descrierea lumii politice, sociale, culturale a timpului, apogeul vieții artistului, deznodământul și ecouri ale scrisului său.

Informațiile bogate sunt detaliate, nuanțate, în funcție de rolul pe care îl au în text. Personajele și dialogurile vii, extrem de autentice, poartă cititorul în lumea îndepărtată a României secolului trecut. Prin ochiul documentat al autorului cunoaștem familia atât de frumoasă a lui **Ion Minulescu**, locurile copilăriei de care a fost legat până la sfârșitul vieții: Slatina și Pitești. Sensibilitatea copilului, (alintat cu supranumele de Bucu, sugerând bucuria), curiozitatea sa, îl leagă excesiv de natură, de locurile istorice ale zonei. Aceleași trăsături le dovedește și atunci când împreună cu familia, colindă mai multe

orașe, tatăl (vitreg) fiind ofițer. Școlile pe care le-a parcurs scriitorul constituie pentru **Al. Florin Tene** prilejul de a evoca lumi, de a creiona atmosfere, precum un pictor pe o mare pânză de tablou. Mi s-a părut fascinant să regăsesc ceea ce știam, mai mult din povestirile dascălilor mei, scene ale școlii românești de la sfârșitul secolului al XIX-lea: scrierea pe tăblițe, folo-sirea tocului, a unui săculeț cu cenușă „pentru a suge cerneala de pe litere...”, faptul că dascălul „îi mai lua de urechi și de perciuni pe băieți...”. La Liceul „Ion C. Brătianu” din Pitești, Minulescu rămâne corigent la Limba Română (era în clasa a șasea), iar acest lucru îl va urmări întreaga viață. Dincolo de informațiile culturale, extrem de vibrante sunt cele cu caracter istoric, Ion Minulescu fiind scriitorul român care a trecut prin câteva momente istorice importante ale țării noastre: Primul Război Mondial, formarea României Mari și Al Doilea Război Mondial. Sunt pagini evocate, din nou, cu mare emoție, chiar dacă dintr-un timp atât de îndepărtat, cum este cel al mileniului în care trăim.

Stilul expresiv, extrem de plăcut, te transportă cu întreaga ființă în lumea evocată. Adevărul este că nu știi cât din cele relatate este real și cât este poveste. Mărturisesc sincer că am încercat să stabilesc un oarecare raport între realul evocat și povestea țesută pe marginea acestuia. Mi-a fost greu. Dar, am văzut cât se poate de clar, că autorul folosește ca bază a cărții documentarea, în prelungirea căreia găsim arta de a scrie, talentul de prozator. Toate informațiile sunt luate din scriitori cunoscuți, care și-au interferat viața cu a lui Minulescu, din critici literari (Eugen Lovinescu, George Călinescu, Benjamin Fundoianu ș.a.), din arhive sau, după caz, de pe internet. Artificiile literare utilizate îl fac pe cititor să îl confunde, de multe ori, pe autorul **Alexandru Florin Tene** cu poetul Ion Minulescu. Așa se întâmplă spre exemplu, în paginile care descriu metropola Franței, Parisul, anilor 1900, unde tânărul Minulescu sosise spre a studia Dreptul. Evident că facultatea nu era pentru firea extrem de sensibilă a poetului. Perioada i-a folosit spre a lua contact cu noua mișcare literară a Parisului, spre a frecventa Cartierul Latin, cafenelele, unde i-a cunoscut pe cei mari poeți ai timpului: Paul Valéry sau Charles Baudelaire.

În egală măsură, prin ochii maestrului Alexandru Florin Tene (sau poate ai lui Minulescu?) este descrisă nemuritoarea arhitectură a Parisului. Este perioada în care scriitorul Ion Minulescu își dă seama că modernismul, simbolismul în special, este pe măsura spiritului său liber. Îl va adopta cu toată ființa și i se va dedica în întregime, după cum mărturisește soției și fiicei sale: „Iubită! Sunt liber, liber, ca... POEZIA!”. Va fi prieten și va colabora, atât cu poeții moderni și simbolști ai României (Macedonski, Dimitrie Anghel, Bacovia, Lucian Blaga), cât și cu cei tradiționaliști (Ștefan O. Iosif, Adrian Maniu, Octavian Goga, Duiliu Zamfirescu, Liviu Rebreanu).

Acumularea de trăiri, experiențe și cunoștințe va continua cu explorarea celor mai frumoase orașe ale Italiei: Milano, Veneția, Roma, scriitorul (jurnalist, prozator, dramaturg, traducător, critic de artă), desăvârșindu-și formația culturală. Pentru întreaga activitate a fost recompensat în anul 1922, cu funcția de Director General al Artelor. Citind cartea domnului **Al. Florin Tene** te mai surprinde un lucru

poate mai rar, care, pe mine, personal m-a dus cu gândul la marele Mihai Eminescu. Este vorba de trăirea sentimentului iubirii, de locul femeii în viața lui Ion Minulescu, aspect deloc de neglijat, deoarece a fost ca un fir roșu, sau poate ca o coloană vertebrală a vieții poetului. Doar că, total diferit decât în cazul lui Mihai Eminescu. Nu mă voi opri la Eminescu, pentru care femeia a reprezentat, dincolo de „mijloc de cunoaștere a vieții”, prilej de suferință, de cele mai multe ori. Dar, trebuie să subliniez câteva lucruri evidențiate cu rafinament, sensibilitate și cât se poate de veridic de către autorul cărții. Femeia a reprezentat pentru Ion Minulescu, încă din anii primei tinereți, o iubire carnală. Toate femeile din jurul lui îl voiau partener măcar pentru o noapte.

Poetul investea, dincolo de dăruirea momentană și trecătoare, o parte din sufletul său, pentru fiecare femeie care i-a trecut prin viață, fie că era Mary, Kety, Steluța sau Lizica. Iar acestea îl iubeau atât de tare, încât se ajutau între ele de dragul poetului (Kety i-a dat bani pentru spitalizarea Lizicăi). Sunt lucruri speciale...

Și mai special, credem noi, este faptul că omul, bărbatul și scriitorul Ion Minulescu, a întâlnit-o la vârsta de 33 de ani, pe femeia vieții, dar și a viselor sale, Claudia Millan, la rândul ei, poetă simbolistă, dar mai ales, artist plastic cunoscut al timpului.

Prin ea, Ion Minulescu avea să se întrepătrundă cu toată pătura de artiști plastici ai timpului. „Ionel, privind-o din spate, îi aprecia picioarele și șoldurile. «E o femeie inteligentă»... După câteva întâlniri cu Claudia la ședințele de cenaclu, Ionel simte pentru prima oară un sentiment ce nu-l trăise până acum”. A fost împlinirea de două ori a vieții poetului. Prin artă și prin iubire. Amândoi soții-artiști s-au dedicat fenomenului literar-artistic al țării, devenind creatori de expoziții, organizatori de cenaclu, întâlniri între scriitori și pictori, promovând cultura română pe tot cuprinsul României, fiind recunoscuți și în Europa.

* **Al. Florin Tene, Romanța celui care s-a născut** (Viața scriitorului Ion Minulescu între realitate și poveste), Editura Napoca Nova, Cluj, 2018

VOICHIȚA T. MACOVEI

CHRISTIAN W. SCHENK

Debut:

Miruna Lucia Găină

Romanul de debut al **Mirunei Lucia, Iluzia Nemuririi**, se dovedește a fi nu doar un exercițiu de imaginație, ci și o confesiune existențială a unei adolescente care înțelege scrisul ca pe o nevoie vitală, ca pe o formă de terapie. Cartea, apărută în timpul clasei a IX-a, este surprinzătoare prin gravitatea tematicii și prin luciditatea cu care autoarea își proiectează personajele, dar și prin seninătatea cu care privește actul scrierii: nu ca pe un plan riguros, ci ca pe un impuls irezistibil, o descărcare de suflet. În centrul romanului se află Lorelei, o studentă la Litere pentru care literatura nu e doar vocație, ci însăși forma de a trăi. Personajul se regăsește prins între idealul perfecțiunii și imposibilitatea atingerii lui, între elan și cădere, între dorința de a lăsa urme și riscul de a se dizolva în propria neputință creatoare. Este un subiect dostoevskian în esență, nu întâmplător tatăl protagonistului a fost remarcat de cititorii primei lansări drept „un beiv dostoevskian”. Filonul realist-psihologic, care pătrunde până la zonele obscure ale conștiinței, face din roman mai mult decât o simplă încercare adolescentină: îl transformă într-un act de maturizare, atât al personajului, cât și al autoarei. Originalitatea constă tocmai în această tensiune dintre fragilitatea vârstei și soliditatea conceptului. **Miruna Găină** scrie fără să caute rețete, fără să pregătească planuri minuțioase. Ea mărturisește implicit în fiecare pagină că ideile vin în flux, că inspirația se naște dintr-un copac privit pe fereastră sau dintr-o emoție fulgerătoare. Scrisul ei nu este tehnică, ci destinație. Prin aceasta, autoarea se înscrie în linia celor care trăiesc literatura ca pe o formă de existență, nu ca pe un exercițiu de stil. Pe de altă parte, romanul se definește și ca o reflecție despre imposibilitatea absolutului. Obsesia perfecțiunii, transformată în armă cu două tăișuri,

devine miezul moral al textului. Lorelei – dar, prin ea, și tânăra autoare – descoperă că defectele sunt cele care ne diferențiază de divinitate, că tocmai imperfecțiunea dă umanitate și sens. Este un mesaj universal, transmis cu maturitatea unui discurs care depășește cu mult granițele vârstei. Fascinant este și felul în care scriitoarea își asumă criticile, emoțiile și nesiguranțele. Lansarea volumului devine nu doar un act public, ci un ritual de trecere. Faptul că sala s-a umplut peste așteptări a confirmat că literatura, oricât de fragilă ar fi, are puterea de a aduna comunitatea în jurul unui destin. Dincolo de reacții, **Miruna Găină** păstrează luciditatea: nu numește succes ceea ce i s-a întâmplat, ci bucuria de a fi observată, de a fi recunoscută.

Ceea ce impresionează cel mai mult este disciplina tăcută din spatele impulsului. Cartea a fost scrisă între vara lui 2023 și sfârșitul aceluiași an, cu un program de o oră pe zi, chiar și în mijlocul presiunii examenelor. A urmat un an de editare, de șlefuire, iar rezultatul s-a materializat în februarie 2025. Această perseverență demonstrează că romanul nu este rodul unei toane adolescentine, ci al unei voințe puternice de a da formă propriei sensibilități. **Premiul I** obținut la Olimpiada Națională de Limba și literatura română vine ca o confirmare suplimentară.

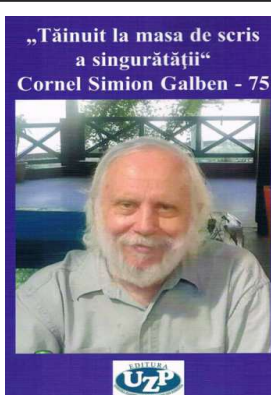
Experiența competiției, cu emoțiile și incertitudinile ei, este trăită de autoare cu luciditate și detașare, semn că literatura și performanța școlară nu sunt paralele, ci complementare. În spatele unei exprimări mature se află un exercițiu constant, un dialog cu marii autori universali și, în special, cu Dostoievski – reperul fundamental al acestei tinere scriitoare. **Iluzia Nemuririi** se citește așadar ca un text al fragilității și al forței deopotrivă, ca un roman în care adolescența se caută pe sine prin lentilele maturității premature. Nu știm dacă va urma o continuare – autoarea afirmă că nu, pentru că povestea și-a consumat resursele, dar știm că sentimentul final este de plenitudine și de gol în același timp: acea despărțire de personaje pe care numai un scriitor autentic o poate trăi.

Prin acest debut, Miruna Lucia confirmă că scrisul poate fi o terapie, o formă de supraviețuire și o artă în același timp. Ea reușit să transforme nevoia într-o carte și emoția într-un mesaj pentru ceilalți. Și chiar dacă viitorul va aduce alte teme, alte povești, **Iluzia Nemuririi** va rămâne amintirea unei revelații timpurii: aceea că literatura nu are vârstă, dar are puterea de a da un răspuns la întrebarea: cum trăim?

O primă crestomație dedicată lui CORNEL GALBEN

(...) **Cornel Galben** un maratonist al spiritului: Dacă n-aș avea știință despre carne, oase, sânge, suflet și credință, aș spune că este zămislit doar din responsabilitate, acribie, empatie, tenacitate, pesverență, disciplină mentală, bunăvoință, sinceritate-cruță-cruță-dureroasă dar vindecătoare (...)

ION FERCU

Prin vremuri de cumpănă cu GEORGE BRATU

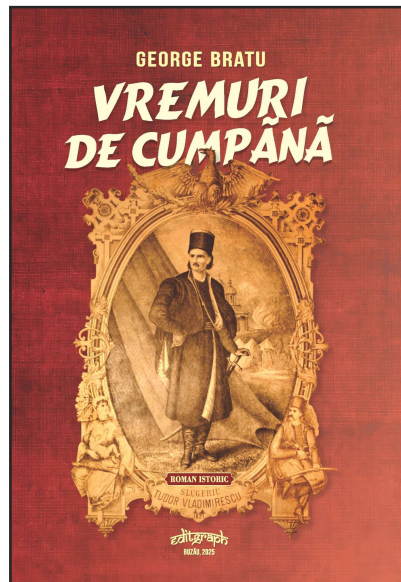
din vâsle pentru a-și face loc printr-o deschizătură strâmtă în păpuriș.

Lotca scoase un fășait lung la contactul cu stuful, după care pătrunse dincolo printre încălțituri de ierburi și rădăcini ivite la suprafață. Aici întinericul era și mai mare, încât, în afară de peticele răzlețe de cer, cu greu se mai putea distinge altceva. Deodată se simțiră scuturați de izbitura unui ciot pitulat în apă, după care barca se mai târșai puțin de fund, până se împotmoli cu totul. Nu era desigur locul cel mai potrivit unde să debarce, însă era greu să găsească altul în noaptea aceea ca de smoală.(...) Acum suntem direct răspunzători pentru viațile alor noștri. Dacă nu cântărim bine lucrurile, mulți vor pieri în zadar. Așa ceva nu trebuie să se întâmple cu niciun chip. Spunând toate acestea tăcu și aruncă o privire peste stufăriș. Vântul aruncase o jerbă de frunze, smulse din coroanele de deasupra lor, apoi nu se mai petrecu nimic care să tulbure liniștea locului". Și firul povestirii istorice curge până ajunge la capitolul șapte la Cetatea Vidinului.

În capitolul opt îl regăsim pe Dide pe cont propriu: „Dide își începu călătoria în jurul Vidinului. Trebuia să treacă peste dificultățile de înțelegere, fără a trezi suspiciuni ori neliniști urmând să „se fac planuri de luptă, capitolul nouă: „Dar pentru început haideți să ne tragem lângă nisipul acela, căci pentru o înțelegere mai bună am să trasez ca pe hartă un plan al locului” și „la adăpostul întinericului”: „trecu Dunărea în țară” și veni și ziua „răfuielii, capitolul unsprezece: „La mai puțin de o sută de pași înaintea lor, se dădea o luptă pe viață și pe iar prada de război, capitolul doisprezece, aduce satisfacție celor care au luptat: „Venise timpul să se întoarcă roata și în favoarea valahilor atât de greu încercați în ultimele veacuri. Prada de război va merge, cum se știe, la vistieria pandurilor, însă era clar că fiecare va fi răsplătit după merit, după cât s-a jertfit. Spre deosebire de alte dați, prada nu va ajunge la fanarioți. Acum nu luptaseră în zadar, izbânda era dincolo de hotar”. Cum era de așteptat strămutarea cadănelor, capitolul treisprezece, aduce o eliberare a fetelor captive în harem: „Văleu muică, strigă altcineva, ce-i cu alea bre, se mută haremul coala la noi? Că de-l pune la Calafat, cine mai stă în surat! Nevestele au să se lupte grabnic de aici să-l mute. Și să te ții atunci: certuri mari și judecată, va veni popa să vadă. Pentru toți o împăcare, pentru el o dezlegare!” Dar „ordinul se execută”, capitolul paisprezece: Ordinul e clar: „fără fete-n drum. Hai să le-mpărțim și să le suim la noi pe cai”. Și apar și „planuri neașteptate”, capitolul cinsprezece, apoi sosesc haiducii capitolul șaisprezece, și cum era de așteptat se așează la un ospăt mare, capitolul șaptesprezece: „Bucătăriile miroseau de departe a pâine pusă în țest și undeva se frigea o vită. Mesele încărcate cu tot felul de salate așezate dinaintea tipsiilor cu bunătăți, fazani fripti, fripturi în sosuri diferite, parfumate în mirodenii, din care bucătarii tăiau porții mari. Apoi nu lipseau de pe mese diversele trufandale, stridiile, păstrăvii și sturionii, piepturile bulbucate ale unor găște fripte, totul se învâlmășea sub privirile hămesite ale oaspeților. Fiirec, nu lipseau vinurile cărate în butelci și carafe: muscaturi,

vinuri dulci, vinuri franțuzești, seci, tari, mai ușoare, toate îi ameteau pe oaspeți cu mirosurile lor”. Aici autorul ne introduce cu multă delicatețe în bucătăria tradițională românească și ospitalitatea locului, știind că oamenii sunt primitivi, mai ales că personajele cuprinse în acest roman veneau de pe drumuri grele cu bătălii și rănile războiului prin care trecuse.

În drumul spre casă, capitolul optesprezece, „căpitanul trebuia să mai zăbovească câteva zile la Craiova. Îl așteptară pe Tudor, care urma și el să sosească. După sărbătoarea prilejuită de marea izbândă, orașul reîntra în atmosfera lui cea veche, dinamică, febrilă, de mișcare continuă și obositoare. Caii bine hrăniți de la trăsurile care treceau pe ulița mare scoteau scântei din dalele de piatră. O lume pe care abia acum, la cei aproape 50 de ani, o desco-perea”. O lume în care au trăit, au luptat, au iubit și cei dragi s-au regăsit, capitolul nousprezece: „Mare bucurie a fost la reîntoarcerea lor în poiană. Cănele Mustătea i-a simțit de departe și le-a ieșit în întâmpinare. Veghease zile în șir poteca aceea și, în sfârșit, putea să-i vadă din nou. Se ținea încă bine. Mișca întruna din coadă și lătra la fiecare în parte, certându-i parcă pentru întârziere”. Și uite așa vin „toate deodată” capitolul douzeci, și bucuriile și tristețile celor care le așteaptă și nu poți evita o „întâlnire neașteptată”, capitolul douzecișunu. Dar pentru că tot ce-i frumos trece repede, trebuie să pornim „din nou la drum”, capitolul douăzecișidou: „Și ai grijă să mă aștepți cu ceva bun la întoarcere. Apoi, luându-și rămas bun de la fiecare în parte, încăleacă și fără alte

cuvinte începu să se depărteze fără să mai privească înapoi. Omul în viață trece prin toate și peste toate și își respectă jurămintele. Dar vine un moment când și dezamăgirea își face loc în viața oamenilor, capitolul douăzecișitrei: „Cheltuise banii și nu se alesese cu absolut nimic. Doar cu niște propuneri pe care era sigur că nici ceilalți nu le puteau lua în considerare. Vor rămâne pribegi în propria lor țară, cea pentru care au fost gata să-și verse și sângele și așa „se adună nori negri deasupra Principatelor” capitolul douăzecișipatru: Între timp războiul ruso-turc crescuse în intensitate, iar veștile care soseau de pe front erau îngrijorătoare. Valahii și moldovenii nu mai aveau niciun cuvânt de spus la ei în țară”. Dar schimbarea vine atunci când nu te aștepți. Chemarea, capitolul douăzecișicinci, sângelui nu așteaptă: Acțiunea va fi îndreptată împotriva

regimului fanariot din Țara Românească și pentru restabilirea statutului de autonomie al țării grav încălcat de către Poarta Otomană. Aflând de hotărârea Eteriei de a porni mișcarea de eliberare a Greciei de sub stăpânirea turcească, Tudor a considerat că este momentul prielnic pentru a ridica și poporul român la luptă împotriva asupritorilor”. Știm că în istorie de-a lungul timpului au fost numeroase comploturi, capitolul douăzecișisase, planuri greu de aflat, capitolul douăzecișisapte, iar oștirea răsculaților înainta prin Argeș, de unde li s-au alăturat alte câteva sute de oameni. Oștirea se apropie, tensiunea combatanților crește, capitolul douăzecișiopt, iar apoi faptele se uită, capitolul douăzecișinouă, iar în ochii acelor oameni din acele vremuri capitala, părea un cuib de viespi, capitolul treizeci, iar ei umbrau „prin subterane” capitolul treizecișunu: „Deodată pe zidul din fața lor începu să se reflecte vag o lumină. Când Tânase dădu colțul, aproape că trebuia să strângă din ochi. Galeria aceasta se sfârșește chiar într-o ușă, așa cum ai presupus, iar de acolo la stânga mai este o galerie. M-am dus și prin aceea până la capăt, căci nu are mai mult de 100 de pași. M-am uitat cu băgare de seamă la ambele uși, însă nici una nu seamănă cu cea din beciul boierului Racoviță. Și iar dăm de „complotul boierilor” în capitolul treizecișidou: „După prânz, o delegațiune în frunte cu uzurpatorul acela de oltean, este așteptată la agie, pentru a prezenta planul de preluare pașnică a Capitalei. Până să ajungă însă acolo, noi îi vom lovi cu tunurile, care așteaptă pregătite după metereze. Pregătirile se desfășoară în cea mai mare taină, iar dacă olteanul cade în plasă, s-a zis cu el” iar „de ce le-a fost frică, nu au scăpat” capitolul treizecișitrei. Apare Aparul, capitolul treizecișipatru: Își ridică privirea obosită și striga la răstimpuri cu glas răgușit: „Aparul, aparul, trece ap-arul!”. Tot mai mulți panduri se iviră la poartă să privească la cât de greu „ajunseseră unii să trăiască” dar întotdeauna se ivește „o nouă surpriză” capitolul treizecișicinci: „Păi, acela din câte observ, nu poate fi altcineva decât badea Ion, cel care m-a luat la el după ce am fugit peste munți. Tu erai mică pe-atunci. Ți-am povestit atâtea despre el. Strașnic bărbat. Văd că a mai îmbătrânit, dar uite că se ține bine. Se opriră în fața lui și pentru o clipă se măsurară din priviri. Și, deodată, un zâmbet îi lumină fața”.

Să ne întoarcem la „treburile Domniei”, capitolul treizecișisase: „Este o zi mare, domnule Tudor, mare de tot. Vrei să citești ce este scris aici, ori preferi să o faci dumneata de unul singur? Am înțeles! Atunci ține-te bine să auzi ce spun dragătorii. Așa: „Noi cei de față aici strâng laolaltă, dăm carte de adeverire lui Tudor Vladimirescu prin care afirmăm că mișcarea sa nu este dăunătoare țării, ci din contra, este folositoare, el voind binele patriei și apărarea drepturilor și libertăților publice și că noi îl vom urma în toate împrejurările. După ce se consultă cu apropiații săi, Tudor elaboră o condică de legi penale cu 14 articole, prin care pedepsea cu moartea pe trădători, jefuitori și uneltitori în contra ordinii și siguranței statului. Pentru aceste jafuri, vinovații erau condamnați la moarte prin spânzurătoare.”

Cum știm, aceste legi pentru unii boieri din acea vreme nu dădeau bine și așa începe „declinul” capitolul treizecișisapte:

➡ p. 7

Resurecția unei specii a genului epic: romanul istoric

De câțiva ani încoace am remarcat în viața noastră literară un fapt care probabil n-a trecut neobservat nici de către cititorii care urmăresc ceea ce se petrece în domeniul editorial: apariția a tot mai multe romane fie cu caracter istoric propriu-zis, fie inspirate din momente și evenimente din trecutul mai îndepărtat sau mai apropiat al României.

Dacă în primele decenii de după 1989 atenția prozatorilor noștri era îndreptată către realități de ultimă oră, iată că de la o vreme o seamă de autori abordează („frontal”, dacă putem zice așa) teme și subiecte care într-o anumită perioadă a comunismului erau la ordinea zilei. Cititorii care astăzi se află la vârsta a doua sau chiar a treia a vieții își amintesc, desigur, că am avut o editură „Albatros” care înscrisesse printre colecții și una intitulată „Cutezători”, în care se tipăreau în tiraje de masă romane istorice care se epuizau într-un timp record, întrucât prezentau interes pentru mai toate categoriile de lectori. Aveam chiar și prozatori deveniți notorii în domeniu. Cine i-ar putea, oare, uita pe Alexandru Mitru, Dumitru Almaș, Petru Demetru Popescu, Radu Theodoru și pe alți romancieri care (fiecare după talentul și inspirația lui) evocau momente și personalități din trecutul țării?

Și, slavă Domnului, România are o istorie atât de bogată în evenimente și atât de incitantă pentru scriitorii încât nu cred să fi existat ins care să nu fie atras de astfel de cărți.

Și iată că acum, în chip fericit, unii dintre prozatorii momentului se întorc și ei spre trecut. Nu atât ca un refugiu din fața prezentului (deși s-ar putea să fie și asta) cât mai degrabă descoperind și ei, precum predecesorii într-ale scrisului, subiecte, teme, scene, personaje care se pretează abordării în proza în texte de mai largă întindere.

În treacăt fie spus, pentru un istoric și cercetător literar ar fi foarte interesant să abordeze cu ochi critic acest foarte bogat compartiment al beletristicii – operele inspirate din trecut, pornind, să zicem de la cronicari, ajungând la N. Iorga, Sadoveanu (și destui alții) și până la autorii menționați ceva mai sus.

În fine...

În șirul autorilor de azi circumscriși menționatului areal tematic se înscrie și **George Bratu** cu volumul **Trecătoarea** (Editograph, Buzău, 2023), o carte cu un subiect sugerat autorului de perioada domniilor fanariote – de altfel un nesecat izvor de inspirație, știindu-se câte evenimente mai mari sau mai mici aveau loc la curțile domnitoare din Principate. Luptele pe față ori din culise pentru domnie, cărdășia unor aspiranți la ocuparea tronului cu vizirii și mai-marii turcilor,

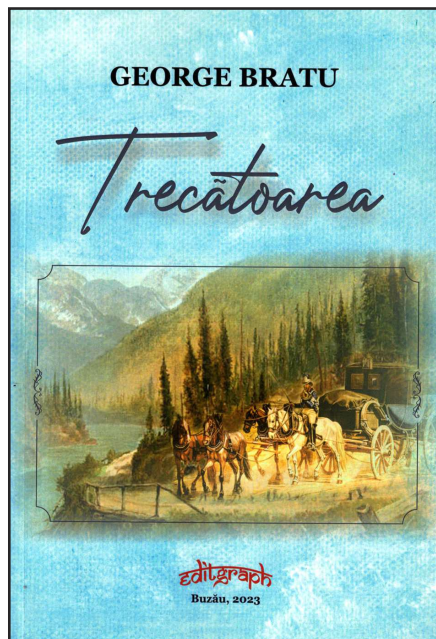
manevrele din umbră ale unor personaje, neașteptatele răsturnări de situații din acest spațiu aflat la încrucișarea de interese ale marilor puteri, diplomația dublată de viclenia actorilor de pe scena politică a acelei vremi și încă multe altele au fost (și vor mai fi încă) în atenția celor care au scris/scriu romane istorice.

Este și cazul lui **George Bratu**, care nu își focalizează atenția asupra unor evenimente extraordinare, de răsunet, ci a ales o cale ceva mai simplă, dar cu atât mai interesantă, originală și, cred, mai aproape de înțelegerea și empatia cititorului – aceea de a urmări o suită de scene și aspecte din viața și destinul unui copil de la țară, Dide, rămas orfan de mic și crescut după principii sănătoase de către bunici.

Călăuzit de un bătrân, pe numele lui cunoscut de consăteni ca „Moș Dică”, tânărul își începe și-și trăiește primele experiențe de viață ca ajutor de cioban al acestuia.

Mai târziu, printr-un concurs de împrejurări ajunge în tabăra unor haiduci – singurii împărțitori de dreptate din lumea rurală de atunci. „Certificatul” lui ca om de ispravă, aflat ca și haiducii în slujba țăranilor și a dreptății, îi este dat de o ispravă ieșită din comun: eliberarea dintr-o temniță improvizată a haiducului Dumitru.

În fine, după alte și alte întâmplări, tânărul Dide ajunge

chiar în suita lui Alexandru Ipsilanti, aflat în refugiu către Moldova și Rusia, pentru a scăpa de furia turcilor și a primi ajutor pentru recăpătarea tronului.

Nedorind să povestim în detaliu întâmplările și faptele cărora tânărul Dide le este în egală măsură și personaj și martor, lăsam cititorului nostru plăcerea de a le afla și a le judeca, mai interesant mi se pare să evidențiem câteva trăsături care contribuie la formarea unei idei despre eroul narațiunii.

Întâi și-ntâi Dide deține capacitatea de a înțelege cele ce se întâmplă cu adevărat în jurul lui și este receptiv la sfaturile și îndemnurile apropiatilor, știind să discearnă ce e bine și ce e rău, optând să aleagă binele.

El dă dovadă de multă înțelepciune și de maturitate în tot ce face și – pus în fața unor situații delicate – acționează imediat, de unde și aprecierea de care se

bucură din partea obștii.

Înzestrat cu talent de tâmplar, el îl uimește chiar și pe domnitor prin iuteala și meșteșugul cu care îi repară rădvanul domnesc.

Corect și drept în sarcinile primite, el cade, totuși, victima unor tâlhari și, acuzat pe nedrept de furt, reușește să scape din închisoare cu ajutorul lui Moș Dică, apoi fiind reabilitat la hanul la care era angajat de un ungur din Brașov.

Dincolo de narațiunea care se desfășoară aidoma unei suite de scene cinematografice, dincolo de caracterul de roman cavaleresc, dincolo de un talent auctorial incontestabil în crearea atmosferei de epocă, scrierea de față are a ne comunica și câteva mesaje de un mare realism și de un sincer patriotism. Câteva exemple: haiducul Dumitru îi vorbește lui Dide astfel: „...dacă ne vom feri la timp din calea primejdiei, atunci când aceasta este prea mare, oamenii năpăstuiți nu-și vor pierde nădejdea. Se vor mângâia la gândul că tot a mai rămas cineva care să lupte împotriva asupritorilor... Din Buzău până în Olt și Craiova, sunt sute ca noi, iar dacă va vrea Dumnezeu să ridice din mijlocul nostru pe unul căruia să-i dea putere să strângă laolaltă toată această forță și să o înmulțească, atunci nimeni nu ne va mai putea sta în cale și multe se vor putea îndrepta în țara aceasta. Abia după ce vom înlătura toate lepădăturile și vom stârpi trădarea, ne vom putea întări ca neam și vom putea face față dușmanilor, a turcilor și a oricui vor mai fi ei”. Un pustnic la care Dide își află temporar adăpost îi vorbește tânărului ca un înțelept. „Nu de fiare ori de alte încercări – zice el – avem să ne temem, fiule, ci mai degrabă de oamenii ce sunt mai lacomi și mai cruzi decât acestea. Până și animalele ascultă când le vorbești, iar o vorbă potrivită, spusă din inimă, alungă vrăjmășia și bucură sufletul”. Iar ceva mai încolo același înstrăinat de lume adaugă: „Încrede-te întotdeauna în Domnul și nu te bizui pe înțelepciunea ta, căci el îți va netezi cărările. Ajută-i pe săraci, pe oropsiți și te vei îmbogăți. Să nu umbli niciodată pe calea celor nelegiuți, căci ei mănâncă bucate nelegiuite și vin stors cu sila. Păzește-ți inima mai mult decât orice, căci din ea ies izvoarele vieții. Un fiu înțelept este bucuria tatălui, pe când un fiu nebun este mahnirea mamei sale... Cât despre poporul din care ne tragem, fiule, nu va trece veacul acesta în care suntem și se va scutura de multe juguri.

De toate, însă, nu se va putea lepăda, din pricina necredinței și a răutăților din mijlocul său.”

Titlul ales pentru carte, **Trecătoarea**, ne lasă să înțelegem – de ce nu? – că nu ar fi vorba doar de înțelesul comun al termenului, ci de ceva mult mai important, simbolic vorbind: de perspectiva trecerii dintr-o epocă în alta, într-un timp viitor, despre care probabil autorul va scrie într-un alt roman. Inspirată și bine construită, cartea se citește cu plăcere și dă lectorului suficiente motive pentru a n-o lăsa din mână de la primele și până la ultimele ei pagini.

O formulă inedită - maratonul cultural

Uneori ne uităm în jur și împrumutăm tehnici pe care alții le-au aplicat cu succes când inamicul numărul unu a fost timpul. Așa a procedat conducerea Societății Cultural-Științifice „Vasile Alecsandri” Bacău, obligată să facă față avalanșei de celebrări din cuprinsul anului 2025. A preluat de la sportivi practica alergării pe o distanță relativ mare, într-un timp dorit a fi cât mai scurt. N-a fost chiar așa, fiindcă aproape s-a dublat numărul de ore preconizat, dar a ieșit un eveniment de neuitat.

Să rezumăm „Maratonul centenarelor (etalia) 2025”, din 15 decembrie 2025. Prof. univ. dr. ing. habil. Carol Schnakovszky, rectorul Universității „Vasile Alecsandri” din Bacău, a deschis întâlnirea anunțând că îi comemorăm pe Mihai Merfea (fost rector al instituției în care ne aflăm), Liviu Filimon (profesor de psihologie și publicist), Dumitru Fănar (matematician și pedagog) și pe Mihai Drimbe (compozitor și dirijor) și că în sală se află urmașii acestora: Bogdan Merfea, Lucia Filimon, Alexandru Fănar, respectiv Maria-Mihaela Colbeanu. Printre cei prezenți au fost importanți oameni de cultură băcăuani, cadre didactice, actori, interpreți de muzică populară, elevi și studenți. Scaunele s-au arătat insuficiente, semn al numărului mare de spectatori. Domnul rector, emoționat și cu zâmbetul pe buze, le mulțumește tuturor și în special domnului profesor Ioan Dănilă, „inima și motorul acestei acțiuni”, susținător continuu și deplin al culturii băcăuane.

Simpla prezență a unor persoane cu fire culturale și științifice trainice a dat greutate întâlnirii: Carmen Mihalache (managera revistei „Ateneu”), Elena Bulai (exegetă enesciană), Marcelina Mocanu (universitară, discipol al lui Solomon Marcus), Venera-Mihaela Cojocariu (psihopedagog), Simina Mastacan (președinta de onoare a Cercului Rebusist „Sphinx” Bacău; președinte, Gh. Gându), Florinelă Floria (coautoare în 2012 a „Istoriei jurnalismului din România”), Marieta Rădoi (muzeografă la Casa Memorială „Tudor Arghezi” – Mărtisor București), Mihaela Chelaru (directoarea Arhivelor Statului Bacău), Georgiana Marcu (directoarea Școlii „Ion Creangă” Bacău), Victor Blănuță (fost rector al Universității din Bacău), Vasile Spiridon (universitar, redactor al revistei fondate în 1855 de Vasile Alecsandri: „România literară”), Vasile-George Puiu (fost prorector al aceleiași universități, poet și animator cultural), Dumitru Brăneanu (președintele filialei Bacău a Uniunii Scriitorilor din România), Adrian Horodnic (fost director al Colegiului Național „Ferdinand I” și monograf al acestei instituții), Andrei Merchea și Eduard Burghilea (directori ai Teatrului Tineretului Piatra-Neamț, respectiv al Teatrului Municipal „Bacovia” Bacău), Petre Isachi (editorul-șef al revistei „13 Plus”), Petru Botezatu (președintele Asociației Culturale „Renașterea” Buhuși), Cornel Cepariu (președintele Filialei „Marius Mircu” Bacău a Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România), Petrache Plopeanu (scriitor focșănean), Constantin Tudose (monograf și cercetător al comunei Cașin), Aurel Stanciu (colecționar național), Vilică Munteanu (președintele Fundației Culturale „Iulian Antonescu” Bacău), Ioan Surdu (autor de manuale) ș.a. Ecaterina Crețu și Constantin Mihai ne-au pus la dispoziție o fotografie din 1968 cu studenți și profesori băcăuani de atunci.

Despre cei omagiați, în afară de universitari (Toma Caragiu, Florin Gheuca, Ioan Slavici, Ion Coman, Barutu Arghezi, Regina Maria, Ion Creangă, Nicolae Labiș), ca și despre revista centenară „Ateneu” au vorbit actrița Fiuța Apetrei, studenta Diana Ștefania Lazăr, învățătorul Vasile Iscu-Lăcătușu ș.a. Un excepțional moment folcloric a realizat artistul Ștefan Negru. Oare 2026 cum va fi? Cronica lui tot într-un decembrie o vom realiza.

ALBERT BENCHEA

p.7 - Enciclopedice (eseuri)

atractivitatea față de anumite aspecte fizice sau psihice ale partenerului nu reprezintă altceva decât efecte ale recunoașterii în celălalt a unor calități necesare unei viitoare ființe. Frumusețea e o iluzie, ea măsoară de fapt viabilitatea unui eventual copil, atât din punct de vedere al genelor moștenite de la prezumtiva parteneră, cât și al căldurii pe care ea i-o poate oferi în primii ani de viață.

Bucuria prezintă un veritabil timp de înjumătățire, unul și același lucru satisfacându-ne din ce în ce mai puțin o dată cu trecerea anilor.

Intuiția e un spațiu psihic cu n dimensiuni. Conștiința încearcă adesea să-l reducă la una singură.

Dar tentativele sale sunt sortite eșecului, pentru că presupun simplificări nepermise.

Deplasarea cu viteza luminii pare asemănătoare mișcării cu mouseul de-a lungul unui text lung. Avem însă la dispoziție combinația de taste *Ctrl* și *End*, care ne duce instantaneu la sfârșitul unui fișier. Poate că există și în univers o combinație pe care nu o cunoaștem încă și care ne-ar duce imediat la "capătul lumii".

Ivite din aceeași supă organică primară, speciile au evoluat cu viteze inegale, regăsindu-se astăzi asemeni galaxiilor, la diferite distanțe de punctul inițial.

De la cotiledoane la deponenți bancari, toți au tendința de a pune ceva deoparte pentru zile negre.

Un exemplu formidabil îl reprezintă ciorile, care ascund resturi de mâncare și, în același timp, sunt foarte atente să nu fie văzute când le îngroapă.

Dacă își dau seama că au fost observate, revin după un timp, le dezgroapă și le ascund în altă parte. Se dovedesc mai inteligente decât mulți dintre noi, care irosc resursele.

Arta e omniprezentă, receptorul uman sensibil, nu.

De ce tindem spre perfecțiune când natura însăși nu e perfectă? Fiecare planetă, de pildă, are o anumită turtire, doar sferile omului sunt desăvârșite.

Se știe că deplasarea corpurilor cu viteze apropiate de cea a luminii conduce, printre altele, la creșterea uluitoare a masei, care, teoretic, tinde spre infinit. Cum se explică în acest caz faptul că fotonii, care chiar merg cu viteza amintită, nu au masă?

E uimitor cum unii își pun viața pe tapet, expunându-și toată situația personală pe rețelele sociale, ca și cum și-ar întinde rufele pe o frânghie la etajul unui bloc.

Înainte, mulți se confesau prin autobuze, le aflai toată povestea dacă mergeai mai multe stații, astăzi s-au

„digitalizat” și își însoțesc cuvintele cu o puzderie de fotografii și filmulețe.

E mai important să ne apropiem în fiecare zi cu un pas de propriul paradis decât să ajungem, în sfârșit, în el.

Rezultatul discontinuu al partidei de șah – zero sau unu sau remiză – ne-ar putea induce în eroare că unul dintre participanți a jucat lamentabil, iar celălalt, excepțional, în condițiile în care adesea soarta meciului se decide la limită, o singură mutare făcând diferența.

Cum e posibil ca în secolul douăzeci și unu să mai avem războaie teritoriale în Europa? Cum e posibil ca un regim să sacrifice sute de mii de tineri pentru a mai câștiga câțiva kilometri pătrați? Într-o vreme a competițiilor economice și financiare, a bătăliilor pe tărâmul tehnologiei și științei, un om – dar și un popor în spatele său! – încearcă frenetic să extindă și mai mult suprafața națiunii sale, care, oricum, era de departe cea mai mare din lume.

Venind cu argumente legate de Rusia kieveană sau invocând victoriile strălucite ale lui Petru cel Mare, un astfel de conducător reușește să demonstreze că uneori propria istorie poate deveni un balast.

Că în loc să contribuie la proiectarea unui viitor pe măsura trecutului, ajunge să-l dinamiteze.

Câte decenii vor trebui să treacă și câți președinți vor trebui să-și ceară scuze pentru a fi iertate atrocitățile acestui război lipsit de orice rațiune?

Din păcate, unii oameni nu își pot înțelege epoca și se baricadează în spatele unor clișee cu care au fost hrăniți în copilărie, fără să observe că ele nu mai sunt nici morale și nici măcar eficiente.

Și dacă mai ajung și la conducerea țării, reușesc să o întoarcă în timp din

toate punctele de vedere.

Datorită vitezei accelerate a evenimentelor, omul, în scurtă lui viață, a devenit martor al unor transformări care altădată durau secole. Schimbările sociale au ajuns mai rapide decât cele din viața individului.

Attila, marele rege al hunilor, nu a murit într-un război, ci în urma unei mese copioase.

Sfârșitul lui lipsit de glorie demonstrează încă o dată că binele se poate transforma în opusul său și că noi înșine suntem adesea cei mai mari dușmani ai noștri.

Priviți pe o hartă Africa de Nord, Arabia, dar și Australia și o mare parte din Asia: veți vedea deșerturi – de proporții uriașe.

Priviți apoi Europa: veți vedea verde. Un continent încă plin de păduri. O minune! Și ce facem noi? Îl defrișăm!

Întreaga noastră cunoaștere se bazează pe modelele oferite de științe. Vorbim, de pildă, despre modelul standard (al atomului) și uităm că o parte din ce considerăm evident în legătură cu particulele elementare se poate oricând dovedi a fi greșit. Pe de altă parte, mecanica cuantică ne-a zdruncinat din temelii concepția despre lume (și despre cauzalitate).

Ne-am lămurit că nu vom ști niciodată totul.

Asemeni materiei și energiei întunecate de la nivelul metagalaxiei, vor rămâne și în imediata noastră apropiere arhipelaguri pe care nu le vom putea niciodată radiografia.

Dar știința ne-a oferit și certitudini și, mai ales, ne-a ajutat în viața cotidiană, ne-a transformat-o radical. Nu asta e cel mai important?

(VA CONTINUA)

Prin vremuri de cumpănă cu GEORGE BRATU

(Continuare din pag. 5)

Tudor Vladimirescu, urcat într-o căruță de poștă, cu aghiotantul lui Ipsilanti, urmat de alți trei cu câte doi arnăuți și cu o escortă de mavrofori călări, se îndreptă spre Leordeni. Vladimirescu simțea că steaua lui începea să apună vine și „complotul eteriștilor” capitolul treizecișopt: „Un om ca el se naște o dată la 100 de ani! După Ștefan, Mihai și Brâncoveanu, Dumnezeu ne-a dat un Moise al nostru care să ne scoată la liman, iar noi găsim cu cale să-i întoarcem spatele, lepădându-ne de el. Mare păcat săvârșim fraților, iar păcatul acesta se va răsfărge asupra noastră și a copiilor noștri. Acum, de ce tăceți și nu mă urmați să-l salvăm cât mai e vreme. Dar nimic și Tudor Vladimirescu a fost ucis. Celor care au fost alături de el nu le-a mai rămas nimic, decât să se „întoarcă”, capitolul treizecișinou, înapoi în munții de unde au plecat: Întoarceți-vă în munții Olteniei și căutați să mențineți acolo flacăra speranței aprinsă. Asta o puteți face și chiar vă îndemn.

Când veți găsi între voi un om vrednic căruia să-i jurați credință până la moarte, atunci să mă chemați și pe mine. Voi veni negreșit. și cum „pribeagului îi stă bine cu drumul,

capitolul patruzeci: perspectiva de a se întoarce la civilizație pierise și ea odată cu domnul țării. Este clar, văd că nu avem încotro și trebuie să lăsăm totul baltă, munca noastră de-o viață. Va trebui să trecem munții dincolo, în Transilvania. **George Bratu** prin personajele sale autentice: Dide, Leana, Căpitanul, Bârsan, Mitre, Crăcea, Preotul Dumcea, Marcu, Bocioacă, Iancu, Mărioara, Mircea, Stroie, Nicolita, Ilinca, Dochita, Bolintin, Racovița, Badea Ion, Moș Dică, Grigore Brâncoveanu, Grigore Băleanu, Nicolae și Costache Goleșcu, Fotache Știrbei, Scarlat Grădișteanu, Alexandru Filipescu, Istrate Crețulescu, ș. a., ne oferă un segment de istorie important pentru noi ca români. Nu trebuie să uităm pe cei care au luptat să avem o țară mare și un trai liniștit pe meleagurile noastre. **George Bratu** în acest roman ne oferă o imagine fascinantă a omului care a trait în această perioadă: viața economică, experiențele iubirii, nașterii și morții, al religiei și științei militare de atunci. În aceste cuvinte am selectat pentru dumneavoastră cititorii câteva din gândurile scriitorului, dar dumneavoastră va trebui să citiți acest roman și veți găsi în el, poate, și o părticică ce vă aparține, ce aparține istoriei neamului nostru românesc.

PETRONELA APOPEI

„Cioburi” de amintiri și suflet

Mihai Eminescu spunea că „totul ia timp și timpul ia tot”, iar efemeritatea omului se citește în fiecare frunză a toamnei, în picuri de ploaie și plete de vânt, în valul ce fuge spre fir de nisip, în secunde de aleargă unele după altele în cea mai mare roată ce nu se întoarce nicicând...

Supus aceleiași vremelnicii, Flaviu Claudiu Mihali, se simte „Suspendat undeva între cer și pământ / Mă caut prin nisipul scurs în clepsidră, / Strivesc capuri mereu crescând de hidră! / Crepuscul hrănit cu fiece taină în gând... // Așternută la drum pavat cu himere / Viața nu poate duce decât nicăieri... / Calc în picioare Azi printre cioburi de ieri, / Sunt plămadă de lut cu vise prospere!” (Printre cioburi de ieri), sau după cum spune el însuși printre **Gânduri sfâșiate de timp**, în volumul care poartă acest titlu, apărut în 2023, la Editura Casa Cărților, din Baia Mare. Lucian Blaga spunea: „Oprește, Doamne, ceasornicul cu care ne măsori destrămarea!”, iar efemeritatea omului este asemeni frunzei zburate de vânt, asemeni valului ce spală nisipul fin luându-l cu el în neant...

Aflat ca liant între cerul creației și teluricul omenesc, creatorul de emoții are soarta ingrată a celui care dă frumusețe cuvântului.

Înzestrat cu har și aurit în mantie de dor de trăire și viață, poetul este mijlocitorul dintre cer și pământ, deși se autodefineste drept „plămadă de lut cu vise prospere”, lutul – absolut omenesc –, „visele prospere” aparținând însă celui ce știe a meșteșugi cuvinte și a crea mulțime de frumusețe și culoare de viață.

Oricât de mult talent ar sălășlui în suflet, făuritorul de lumi noi, neînțelese de acele „capuri mereu crescând de hidră”, este nevoit a le strivi, astfel ca el să poată crea, să poată ajunge înspre cerul tată al aripilor deschise creației.

Rătăcit ca oricare om în lumea strictă a unui „Azi”, fără visul unui Măine, **Flaviu Claudiu Mihali** trăiește firesc, omenește, călcând pe un „drum pavat cu himere”, ne-maisperând nimic, având numai aduceri-aminte, frânturi din lumea fragmentată a ființării sale, „printre cioburi de ieri”.

Se pare că „suspendarea” este un fapt firesc pentru autor, deoarece el mai rămâne și Suspendat între două secunde („Oprit doar o clipă, rămas suspendat între două secunde, / Ceasul Universului își continuă mișcarea-n infinit /

Uitând de mine aplecat peste-un birou vechi de scris, de unde / Îmi iau un capăt de creion și-un petec de hârtie-ngălbenit. // Pătez hârtia cu gânduri cernute prin hățișuri de zile / Împletite cu nopți, îngropate în amintiri dispărute / Cu tineretele mele deodată, îmbălsămez file / În cuvinte ce vor să rămână în veci ascunse și mute”), acele două secunde care îi pot conferi nemurirea prin scriitură, timpul uitându-l acolo, lăsându-l să-și aștearnă gândurile (*negre, pentru zile albe...*), deși el nu s-ar prea îndura să le dea lumii rele, acelei lumi care uneori creează monștri, lăsând deoparte adevăratele valori, o lume în care poetul nu se poate regăsi, și nici nu dorește acest lucru.

Interesantă este ancorarea sufletului său într-o lume veche, transcendentând lumi, depășind limite și granițe reale, un „Sărman Dionis” regăsit în lumea ternă a unui nonsens creator (*temă eminesciană valorificată din plin*): „Uitând de mine aplecat peste-un birou vechi de scris, de unde / Îmi iau un capăt de creion și-un petec de hârtie-ngălbenit.”

Iată zbaterea sinelui său liric, al celui care creează fără a fi înțeles, oscilând între acel „to be or not to

be” sau „oare să le dau lumii sau nu?”.

Da, iată gândurile, iată de-voalarea sufletului cald, plin de iubire, în volumul ce are două părți: „Demers sentimental” și „Printre cioburi de ieri” și care tratează versuri gingașe complexitatea unui suflet drenat de iubire, îndrăgostit (de iubită, natură, culori pastelate și frumos) sau preocupat de soarta Universului (*zei, geneză, Dumnezeu, sfinți, îngeri și demoni*)... un microcosmos și un macrocosmos, aflate uneori pe aceeași axă sau parcurgând spații diferite, în sensuri diferite.

Suferind, iubind, visând, autorul dă naștere frumosului, descoperindu-și cu talent secretele inimii, ale vierii sale, punând în fața lectorilor săi un univers propriu de înălțare prin, și din iubire, dar și dintr-o dorință de viață cum numai inimile nobile o pot avea.

Culorile sufletului său se deschid într-o cavalcadă de metafore și simboluri, aflate pe un portativ de dor și nestinsă iubire de viață.

Acordând tema iubirii cu cea a naturii, catrenul se naște aducând culoare, suflu și idee poetică („Îți iau sufletul găj și cu o piatră de moară îl leg / Într-un demers sentimental îndepărtat de real / Unde matematic unu plus unu cu unu-i egal / Și-n același timp unu plus unu e infinitul întreg. / Sumă de eu

și de tu suntem noi doi – noi doi amândoi. / Tu minus eu, eu minus tu, egal zero, nu e nimic... / N-am mai fi două inimi prinse într-un vârtej de nisip, / Două trupuri scufundate-mpreună pe plajă: doar noi!”), demersul sentimental al perechii ancestrale, încununată într-o sferă de yin și yang.

Matematica universului e unică și pornește dintr-un unu, apoi se face doi, apoi doiul devine iarăși unu... tocmai pentru că liantul acestei matematici universale e iubirea... e clipa din viața – „clipa cea repede ce ni s-a dat” (Eminescu).

Iar această clipă o poți înfrumuseța sau o poți lăsa pustie, fără iubire. Dar de ce să trăiești fără iubire? Trăind fără iubire ești doar un mort rătăcitor.

Clipa prezentă („Modelând pe hârtie cuvinte în tușe subțiri / Frumusețea ce zace în fiece clipă în tine / O zugrăvesc peste noaptea așternută în mine, / Răpindu-ți strălucirea încremenită în priviri! // Așa cum eu mă îndrept mereu cu gândul la tine, / Valuri zdrobite de fărâșe se întorc în brațele mării... / Tu ești trecutul îmbălsămat de parfumul uitării, / Ești prezentul înrobitor de timp, ești clipa ce vine!” – *Clipa ce vine*), adică aceea trăită în dragoste și dăruire se duce către un trecut format din amintiri (unele plăcute, altele, nu): „Flori ce se ofilesc plângând lacrimi de rouă / Se dezvelesc – timorate – încet de petale. / Lutul ce-și oferă iarba ofradă spre soare / Se crapă de parcă pământul s-ar rupe în două. // Amintiri se topesc, se preling prin veșminte, / Doar marea le poate spăla și duce departe... / Acum le închid pentru totdeauna într-o carte / Încercând sudoarea a mii de gânduri din minte.” (Am închis amintirile într-o carte).

Flaviu Claudiu Mihali deschide porțile sufletului, asumându-și condiția, reușind să se întrevadă în adâncul sufletului său („un nebun rătăcit printre gânduri rebele”, „un colț de pâine prefăcut în fărâșe”, „Sunt o himeră, un grăunte fin de nisip / Scurs în clepsidra unui nestatornic destin, / Cenușa unui suflet incinerat, scrum risipit / Către patru zări într-o mare cu gust de pelin...” – *Autoportret*) o viață, o clipă, o iubire... până la iminentul sfârșit („Ascultă-mi cea din urmă rugă! Mă târăsc cu capul plecat / Precum călugări umili ce fac risipă de credință stărnind / Înveninare în inimile înalților clerici, rostind: / Ia, Doamne, crucea de pe umerii mei, să pot să mor împăcat!” – *Scribul și crucea*).

Autorul a pus pasiune în versurile sale cu iz clasic, dar mai ales în temele și motivele eminesciene pe care le-a valorificat printr-o gândire proprie, un sistem filosofic propriu, în figuri de stil care conferă frumusețe stilului ales, așa că pe **Altarul sufletului său**: „Parcă renaște în mine speranța din cerul senin / Și cuvinte aruncate acum multă vreme la nervi / (*Încolăcite pe lângă sufletul meu ca niște șerpi*) / Se șterg și dispar cu tot cu gustul lor de pelin...”

În timp ce renaște speranța în cerul senin, cititorul se poate bucura de gânduri frumoase transmise de **Flaviu Claudiu Mihali**... în **Gânduri sfâșiate de timp**, în sufletul plin de o lume deosebită a celui ce simte florul de viață.

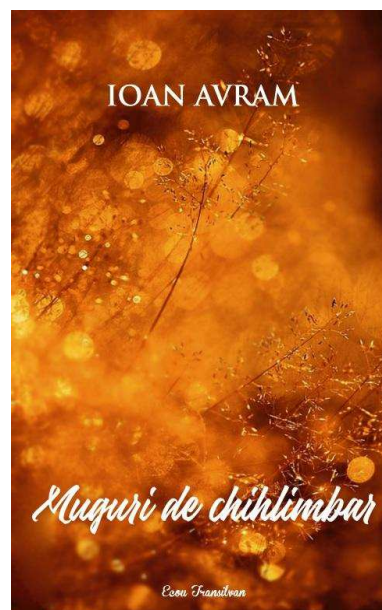
Bucură-te de cerul senin, cititorule!

MARIA VAIDA

Ioan Avram: Muguri de chihlimbar pe un drum al luminii

Poetul **Ioan Avram** s-a afirmat în poezia contemporană cu mai multe volume de versuri, cel mai recent fiind **Muguri de chihlimbar**, ed. *Ecoul Transilvan*, Cluj-Napoca, 2024. Tema volumului este creația lirică, unde poetul oscilează între credință, melancolie, tristețe și revoltă uneori. Așa cum mărturisea odinioară, soarta poetului este legată indisolubil de limba română, de glia strămoșească: *Au trecut vremuri și vremuri, ducând pe umeri povara/Unei nații ce se luptă să-și însenineze țara,/ Dar venit-au și furtuni ce ne clatină avântul,/ Lăsând limba ca ofrandă încotro mai bate vântul (Limba noastră cea română)*. Trăirile firești ale ființei umane apar cu insistență dintre metaforele textului liric, aducând în mintea și sufletul lectorului aceleași tainice gânduri și sentimente nobile. Ivit pe lume în Onești, la confluența a trei râuri: Trotuș, Cașin, Oituz, poetul a urmat Liceul nr. 2 în Onești, a studiat la UBV Cluj, licențiat în management la Universitatea de Vest din Timișoara. A participat la numeroase volume colective publicate în țară sau străinătate. Până la momentul apariției volumului **Muguri de chihlimbar**, poetul a fost premiat la numeroase concursuri naționale și internaționale din țară și din străinătate. Este membru al Cenaclului Cadrelor Didactice O. Goga din Cluj-Napoca, unde citește grupaje de poezii, de fiecare dată când are un ciclu de poezii mai nou. **Ioan Avram** vine în acest volum cu un fel original de *Ars poetica*, inovând imaginile textului liric cu noi, inefabile și originale metafore; căci pentru poet lumea imaginată nu este doar metaforă, ea este și idee, iar ele, ideile, se înlanțuiesc într-o țesătură fină, cu fir de aur și argint, ca florile primăverii

într-o poiană din pădure. Pentru poetul Ioan Avram, poezia este formată din muguri de chihlimbar, aceia care zac în pantecele pământului vreme îndelungată, așteptând doar mâna/mintea omului care să-i scoată la lumină. Și acestea nu întârzie să apară: iată, volumul de față este dovada vie a faptului mirific al nașterii poeziei. Volumele **Din inimă și suflet** și **Gânduri peștrițe** sunt publicate la editura *Ecoul transilvan* din Cluj-Napoca și s-au bucurat de minunate prezentări în prefete, făcute de d-na prof. Lucia Elena Locusteanu și Dr. Victor Măruțoiu. Este un volum al cunoașterii care se descojește, cu fiecare pagină lecturată, ca o portocală sau, mai bine precizat ca o rodie, oferind savoare și poeme cu sevă. Motivul trecerii, al călătoriei prin viață apare recurent în acest volum. (dr. Victor Constantin Măruțoiu).

Epistolar în epoca internetului – Radu Paraschivescu: „Brătară pe glezna ta”

Unul dintre scriitorii români contemporani, a cărui vizibilitate este atestată în primul rând de valoarea cărților publicate, **Radu Paraschivescu**, autor al unor adevărate bestselleruri, a publicat în 2024, la Ed. *Humanitas* din București, **„Brătară pe glezna ta”**, un roman construit, în cea mai mare parte pe două voci, cele ale eroilor săi, Filip Aronescu (cincizeci de ani, teleast), și Sonia Ispravnic (treizeci și șapte de ani, scriitoare), care trăiesc o poveste de dragoste în multe privințe atipică (viața lor „despreună” cum o numesc), dezvăluită prin scrisorile trimise reciproc, conform unei convenții pe care o fac la un moment dat și din care se alcătuieste în principal cartea. Dialogul epistolar clasic al celor doi, purtat în epoca internetului, devine nu doar prilejul de a se confesa (sau, cum spune el, la emisiunile de la televizor, după cum îl citează ea, de a se „debobina sufletește”), în privința modului în care-și trăiesc și-și exprimă dragostea unul față de celălalt, ci și un mod de a-și dezvălui perspectiva asupra lumii, precum și viziunea artistică, în cazul femeii.

Romanul debutează cu un prolog, un fel de spovedanie, în care bărbatul își mărturisește motivele plecării de lângă cea care apare uneori ca alter ego sau suflet pereche, alteori ca o complementaritate ce îl determină să călătorească prin lume: „Plec de ciudă. (...) Plec fiindcă altfel risc să-mi pierd mințile. (...) Plec fiindcă nu pot altfel”, în timp ce despre partenera sa intuiește că „Rămâne din aceleași motive”. Cartea continuă cu scrisorile personajelor: ale lui, din țările prin care călătorește, și ale ei, de acasă, din București, și de la spital.

Fără un traseu prestabilit („Nu mi-am stabilit un traseu”) și fără a urmări să descopere aspecte neapărat insolite ale locurilor prin care ajunge, Filip călătorește prin Europa (Franța, Italia, Portugalia...) acordându-și răgazul pentru introspecție și disecând gesturi, cuvinte, atitudini, aproape tot ce a reținut din comportamentul iubitei sale, așa cum le-a păstrat în memorie, cu luciditate și adesea cu (auto)ironie amară: „Îmi vine să mă ofer ca material didactic pentru oricine vrea să scrie despre patologia iubirii.”

Din scrisorile lui, mai ales, dar și din ale ei, se desprinde monografia unei iubiri a căreia una dintre trăsăturile definitorii este decența, după cum reiese din discuția lui Filip cu Adina Farcaș, asistenta medicală care o îngrijise pe Sonia și care, prin confesiune, ajunsese fără ca el să știe, prietena cuplului, după internarea în spital a Soniei, din cauza bolii hematologice în urma căreia moare, la treizeci și opt de ani.

Prin urmare, după cum amintește el în scrisori, cei doi s-au întâlnit pentru prima dată când ea, Sonia Ispravnic, scriitoare aflată la începuturile unei cariere artistice promițătoare, ce-i adusese deja oarecare notorietate, a fost invitată, „într-o toamnă blândă”, la o emisiune de televiziune – „Tragem la titlu” –, al cărei

realizator era el, Filip Aronescu, după ce tânăra creatoare publicase cartea „Baladă pentru an bisect”. Schimbarea de paradigmă în viața lor se produce însă mai târziu, după ce se revăd undeva, în străinătate, la Sorrento („locul unde ne-am regăsit, sub acea pecete a neprevăzutului care ne marchează viețile, indiferent dacă vrem sau nu s-o acceptăm”), când editorul italian îi lansează romanul, iar Filip își amintește: „nu mai cunoscusem în viața mea o femeie atât de strălucitoare. Atât de stilată. Și atât de sigură pe sine”. O imagine metaforică a superlativului iubirii lor o exprimă dedicația pentru el de pe o carte a ei: „Un Atlantic de iubire, un Pacific de admirație”.

Epistolarul modern cuprinde însă nu doar metadragoste, ci și perspectiva celor doi asupra lumii în care trăiesc, filtrând totul prin experiența lor culturală. Femeia, de pildă, constată, la un moment dat: „Trăim amândoi în lumea cuvintelor – tu mai mult le rostiești, eu mai mult le scriu”. Și tot ea, aproape retoric, își întreabă partenerul: „Nu ți se împăienjenește privirea doar când te uiți la înșiruirea cuvintelor pe hârtie? Pe mine mă dizolvă, recunosc”. Totodată, din epistole răzbat amintiri ale unor alte secvențe de viață decât cea „despreună” („accidentul de mașină în care murise Ligia, a doua mea soție”), care contribuie la lărgirea imaginii parcursului existențial al personajelor. De asemenea, în scrisorile Soniei sunt inserate și fragmente ale crezului său artistic, crezul cuiva pentru care scrisul este vital („De ce scriu? Scriu pentru că asta îmi place și asta știu să fac. Sau cel puțin așa cred.”), iar decența este ridicată la rang de principiu etic și estetic, devenind o formă de autoprotecție a eului, dar și o marcă a unei conștiințe care refuză expunerea gratuită a intimității: „Ador ironia subtilă, mai ales în lumea asta de stand-up vulgar și fără prag. Poate

bele părți: el observă lumea prin care călătorește, ea radiografiază mediul literar. De pildă, Sonia ironizează lansările de carte – „rapsodii ale plictiselii” –, comparațiile abuzive dintre scriitori, impostura: „Ah, Filip, lansările noastre prăfuite, cu sau fără pișcoturi și vin după vorbărie. Aceste rapsodii ale plictiselii”, unde câte unul „bate câmpii di granda, așa că una-două te trezești comparat(ă) ba cu Hemingway, ba cu Vargas Llosa, ba cu Ulițkaia, ba cu Proust. Și, ca să fie tacămul complet, invită câte-un prieten universitar sau câte-un critic și-l roagă să vorbească. Și-atunci să te ții. Tipul ori n-a citit cartea, ori a citit-o pe sărite și n-a înțeles nimic, ori – cel mai des – îi place să se-audă și să-și chinuie atâta public cât se strânge. Fără milă, fără simțul ridicolului”. Dar, cu ironie tăioasă, necruțătoare sancționează și alte tipologii, unora dintre cei amintiți păstrându-le chiar numele reale, din viața politică, mondenă, sportivă..., „posedați de stihile logosului”, spunând „cuvinte ce miroso a jilav”, ca „într-un beci ros de igrasie”. Defilarea acestor nume prin paginile scrisorilor (Monica Anghel, Monica Pop, Monica Gabor, Monica Macovei, Monica Bărlădeanu, Monica Tătoiu, Dumitru Dragomir, „Doamna Diana” care „e cea mai mare patrioată de la... cum o cheamă?...”, cum spune un „uberist”, are funcția unui veritabil catalog al deriziunii, în care ridicolul public este expus fără menajamente, dar și fără excese retorice inutile. Ironia, departe de a fi ludică, are aici valoare de instrument critic, de igienizare morală a discursului public. Autorul nu atacă însă persoane în sine, ci expune tipologii recognoscibile, ale căror trăsături sunt infatuarea verbală, patriotismul de paradă, logoreea, lipsa de substanță, impostura travestită în vehemență civică... Prin această defilare de nume – unele reale, altele schițate prin perifraze sugestive – epistolele oferă, în consecință, și o imagine a unei epoci în care cuvintele, deseori, desacralizate și abuzate, ajung să miroasă a igrasie, fiindcă sunt spuse în cascadă, dar nu transmit nimic. În asemenea contexte, scriitorul sancționează, în consecință, inflația verbală, reafirmând, implicit, propria opțiune pentru un limbaj responsabil, dens, asumat, în care ironia nu este spectacol, ci judecată de valoare.

Pe de altă parte, viața „despreună” a lui Filip și a Soniei, din care amândoi etalează, ghidați de memoria afectivă, clipe ziditoare pentru fiecare, se scurge punctată în scrisori de câte un recurent „nu știu dacă îți mai aduci aminte”, de întâmplări, locuri, senzații ce se adună uneori în pasaje care capătă pe alocuri textura jurnalelor de călătorie, ca la reîntâlnirea lor de la Sorrento: „Și tot întâmplarea, draga de ea, m-a adus în Piazza Angelina Lauro, unde am trecut pe lângă librăria Tasso și am văzut pe unul dintre geamurile ei un afiș mic, cu figura ta surprinzător de serioasă (tu care poți fi atât de solară și de zâmbitoare) și cu două rânduri care anunțau lansarea și vorbitorii”.

Pe parcursul călătoriei, Filip nu este totuși atent numai la amintiri, ci și la locurile prin care trece: „Dacă nu mi s-ar fi părut un tarif imoral, poate că m-aș fi cazat la Excelsior Vittoria și n-aș fi închis cu atâta precizie cercul deschis cu atâta timp în urmă la Grand Hotel de la Ville. (Interesant, o

mulțime de hoteluri din orașul ăsta îl au pe Grand în denumire, habar n-am de ce, probabil ca să poată să-ți foreze mai ușor în portofel.) Reticența și stânjeneala m-au făcut să mă întorc la hotelul unde petrecuserăm prima noapte împreună, cea de după masa de la Bagni Delfino, înainte să te întorci cu avionul de la Napoli la București”. Altădată, când el este în Franța, în Bretania, la Dinan, aplecarea spre jurnal devine și mai evidentă: „Ce minune de oraș. O încântare de la prima la ultima casă veche, de la prima la ultima stradă, în frunte cu Rue Jerzual, mereu plină de turiști cu telefonul mobil și cu selfie-stick-ul pregătite. Și pe urmă portul de miniahturi, și pe urmă restaurantele de pe malurile lui La Rance, și pe urmă castelul, și pe urmă magazinele de suvenir, și pe urmă brutăriile în care îți plouă în gură, în frunte cu L'Arôme Sucré (*Maison Gillet, voyons*), și pe urmă prăvăliile unde se vând dulciuri care te năucesc. (...)”

Epistolarul se întrerupe abrupt după ce Filip primește o scrisoare de la Sonia care i se pare stranie, analizând-o cu o acuitate aproape polițistă: femeia i se adresează cu formule care n-o caracterizează, dezvăluind mai multă pasiune decât era ea în stare să pună în vorbe, motto-ul încalcă o convenție a lor, de a nu fi extras din aceeași carte din care mai fusese luat un altul...

Întors în țară, află finalul dezastuos al poveștii de iubire, ale cărui detalii i le dezvăluie asistenta medicală, cea care a ales modalitatea de a-l chema, trimițându-i o ultimă scrisoare în numele Soniei. Lui Filip îi rămâne tristețea adâncă și memoria unei iubiri tulburătoare, concentrată simbolic în brățara purtată de femeie pe gleznă și pe care altădată o invidiasse pentru privilegiul de a fi mereu lipită de pielea ei. Roman subiectiv, așadar, „Brătară pe glezna ta” aduce imaginea unei iubiri reflectată în două conștiințe – una a naratorului care le adună într-un singur tot meandrele, care se întâlnesc, se completează reciproc, dând astfel la iveală o intimitate decantată prin cuvânt, care, prin toate mani-festările ei, refuză spectacolul, preferând discreția afectivă, chiar dacă rezultatul pare o sumă de adevăruri parțiale, sugerând în felul acesta că iubirea adevărată nu se proclamă, nu se exhibă și nu se epuizează în prezență, ci supraviețuiește prin memorie, prin fidelitatea față de ceea ce a fost trăit cu intensitate. De aceea, romanul lui **Radu Paraschivescu** se poate citi ca o pledoarie pentru o etică a intimității, pentru o estetică a discreției, reafirmând, într-un registru grav și profund uman, puterea literaturii de a ordona emoția și de a-i conferi sens durabil.

În ceea ce privește construcția sub formă de epistolar, în **Brătară pe glezna ta** acesta poate fi nu neapărat un exercițiu de nostalgie livrescă, cât mai ales o formă de opoziție lucidă față de viteza, de zgomotul și exhibiția comunicării contemporane. Scrisorile lui Filip și ale Soniei încetinesc deliberat timpul, filtrează emoția și restituie cuvântului greutatea pierdută într-o epocă a mesajelor instantanee. În acest sens, romanul lui Radu Paraschivescu demonstrează că epistolarul nu aparține trecutului, ci poate funcționa ca un mod de a recupera sinceritatea, măsura și responsabilitatea expresiei. Epistolarul în epoca internetului devine, astfel, nu doar un cadru narativ, ci și o opțiune etică și estetică: aceea de a spune adevărul despre iubire fără a-l expune, de a comunica fără a consuma sensul și de a transforma scrisul într-un act de rezistență a intimității.

că încep să îmbătrânesc înainte de vreme, dar nu mă distrează deloc vorbitul fără perdea în public”. În acest orizont, confesiunea nu alunecă niciodată în impudoare, iar sinceritatea se exercită sub semnul măsurii, al lucidității și al unei discreții care conferă textului gravitate și verosimilitate.

Spiritul critic este constant de am-

IOAN EMANUEL
STAVARACHE

Pe urmele lui Petru Comarnescu Strada Atena nr. 11 Strada Icoanei nr. 10

Continuare din nr. 225

În anul 1919, tatăl lui **Petru Comarnescu** se îmbolnăvește, iar scriitorul se mută la București, la familia dinspre tată — unchiul și mătușa sa, Georges Vladimir Neter (n. 1880 – d. 29 august 1938) și Ana Neter (născută Kostaky, n. 1879 – d. 15 martie 1962).

Corecție genealogică: Tatăl lui Georges, Gustav Neter (anterior scris Nether), specialist adus în țară, a trăit la Iași și s-a căsătorit, în data de 21 mai 1878, cu Emilia Comarnescu (sora lui Petru Comarnescu, tatăl scriitorului). Din registrul stării civile pe anul 1878, la căsătorii, aflăm că Gustav Neter avea vârsta de 38 de ani, născut în **comunitatea Sacsonia** — deci în Germania — în luna octombrie a anului 1839. De profesie era funcționar, fiind adus de Carol I să organizeze poșta la Iași. Domnișoara Emilia Comarnescu avea vârsta de 19 ani. S-au căsătorit în Târgul Burdujeni, care aparținea la acea vreme de județul Botoșani (1). Dacă coroborăm aceste informații cu cele din presa vremii, respectiv anul 1889, când tatăl lui P. Comarnescu publică un anunț în care specifică: „De închiriat o casă cu 4 camere, grădină și pivniță, str. Păcurari No 46. Amatorii a se adresa la D-ul Comarnescu, poșta Iași”, iar într-un alt anunț: „De închiriat o casă în strada Păcurari No. 42 cu 3 camere, o bucătărie și lemnărie, doritorii a se adresa la D. Comarnescu, poșta Iași”, deducem că familia Comarnescu și Gustav Neter au locuit pe aceeași stradă, fiind practic vecini (3). Scriitorul îl descrie pe tatăl său ca fiind un om vrednic, cu oarecare spirit practic, care repara case pe care le cumpăra și le închiria.

În București, începând cu anul 1919, tânărul Comarnescu a locuit pe strada Atena nr. 11. Această stradă și-a schimbat denumirea mai târziu, în anul 1952, devenind Nikos Beloiannis. Aici a locuit până în 1927, de unde s-a mutat pe strada General Lahovary, redenumită apoi în perioada comunistă strada Icoanei nr. 10, unde a trăit până la sfârșitul vieții. Pe strada Atena, omul politic Take Ionescu și-a construit în 1897 o reședință, cumpărând prin licitație imobilul situat în strada Cătuului nr. 25, redenumit mai târziu Atena nr. 5 (5). În jurul anului 1915, strada și-a schimbat numele din Cătuului în Atena. Această stradă din actualul sector 1 este o stradă veche, centrală, plină de construcții în stil neoromânesc de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Strada Atena este un adevărat muzeu în aer liber, în care sunt expuse operele multor arhitecți români în diverse stiluri arhitecturale eclectice. Despre clădirea în care a locuit Petru Comarnescu, aflăm din presa vremii din 1908

că aceasta a fost proprietatea Ziegler, compusă din patru apartamente, cu destinație pentru locuință (6).

Tot din presa vremii aflăm că unchiul său, Georges Vladimir Neter, era membru al Partidului Național, facțiune de culoare galbenă. Citez: „Membrii Partidului Național din culoarea galbenă sunt rugați, în numele șefului partidului, d-lui profesor N. Iorga, să ia parte la consfătuirea ce va avea loc vineri, 5 noiembrie, a.c. ora 9 seara, la d-l avocat Gh. Neter, str. Atena nr. 11, etajul 2” (4). Pe unchiul său, Georges, Petru Comarnescu îl descrie în jurnalul său astfel: „...a fost un om cu cap de mare jurist, cu seriozitate de istoric (știa multe despre vechiul drept românesc, fiind prețuit de Ion Peretz), avea putere de gândire, dar deformarea profesională îl schimbăse cu timpul. În tinerețe, făcuse chimia, fiind și asistentul lui Petru Poni la Iași, dar, câștigând puțin, a învățat și dreptul, făcându-se avocat și luând-o pe Ana ca soție prin 1903, voind să-i asigure un trai mai bun (7). În data de 29 August 1938, moare Georges Vladimir Neter, în București, având vârsta de 58 de ani. Acesta va fi condus și înmormântat la Iași, la Cimitirul Eternitatea.

Petru Comarnescu mărturisește cu nostalgia unui om care nu a reușit să aibă de-a lungul timpului dialoguri înalte sau confidente cu mătușa sa Ana Neter: *Ana Kostaky din marea familie a Costăcheștilor moldoveni, rude cu mitropolitul Veniamin Costache (sau Kostaky). ...ea m-a crescut de la 14 ani, adică din 1919 și până la 22 de ani, când am început să câștig și să contribuie în casă. Era ambițioasă,*

nutrea mari pretenții pentru mine și la imboldul ei am concurat pentru bursă peste hotare. Are stil și ținută aristocratică. Niciodată nu a fost o ființă prea sănătoasă și energică, dar totdeauna surprinzător de inteligentă și cu prezență și prestanță de boieroică” (8).

Trebuie menționat că zona formată din Strada Icoanei și arterele adiacente este profund încărcată de istorie și cultură. Aici și-au avut reședința sau au trăit mari personalități ale culturii române, iar trotuarele au fost călcate de figuri celebre, inclusiv capete încoronate și oameni politici importanți. Este dificil de imaginat că locul unde se află astăzi Grădina Icoanei era traversat, în trecut, de un curs de apă — râul Bucureștioara, alimentat de pâraie. Strada Icoanei (fosta General Lahovary) își are începutul la Grădina Icoanei și se termină în strada Vasile Lascăr (cunoscută anterior ca Galați).

Acad. Dan Grigorescu, în urma deselor vizite făcute la locuința lui Comarnescu, din strada Icoanei nr. 10, impresionat de originalitatea decorului, mărturisește: „Atmosfera odăii lui Comarnescu (locuia într-o singură

încăpere, care era și dormitor, și cameră de lucru, și salon de primire) era neobișnuită, sau cel puțin așa mi s-a părut atunci.

De jur-împrejur, rafturi îndoite sub povara cărților, lăsând loc doar câtorva desene și tablouri — firește, un Luchian și un Tonitza. Într-un colț, divanul acoperit cu o scoarță moldovenească, un birou uriaș, masiv, în stil victorian, plin de cărți, manuscrise, dosare, plicuri cu fișe, rânduie însă cu grijă. Totul părea desprins din ilustrațiile poveștilor despre cărturarii din secolul trecut, doar o mașină de scris și o lampă cu un picior flexibil distonau, adăugând un element modern în atmosfera de casă” (9).

Într-un interviu din 1990, scriitorul Arșavir Acterian depăna amintiri despre bunul său prieten și descrie atmosfera casei din strada Icoanei. „Primea bucuroasă pe oricine la el acasă pe strada General Lahovari (devenită Icoanei), în fața Școlii Centrale de fete. Multă vreme a locuit într-o odaie încăpătoare — cea din curtea casei — având de-a lungul ei un coridor cu geamlăc, apoi s-a mutat în odaia din fața casei, după moartea mătușii sale. Găseai acolo ultimele cărți și reviste din țară și din străinătate, albume de artă, cărți umplând rafturile doldora sau risipite pe mese și scaune” (11).

Barbu Brezianu își amintește într-un interviu despre casa lui Petru Comarnescu, că adapostea adevărate cenoacuri culturale: „...acolo, pe Icoanei, și la Ionel Jianu acasă, pe strada Grigore Alexandrescu, se făceau plăcutele reuniuni serale, la care veneau Eliade, Vulcanescu, Sebastian, Haig și Arșavir, Noica, Polihroniade, Dan Botta, Ion Cantacuzino, Aurel Broșteanu, venea și Ion Barbu... (10).

În încheiere, voi reda o parte din descrierea pe care Barbu Brezianu i-o face lui Comarnescu, cuvinte care cred că concentrează spiritul și caracterul acestui cărturar autentic. „...sertarele biroului stăteau doldora de fragmente antologice prizărite în cele peste 5000 de pagini ale Jurnalului (care, fără vrea lui, va rămâne, credem, opera lui relevantă, tocmai fiindcă nu a fost revizuită și nici înăbușită spontaneitatea); rafturile erau și ele burdușite cu sute, peste 300 de mape de fișe și dosare abia întredeschise, dar, mai cu seamă, mintea lui, mereu revărsând de himerice anteproiecte și planuri mereu adunate... omul a tergiversat aproape toată viața...” (13).

Prea generosul senior a fost animat de imense puteri lăuntrice, de o voie bună și o vitalitate debordantă, de însușiri pe care le-a și cheltuit cu mărînimia unui nabab. A părăsit viața în plină tinerețe intelectuală, victimă a propriilor sale calități, dar, deopotrivă, și a unor cronofagi care nu i-au respectat liniștea, măgulindu-l, soli-citându-l neconștient să meargă la congrese, expoziții, comisii, vernisaje, bienale, trienale, pe care niciodată el nu a avut tăria să le refuze și să le spună că, ostenit de atâtea lucruri din afară, ar sta acum acasă, fiindcă, de foarte mult timp, pe șantier zace o Carte care ar trebui să se apuce să o scrie... În realitate, cum spunea Carola Giedion-Welcker, nu a fost „numai un mesager viu și activ al lui Hermes, ci și un inspirat al lui Apollon”, pe care noi am avut păcatul că nu am știut nici a-l cunoaște, nici a-l prețui îndeajuns (13).

Bibliografie

1. Arhivele Iași- Registru nașcuți, căsătorii, morți-1878, cota- SV-F-00012-1-039-014
2. Arhivele Iași- Registru cu acte

de deces nr. 2002 – 2456, cota- IS-FD-00075-1-2-3-1907-6

3. Curierul Foaea Intereselor Generale, 1889 (Anul 16, nr. 1-140)

4. Cuvântul, noiembrie 1926, Anul III, nr. 602, p. - (4 noiembrie 1926).

5. România Liberă, august 2001 (nr. 3456-3468) 2001-08-01 / nr. 3456

6. Viitorul, septembrie 1908 (Anul 2, nr. 292-321) 1908-09-18 / nr. 309

7. Comarnescu, Petru. Pagini de jurnal. Vol. 3. București: Noul Orfeu, 2003, p. 56.

8. Comarnescu, Petru. Pagini de jurnal. Vol. 3. București: Noul Orfeu, 2003, p. 39; 42.

9. Revista Muzeelor și Monumentelor, 1989 (Anul 26, nr. 1-10) 1989 / nr. 6

10. România literară, ianuarie-martie 1999 (Anul 32, nr. 1-12) 1999-03-10 / nr. 9

11. Almanahul Literar, 1990; p.79.

12. Materiale de Istorie și Muzeografie, XVII, București, 2003, p. 346.

13. Cristea, Mihaela, Petru Comarnescu. Un călător al solitudinii, București, Editura Eminescu, 2003.

Teatrul zilelor noastre O criză de cuplu

Adusă binevenit pe scena Festivalului „Liviu Ciulei” de la Pitești nu cu mult în urmă de Teatrul „George Ciprian” din Buzău. Prin intermediul unei comedii americane „în dulcele stil clasic” să zicem. Despre relațiile de cuplu familial și extrafamilial ce se ivesc când n-ai gândi cu gândul. Oriunde-n lume, că feromonii-s mereu neastâmpărați...

Sigur, până la urmă, nostima tevatursă se termină cu happy end. Și viața reintră pe făgașul normal. Contribuția primordială în scopul ăsta având-o soțu'. Mai cumpătat. Judecând lucrurile mai chibzuit și nedorind a-și pierde ambianța căsniciei. Obişnuința stenică a vieții sale de până atunci...

Reuşeşte performanța (da, e o performanță!) regizorul actor Dan Tudor. Actualmente manager al Teatrului „Alexandru Davila”, de pe mal de Argeș. Care-a abordat în chip potrivit montarea cu pricina. Aducătoare de succes la public din plin. Fincă textul e plăcut, articulat cum se cuvine. Plin de umor și romantism. De firesc și căldură umană. Etalând un subiect des întâlnit în existența umană pretutindeni pe glob. Iar interpretarea-i, ce să mai vorbim, fuse pe gustul meu...

Pot spune drept concluzie că Dan a reperat o victorie certă în cazul de față. Îl știu de niște ani buni, l-am văzut la lucru și al'dată-n dubla ipostază. Și sper, ca atare, a-l remarca

cât de curând și p-aici, în echipă cu colegii piteșteni. În folos tripartit: al său, al instituției pe care-o păstorește și, nu în ultimul rând, al iubitorilor artei în cauză. Ca să nu mai zic de „Mitică Popescu”, montarea-i de la „Nottara”. Poți să dai curs ăstor propuneri, directoare? Eu le socot pertinente. Idem domniaTu, da?

ADRIAN SIMEANU

Moartea nu a fost niciodată dușmanul nostru

Nu ar trebui să privim moartea ca pe o amenințare, ca pe un inamic inevitabil al vieții, sau ca pe un sfârșit brutal, ci ca pe o lecție profundă, care ne poate aduce pace și înțelepciune dacă suntem dispuși să o învățăm, pentru că moartea nu este ceva de temut, ci mai degrabă o parte integrantă și naturală a existenței noastre.

Dacă reconsiderăm relația dintre viață și moarte cu calm și înțelegere, o să constatăm că moartea nu vine ca un adversar să ne ia viața, ci ca o etapă firească, un prag, care deși înfricoșător la prima vedere, este esențial pentru sensul întregii vieți. O să conștientizăm că sfârșitul nu este o înfrângere, ci o parte esențială a călătoriei noastre, că moartea nu a fost niciodată dușmanul nostru, este „profesorul” care ne învață ceva fundamental despre natura noastră, despre efemeritate, acceptare și poate chiar despre libertate.

Acceptând moartea nu vom mai trăi cu frică existențială și vom conștientiza că viața și moartea sunt două fețe ale aceleiași realități. Moartea nu distruge, ci transformă și oferă sens finalității noastre. Ea ne învață să prețuim fiecare clipă, să fim conștienți de limitele noastre, să ne eliberăm de iluzii.

Însă noi nu ne străduim și nici nu vrem să depunem efortul necesar pentru a sesiza că moartea are un rol educativ, formativ în viața noastră. În loc să o vedem ca pe un dușman care vine să ne distrugă, ar trebui să o recunoaștem ca pe o sursă de învățături esențiale, să o transformăm din inamic în mentor, să fim dispuși să o ascultăm și dacă am face așa ceva ne-ar ajuta să trăim mai înțelept.

Frica de moarte împământenită de veacuri în conștiința noastră, evitarea oricărei confruntări cu efemeritatea și cu sfârșitul, ne împiedică să învățăm ce ar trebui să știm despre momentul transformării radicale, care inevitabil se petrece cu ființa noastră, de aceea moartea devine un profesor pe care nu vrem să-l ascultăm, căruia îi întoarcem spatele, refuzând să primim lecțiile care ni le oferă.

Această respingere este o parte naturală a condiției umane, nu ne place să ne confruntăm cu limitele noastre, cu pierderea și cu incertitudinea. Trebuie să ai curaj să nu fugi de realitate, să o privești cu ochii deschiși, chiar și atunci când adevărul este greu de digerat. Să accepți că tot ce are formă, că tot ce este conturat fizic, este supus schimbării și dispariției. Îi este greu omului, care dintre toate viețuitoarele, este înzestrat cu conștiință, să accepte că forma sa, simbol al identității, al corporalității, al manifestării exterioare nu este etern, din contră este trecătoare, vulnerabilă, supusă degradării. Moartea ne dezvăluie adevărul fundamental al condiției noastre: că ceea ce vedem, atingem, și percepem în lumea materială, nu este permanent. Această conștientizare poate fi dureroasă, dar și eliberatoare, pentru că ne îndeamnă să ne eliberăm de atașamentele excesive față de aparențe și să căutăm un sens mai profund, dincolo de forme. Mai mult, identitatea noastră nu este doar forma fizică sau exteriorul efemer, ci există altceva care poate

transcende această limită. Este o invitație implicită de a privi dincolo de superficial și de a înțelege esența, care nu este supusă efemerității.

Dacă am înțelege și am accepta că forma nu „durează” am fi pregătiți să acceptăm schimbarea, să învățăm să renunțăm și să găsim în aceasta un sens profund despre natura vieții și a morții.

Numele, simbol al identității noastre sociale, al recunoașterii și al amintirii, este și el fragil și trecător. Chiar și cel mai puternic nume, care definește o persoană, o poveste, sau o existență, se poate destrăma, se poate pierde în uitare.

În această perspectivă, nu numai corpul sau forma noastră fizică sunt supuse schimbării, ci și tot ceea ce ne definește în lume, chiar și numele care ne însoțește pe parcursul vieții. Destruerea numelui înseamnă ștergerea urmelor noastre în timp, uitarea, pierderea recunoașterii.

Aceasta părere nu ne va înfricoșa, dacă vom învăța să privim dincolo de ceea ce ne definește în aparență. Moartea, ca profesor, ne arată că identitatea, așa cum o înțelegem în lumea aceasta, este temporară și efemeră.

Este important să învățăm să acceptăm că tot ce pare solid și definitoriu se poate destrăma, iar în acest proces, noi putem găsi o înțelegere mai profundă a existenței noastre, dincolo de nume și forme. Este un apel la smerenie și la deschidere față de necunoscut, față de ceea ce rămâne după ce totul dispare.

Viața e ca o haină subțire, pe care o rupem la fiecare mișcare, atât de delicată, de fragilă și de vulnerabilă suntem. Suntem foarte ușor de sfâșiat sau de deteriorat, fiecare moment, fiecare acțiune contribuie la descompunerea noastră. Calitățile noastre și rezistența la încercările vieții reprezintă o protecție efemeră între noi și eternitate, între existent și nonexistent. Dispariția acestei protecții produce trecerea inevitabilă spre ceea ce urmează – o schimbare pe care moartea ca profesor o poate dezvălui sau ascunde.

Trebuie să fim atenți la fiecare acțiune întreprinsă, la fiecare clipă, pentru că viața asemenea unei haine fragile, se consumă și se destramă. Numai așa putem trăi cu sens și conștiință.

Nu trebuie să ne temem de moarte pentru că ea nu ia nimic, ea doar face loc. De aceea, moartea, nu trebuie percepută ca o forță crudă sau distructivă, ci ca un proces natural și necesar, o „poartă”, un moment de transformare și regenerare, nu o pierdere definitivă. Ea nu fură viața, ea eliberează un spațiu pentru ceva nou, poate pentru o altă formă de existență sau pentru renaștere.

Fiind un proces natural și necesar trebuie să ne împăcăm cu ideea morții, transformând frica de moarte în acceptare, așa cum strămoșii nostri dăci primeau moartea cu veselie, bineînțeles din alte considerente. Este o învățătură care ne încurajează să privim moartea ca pe un „profesor” blând care nu distruge, ci facilitează continuitatea.

Moartea trebuie privită cu înțelegere, ca parte esențială a vieții și a devenirii. Așa că trebuie să acceptăm inevitabilul și să vedem în moarte o eliberare, o continuare a vieții în alte dimensiuni sau sub alte forme.

Atunci când frica, durerea și percepția negativă asupra morții se va dizolva complet, moartea nu va mai este văzută ca un sfârșit brutal sau o pierdere, ci va deveni o stare sau o transformare care transcende limitele înțelegerii obișnuite.

Va fi o eliberare de vechile convingeri și anxietăți, o redefinire a morții ca o parte esențială a ciclului vieții, un prag către ceva diferit, poate necunoscut, dar în niciun caz ceva care să însemne dispariția definitivă.

Învățarea morții este, în ultimă instanță, învățarea renunțării, o pace interioară și o acceptare profundă, un pas esențial către înțelepciune și împăcare cu propria existență, stare în care moartea va înceta să mai fie moarte.

(Continuare
din pag. 8)

Ioan Avram: Muguri de chihlimbar pe un drum al luminii

În opinia noastră, poetul creează un univers imaginar constituit pe o axă formată, în mod platonician din: om, stea și Dumnezeu.

Stea este al doilea element platonician din care se constituie universul imaginat de poet; este înaltul spre care tinde privirea poetului, alături de lună; steaua și luna aduc liniștea și farmecul frumuseții create de poet, căci iubirea sa este atât de imensă, încât dorința este exacerbată: *Privim mereu Luceafăru-ntre stele/ Și-aș vrea să zbor spre stele, să le ating o clipă.../ Adun stelele prinse de-un flăier; ori: Stele, stele căzătoare strălucesc pe-naltul cer, dar adesea poetul se întreabă: Nu știu unde-i steaua mea? ; Stelele răsar pe ceruri, stele cad; De-aș fi o stea te-aș săruta...; Stele răsar, hoinărind peste ape/ Se clatină luna în plină candoare...* Privirea eului liric se înalță spre stele, căci: *Per aspera ad astringam*, spune dictonul latin; prin dificultăți spre stele, adică, iar creația lirică este o astfel de nobilă dificultate, comprimând în esența ei trăiri, dureri, sentimente de dragoste, bucurii și emoții pe care autorul le împărtășește cu cititorul. Spre bucuria amândurora, după cum bine știm, iar poetul Ioan Avram aduce spre noi, cititorii, aceste bucurii. Alteori, privirea surprinde frumusețea cadrului natural nocturn, ca o reflexie a cerului în ape: *O lună-i pe cer, o lună-n adâncuri,/ E ceru-nstelat și luci-i cu stele,/ Iubiții se-ntrec în lumea cu tâlcuri/ Să-și scalde privirea prin albastrele.*

Al treilea element al acestei lumi imaginare creată de poet, este Dumnezeu; Om, Stea și Dumnezeu formează așadar triunghiul magic al lumilor imaginare, așa cum ne spunea filosoful antichității Platon. În cazul liricii lui Ioan Avram, Dumnezeu este cel care veghează și ordonează întregul univers creat de autor, în postura de alt Demiurg. Structura aceasta tripartită o regăsim și în poezia eminesciană, iar din mugurii de chihlimbar se reflectă lumină cea mai pură, lumina divină.

Poetul este ocrotit de bunăvoința divină, are încă vise la care aspiră: *Voi merge printre cetini cât Domnul mă va ține, / Spre creste efemere țintite pe pământ, / Lăsat-am multe-n urmă, pictate pe retine,/ Dar vise mai există cu-n verde legământ. (În zări se-arată seara).* Poetul trăiește clipe de iluminare prin ruga ziditoare, prin glasul de clopot din noaptea Invierii: *Eu culeg un bob de rouă, vrând să beau licoarea lui,/Doar semințe de iubire și belșug să-nmugurească /Și o rugă să se-nalțe, sus spre Casa Domnului, / Pentru o lumină sacră, pe glia cea strămoșească. (Clipa de iluminare).* Ideea poetică ne conduce la clipa Genezei: *C-un pumn de lut ai făurit pământul,/ L-ai modelat în palma ta cea*

sfântă, / Cu munți semeții-ai înțesat veșmântul,/ Cu văi adânci ca lacrima ce cântă. (Asemeni Ție). Tainele misterioase ale creației divine țin, în viziunea autorului de destin sau întâmplare: *Doar Domnul poate spune un strop din taina Lui/ Ce-a dat la fiecare, șoptindu-le porunci/ Așa s-au scris istorii și cartea omului.*

Pe întreg cuprinsul textului liric, poetul folosește o multitudine de simboluri înserate în metafore memorabile și absolut originale. Dintre acestea, cea mai frecventă metaforă este aceea a timpului, văzută ca un simbol al trecerii prin lume, ori, cum spunea Sf. Augustin: *Mărturisești-Ți Ție, o, Doamne, că până acum nu știu ce este timpul... Asemeni acestuia, poetul nostru percepe timpul abia în momentele de senectute, privind în urmă și văzând cât a fost, dar și înainte, înțelegând cât de puțin a mai rămas: *Mai cauți trecutul prin traista căruntă; Și-am simțit cum trece timpul într-o inimă ce doare/ Însetată de lumină, căutând sprijin și traine.* Imaginarul poetic vine cu motivul zborului, căci creația este o înălțare, un zbor în profunzi-mile sufletului, iar poetul mărturisește: *Dintre dune de nisipuri mi-am luat zborul spre înalt, /Să caut noi anotimpuri printre piscuri de bazalt, /Să pun mâna pe un nou și să-l storc ca pe-un măr dulce,/ Să beau din licoarea lunii care tainic mă seduce (Zbor spre înalt).* Alt element de o frumusețe rară este fluturele, acela care trăiește o zi, strălucește în lumină și ne oferă minunate emoții: *Fluturi albi dansează-ntruna, într-o horă-a bucuriei,/ Printre florile voioase îmbrăcate-n frunza iei,/ Vor parcă să te primească cu o salbă de povești, /să-ți aducă-n dar și ție mândre haine-mpăratești (Așteptări înmiresmate).* Sunt cuprinși în metafore suave atât fluturii de candoare, cât și fluturii lugubri, semn că viața are două jumătăți... *Femeia este un alt simbol poetic, văzută în multiple ipostaze: mamă, soție, fiică, iubită: Ești mamă, ești soție, cu fața zămbitoare,/ Sau poate un vlăstar ce ai crescut pe ram,/Ești poate o lumină din lumea asta mare/ Ce stălucește vie cu-al inimii balsam. (De ziua ta, femeie).**

Ținuta grafică a volumului este impecabilă, editura clujeană este demnă de laudă. Merită citit, nu veți regreta, dragi prieteni, iubitori de poezie; veți găsi muguri de chihlimbar pe un drum al luminii.

CONSTANTIN MIU

Frumosul ca suferință transfigurată

Nimeni altul n-ar fi putut ilustra poetic conceptul de frumos ca suferință transfigurată decât **Eminescu**. Din lirica poetului nostru nepereche ne vom opri la poeziile **Pe aceeași ulicioară**, **Pe lângă plopii fără soț** și **Odă (în metru antic)**.

Primele două creații amintite au iz de romanță, organizându-și substanța lirică pe antiteza dintre inconsecvența feminină și permanența și constanța în sentimente a eroului liric, al cărui suflet se află în consonanță cu permanența elementelor ce alcătuiesc toposul erosului.

Primele trei strofe ale poeziei **Pe aceeași ulicioară** pun în evidență antiteza de care aminteam. Elementele componente ale toposului sunt: „aceeași ulicioară”, „luna”, „aceeași pomi în floare”, „același drum”. La simpla înșiruire a acestor elemente, sesizăm prezența adjectivului pronominal de identitate. Repetarea acestuia pe lângă trei dintre elementele toposului erosului, ca și relația pe care o realizează acest adjectiv pronominal cu pronumele subiect eu („eu rămas același”) subliniază permanența și constanța îndrăgostitului, ai cărui complici sunt elementele menționate.

Ruptura afectivă dintre cei doi parteneri este sugerată printr-o negație totală: acțiunea verbului la negativ este amplificată de adverbul de timp vecinic: „Pe aceeași ulicioară/ Bate luna în ferești,/ Numai tu de după gratii/ Vecinic nu te mai ivești!” – s.n. Ideea aceasta a obținării afectivității dintre cei doi parteneri este augmentată și de imaginea gratiilor de la ferești, acestea sugerând autoizolarea și refuzul de a comunica. Dar ruptura afectivă este evidențiată în strofa a doua sub aspectul temporalității: în ciuda prezenței acelorași elemente ale toposului erosului, eroul liric nu poate reînvia trecutul. În acest caz, zilele trecute aparținând timpului iubirii se opun nesuferitului azi – prezentul non-comunicării: „Și aceeași pomi în floare/ Crengi întind peste zaplaz,/ Numai zilele trecute/ Nu le fac să fie azi” – s.n. Alain Guillerrou opinează că „scurgerea timpului este opera nesatorniciei feminine”. (Apud Paul Dugneanu, în **M. Eminescu, Poezii**, tabel cronologic, prefață, note și bibliografie de P.D., Editura Albatros, 1990, colecția *Lyceum*, p. 34). Noi suntem de părere că scurgerea ireversibilă a timpului anticipează schimbarea ființei iubite, schimbare operată atât în plan afectiv, cât și la nivelul fizionomiei – ochii fiind oglinda sufletului: „Altul este al tău suflet, / Alții ochii tăi acum, / Numai eu, rămas același, / Bat mereu același drum.” – s.n. Partea mediană a poeziei (strofele 4-7) plasează scenariul erotic (rememorat) pe tărâmul oniricului. Din per-

spectiva acestei necesare, dar destul de dureroase memorări, finalul poeziei nu mai este unul pesimist (cu toate că se revine la imaginea și semnificațiile din prima strofă), ci melancolic: „Vântul tremură-n perdele / Astăzi ca și-n alte dăți, / Numai tu de după ele/ Vecinic nu te mai arăți!” Frumosul ca suferință transfigurată transpare din primele două versuri ale strofei mai sus citate: vântul care tremură-n perdele este imaginea metaforică a zbuciumului sufletului celui care conștientizează nostalgia departelui.

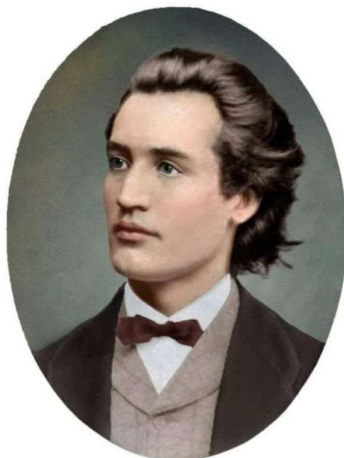
În aceeași tonalitate se desfășoară și scenariul erotic al poeziei **Pe lângă plopii fără soț**, numai că frumosul ca suferință transfigurată amintește de gestul lui Hyperion (din finalul poemului **Luceafărul**), care i se adresează sentențios Cătălinei – cea care nu conștientizează ca el bariera ontologică dintre lumea lui și a ei.

Începutul poeziei, prin mimarea atmosferei de romanță, este asemănător poeziei de care tocmai ne-am ocupat, fiind detectabilă aceeași antiteză dintre frământarea sufletească a eroului liric și indiferența ființei iubite: „Pe lângă plopii fără soț/ Adesea am trecut;/ Mă cunoșteau vecinii toți -/ Tu nu mai cunoscut./ La geamul tău ce strălucea/ Privii atât de des;/ O lume toată-nțelegea/ Tu nu m-ai înțeles.” La simpla lectură a acestor două strofe, observăm similitudini cu primele două strofe ale poeziei **Pe aceeași ulicioară**. Și acolo și aici putem remarca constanța în sentimente a eroului liric. Dacă în poezia ante-rioră acest aspect era sugerat prin folosirea adjectivului pronominal de identitate (aceeași, aceiași), de astă dată același aspect al fide-lității în iubire este pus în evidență la nivelul registrului verbal, cele două verbe – unul de mișcare („am trecut”), celălalt concurând firea contemplativă a îndrăgostitului („privii”), intrând în relație – primul cu adverbul de timp „adesea”, cel de-al doilea cu locuțiunea adverbială – de aceeași esență – („atât de des”), stilistic reliefează constanța în sentimente a eroului liric.

Scenariul erotic al acestei poezii se salvează de banalitate prin conceptul de frumos ca transfigurare a suferinței: „Azi nici măcar îmi pare rău/ Că trec cu mult mai rar, / Că cu tristeță capul tău/ Se-ntoarce în zădar, / Căci azi le semeni tuturor/ La umblet și la port, / Și te privesc nepăsător/ C-un rece ochi de mort./ Tu trebuia să te cuprinzi/ De acel farmec sfânt,/ Și noaptea candelă s-aprinzi/ Iubirii pe pământ.” – s.n.

În afara tonului sentențios, asemănător **Luceafărului**, decelăm ironia romantică, înțelegătoare, a eroului liric la adresa unei femei plate în aspirații. În fond, eroul liric reproșează celei care nu l-a înțeles lipsa unei metafizici a iubirii, provenite din transfigurarea suferinței.

Tema omului superior și neînțeles din poemele **Floare albastră** și **Luceafărul** fuzionează în **Odă (în metru antic)** în chip armonios cu cea a omului confruntat cu erosul, care-i prilejuiește cunoașterea unei alte laturi a sinelui. Din aceste considerente, Perpessicius spunea despre această poezie că este „o elegie erotică topită finalmente într-o litanie a eului devorat de patima cunoașterii, reînviat și ucis deopotrivă de cuvânt.” – s.n.

Metaforele simbol din prima strofă („manta-mi”, „ochii mei”, „steaua singurătății”), ca și registrul verbal („nu credeam să-nvăț a muri”, „înfașurat”, „nălțam”) ne fac să concluzionăm că atitudinea contemplativă a eroului liric – abstras din contingent, pe calea reveriei, a spiritualizării – este similară „perso-najului” masculin din **Floare albastră**.

Strofa a doua marchează ruptura ontologică: rolul acesta îi revine lui când, având valoarea lui și narativ, evidențiind, sub aspect stilistic, surpriza. Apariția intempestivă a erosului (sugerată de verbul la perfect simplu) tulbură echilibrul interior al eului contemplativ. Această apariție inopinată a erosului („răsăriși”) atrage după sine trecerea la un alt modus vivendi („băui”), care presupune acomodarea eului cu această nouă lume. Construcțiile oximoronice („dureros de dulce” și „voluptatea morții”) au rolul de a pune în lumină schimbarea dramatică, dureroasă, ce se petrece în forul interior al eroului liric, dar și conturarea frumosului ca suferință transfigurată. Eroul liric va căpăta un plus de frumusețe morală, prin asumarea suferinței în plan erotic; de unde și voluptatea morții de care vorbește. Evocarea suferințelor chinuitoare ale celor doi eroi din mitologia antică (Nessus și Hercule) are darul de a amplifica durerea mistuitoare a dragostei care a pus stăpânire pe sinele cândva contemplativ.

Afirmația exprimată printr-o negație totală dezvăluie imposibilitatea de a se vindeca de morbul dragostei: „Focul meu a-l stinge nu pot cu toate/ Apele mării”. Primele două versuri ale strofei a patra zăbovesc asupra stării de spirit a eroului liric: combustia erotică e totală și relevă patima devoratoare pe care o implică erosul. Elocvente, sub acest aspect, sunt relexivele verbelor, ca și posesivul *al meu*: „De-al meu propriu vis, mistuit mă vaiet, / Pe-al meu propriu rug mă topesc în flăcări...”. Întrebarea retorică din următoarele două versuri augmentează ea dramatismul situației, intensificând sentimentul suferinței: „Pot să mai revin luminos din el ca/ Pasărea Phoenix?” De observat că verbul la conjunctiv („să mai revin”), cu același rol amplificator, traduce incertitudinea; de aici și chinul ucigător al eroului liric, care se simte condamnat să-și suporte la nesfârșit noul mod de a fi. Versurile strofei finale au iz de imprecizie, în care ruga, în melanj cu implorarea și dorința expresă de a reveni la condiția inițială a eului contemplativ, imprimă poeziei o notă tragică.

A se vedea, în acest sens, ponderea în plan afectiv a celor trei imperative („piară”, „vino”, „redă-mă”), precum și semnul de exclamație, acesta sugerând strigătul disperat al celui care dorește să-și recapete liniștea contemplativă de la început. Având un pronunțat ton confesiv, poezia se transformă dintr-o dramă a eului într-una general-umană, a cunoașterii sinelui, prin eros, încât conștiința capătă dimensiunile unei ode. Reținem, de asemenea, caracterul ei filosofic, tocmai prin convertirea suferinței în frumos, încât marile probleme ale existenței (cunoașterea, relația eului cu universul, erosul și thanatosul) devin aici motive lirice și, în egală măsură, motive filosofice.

GHEORGHE
UNGUREANU

EMINESCU este cuvântul NEMURITOR

Mă aflu printre cei care, de-a lungul timpului, dar mai cu seamă în împrejurări dintre cele mai diverse, am fost și am rămas un stăruitor în încercarea de a cunoaște, înțelege și trăi opera **Poetului Nepereche**.

Așa se face că, în aste zile premergătoare evenimentului pe care l-am sărbătorit în data de 15 ianuarie a fiecărui an, am reparcurs imaginile materialului grafic și audio legat de viața și opera poetului, am răsfoit paginile cronologiei și contextului scrierilor Eminesciene, mărturiile și referințele critice ale contemporanilor săi, alături care, de această dată, am ales, spre a le face publice, pe cele ale lui D. R. Popescu, exprimate în volumul **GALAXIA GRAMA**, Editura *Cartea Românească*, 1984:

„Eminescu este un cuvânt. Eminescu este un cuvânt al limbii române, așa cum este și dor, și duos, este un cuvânt pe care-l învățăm de mici de la părinți și bunici, odată cu primele cuvinte fundamentale, pe care-l învățăm la școala primară odată cu adunarea și scăderea, un cuvânt pe care-l știm înainte de a-l cunoaște și pe care apoi îl ducem cu noi până la ultimile noastre cuvinte.

Eminescu este domn peste literele române, domnul țării, fără sabie și spadă, și de-aceia de neînvinși. Eminescu este cuvântul în care încape o patrie.

Eminescu este cuvântul cu care începe o lume de gândire, geneza unei limbi. Eminescu a construit o carte pe care de peste o sută de ani ploile n-o ating și vremea n-o vremuiește și nu-i ia vama, o carte, o operă vie și complexă, un loc de închinare și un scut. (...) Eminescu nu ne-a lăsat doar opera făcută din cuvinte. Eminescu ne-a lăsat chiar numele lui, ca pe un nou cuvânt. Și cuvântul este o ființă fără de moarte, pe care vremea n-o vremuiește și nu-i ia vama.

Eminescu este un cuvânt nemuritor.”

Arhitectura mitico-sensuală a imaginarului în Nuntita Evă

Volumul *Nuntita Evă* (Editura Papirus Media, 2024), semnat de **Monica Manole** este, înainte de orice, o incursiune poetică în geneza iubirii ca formă de cunoaștere revelată.

Poemul unic, dar pluristratificat, își construiește propria mitologie erotică printr-un limbaj deopotrivă inocent și baroc, în care copilăria, sacrul și senzorialul se tocesc într-un singur flux al imaginării. În această arhitectură lirică, Eva și Adam nu sunt personaje biblice replicate mecanic, ci entități simbolice renașcute din alchimia cuvântului.

Imaginarul **Monicăi Manole** pendulează între candoarea infantilă și solemnitatea cosmogonică, între jocul lumii abia concepute și gravitatea marilor întrebări originare. Copilăria, cu figura ei de lumină pură, irumpe în imagini de o stranietate blândă: pistrii vânduți „pe-un bănuț”, veri agățați „pe obraji cromati”, o lume care „despieptene gândul obosit”. Aceste miniaturi poetice nu sunt simple metafore, ci fragmente ale unei lumi pre-lingvistice, unde materia încă își caută numele și sensul. Eva este născută dintr-o astfel de vibrație primordială: ea răsare „din oul vrăjitoarei”, din tăceri înflorite, din pietre cu „solzi de foc” – imaginile o rețin mereu la granița dintre vis și întrupare.

Adam, la rândul său, este un centru de gravitație a dorinței, o ființă care percepe Femeia nu doar senzorial, ci ontologic. Iubirea lui este centaurică, împărțită între instinct și contemplare, între animalitate și sacru. El o urmărește pe Eva „cu toți ochii mijiti” ai pădurii, golindu-și privirea pentru a face loc unei Femei-natură, „femeia iarbă”. Lirismul său transfigurează corporalitatea în peisaj, iar peisajul în sacrament vizual: roșul i se „verzește”, albastrul i se „lungeste în substantivul gurii”. Iubirea lui Adam este, dincolo de erotism, o încercare de a prinde în cuvânt ceea ce scapă oricărei tipologii: misterul.

Răspunsul Evei, însă, refuză supunerea pasivă. Ea este simultan femeie, Geea și început de lume. Confesiunea ei este un act cosmogonic: „aș fi ars dacă nu aș fi visat”, „m-aș fi pânzit dacă nu m-aș fi cuvântat”. Pentru Eva, identitatea se construiește din cuvinte, din viziuni, din transformări infinite. Ea este singura care poate converti durerea în lumină, întunericul în roșire, somnul în geneză. În fața unei asemenea forțe creatoare, Adam pare mai degrabă un pelerin al propriei uimiri, cerând „complicitate”, cerând „stingerea nopții între dinți” ca pe o trecere inițiată.

În centrul volumului se află o idee subtilă, dar constantă: triumful cuvântului. Cuvântul nu este doar instrument estetic; el este materia primordială care învinge moartea, ordonează timpul și face iubirea posibilă. Manole transformă limbajul într-o scară a ființei: literele se „aripă”, sunetele se „înlăcrimează”, vocalele

sunt „aburind coame rebele de pegași”. Cuvântul devine, astfel, corp viu și în același timp organ al transcendenței. Prin el, Eva și Adam încetează să mai fie două voci separate: devin vibrațiile unei singure creații. Un aspect esențial al volumului îl constituie mitizarea actului erotic. Dragostea se desfășoară în planuri simultane: fizic, metafizic, vegetal, cosmic. Corpul devine o hartă pe care se înscriu rotațiile anotimpurilor, vibrațiile numerelor, circulația luminii. Uneori, permutările corporale amintesc de un Picasso sau de un Dali al stărilor: ochiul poate apărea „în degetul arătător”, inima se mută în călcâi, coapsele „amăruiesc ora coralului”. Eroticul devine un mod de a reconfigura lumea, nu de a o consuma.

Totodată, volumul introduce un element fascinant: matematica simbolică. Numerele, secvențele, nodurile temporale se insinuează în poem ca un al doilea limbaj, tainic. „Inegala poveste de doi pe sfertul trei”, „minutul cinci”, „Maestrul Unsprezece” – toate aceste formule sunt ecouri ale unei ordini ascunse, ale unei geometrii a iubirii în care cei doi parteneri sunt simultan ecuație și soluție.

Pe măsură ce poemul avansează, Eva devine însăși viața – „îndelung ochi”, „orbită curgătoare”, „pegas înflorit”. Adam devine ecoul ei, întârzierea ei, chemarea ei. Iar iubirea lor, prin acumulări succesive, devine un cânt mitic, o refacere la nivelul textului a legendei fondatoare dintre Femeie și Bărbat.

Volumul se organizează în jurul unei serii de teme și motive care structurează o poetică a genezei erotice, a limbajului originar și a experienței mitice a identității. Tema centrală este iubirea arhetipală, percepută ca principiu prim, generator de forme, sensuri și lumi. Relația dintre Eva și Adam se desfășoară într-un spațiu pre-lingvistic și pre-cultural, în care afectul funcționează ca forță ordonatoare a materiei. Eva nu apare ca un simplu obiect al dorinței masculine, ci ca „Geea, Născătoarea”, depozitară a unei energii primordiale capabile să regenereze universul. Adam, la rândul său, trăiește erosul ca experiență totalizantă, sinestezică, în măsură să desfășoare granițele dintre corp și cosmos. Iubirea devine, astfel, un ritual de facere a lumii, apropierea dintre cei doi fiind însoțită de transformări de lumină, culoare, densitate și timp.

Un al doilea nucleu tematic este geneza cuvântului, înțeles ca forță vitală și element cosmogonic. În poem, cuvântul „alungă moartea”, „aripă esc-urile”, „desgheață cifra nomadă” și „înluminează emisferele”, ceea ce conferă limbajului o funcție demiurgică. *Nuntita Evă* se poate citi, astfel, ca o rescriere poetică a genezei biblice, în care apariția limbajului devine act fondator. Eva însăși „se cuvântează”, găsindu-și identitatea prin rostire, în timp ce Adam percepe lumea prin litere devenite substanțe sensibile.

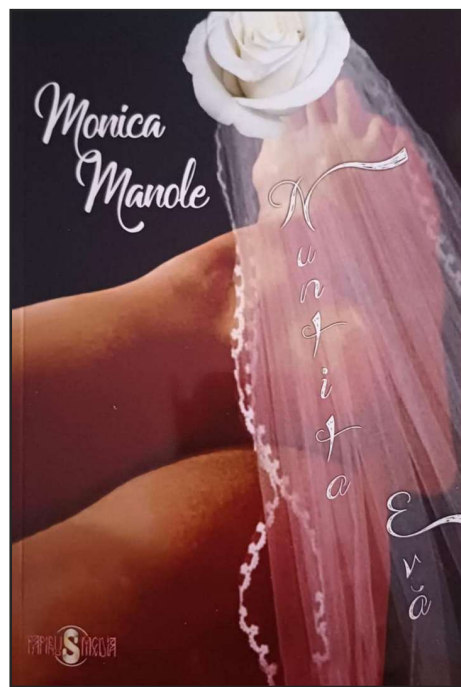
Erotismul, departe de a fi unul senzual în sens strict, capătă conotații mitice, simbolice și polimorfe. Actul erotic apare ca un proces al dilatării percepției, producând reconfigurări corporale și metamorfoze ale formelor. În universul poemului, simțurile migrează, iar corporalitatea devine fluidă: ochiul poate apărea în degete, inima în călcâi, tibia se transformă în unghi. Iubirea nu doar

unește, ci recrează ordinea corpului, creând o topografie a dorului, un relief interior al intensităților.

Timpul, perceput ca element dizolvant, este totodată o dimensiune recuperabilă prin iubire. Clipa devine perceptibilă „în colțul zeiesc al gurii”, în gesturi și vibrații care suspendă ordinea temporală obișnuită. Iubirea este singura capabilă să oprească „secunda de patru rubine”, să transfigureze „minuta cinci” și să impună o curgere spiralată a timpului, reflectată în imaginile roții, ale volutei și ale cercului.

Acest univers tematic se sprijină pe un set amplu de motive literare. Copilăria funcționează ca matcă imaginară a purității originare, conturată prin imagini precum pistrii, jucăriile vegetale sau „verile cu pomeții cruzi”, care creează un spațiu edenic, nealterat de cultură. Natura, omniprezentă și metamorfică, devine un corp viu: femeia se transformă în „iarbă”, dorința capătă consistența „laptelui bulgărit”, lumina „învezește”, iar somnul plutește „peste plopul strâns în pumni”. Lumea naturală nu este descrisă, ci trăită, fiind expresia directă a tensiunilor personajelor.

Motivul șarpelui apare frecvent, nu ca simbol al ispitei, ci al ritmului, al ciclicității și al transformării. Coada șarpelui care „stinge luna” sau mușcă „vertebrele regale” indică o energie creativ-distructivă asociată miturilor originare. Motivul ochiului, la rândul lui, trimite la percepție transfigurată și cunoaștere profetică: pentru Adam, ochiul este instrument al dorinței vizionare, iar pentru Eva organ al lu-

minii interioare, multiplicându-se și migrând în corporalitate pentru a exprima o hipersensibilitate a percepției. Somnul și visul devin spații privilegiate ale devenirii: acolo Eva „s-ar fi pânzit”, acolo se răsfoiesc genele și se pregătește renașterea. Visul nu e fugă din realitate, ci spațiul celei mai profunde autenticități.

În această sinteză de teme și motive, *Nuntita Evă* își afirmă caracterul de poem mitic și vizionar, în care iubirea, cuvântul, corpul și natura sunt elemente ale unei noi cosmogonii poetice.

Simbolurile majore articulează o viziune poetică asupra genezei feminine, asupra percepției erotice și asupra unui cosmos ordonat prin limbaj. Eva apare ca simbol al Genezei feminine, lipsită de orice conotație biblică a păcatului: ea este creatoare, Femeia primordială, Geea, Mamă și Limbaj, întruchipând simultan în-

ceputul și devenirea, trupul și Logosul. În opoziție complementară, Adam devine simbolul privirii și al dorinței configuratoare. El nu creează, ci dezvăluie; este instrumentul percepției, oglinda în care Eva se reflectă și cel care îi recunoaște esența prin iubire. Adam este pelerinul sensului, mereu în căutare „a tuturor posibilelor iubiri exemplare”, cel care înțelege prin actul contemplării.

Oul, în multiplele sale ipostaze — oul vrăjitoarei, oul deschis, oul „nemurindu-mă” — funcționează ca simbol al renașterii și al magiei. Este un simbol-copertă al volumului, reprezentând cuibul originar, potențialul infinit, spațiul în care iubirea și creația se ating și se multiplică. Alături de el, cuvântul devine simbol demiurgic, purtător al unei forțe aproape sacerdotale: el modelează timpul, configurează corpul, alungă moartea și consfințește iubirea. În economia poemului, cuvântul este adevărata materie a lumii, substanța din care se plămădesc sensurile.

Numerologia lirică, cu repetițiile sale semnificative — doi, trei, patru, cinci, unsprezece — instituie o ordine secretă a universului poetic. Aceste numere nu sunt arbitrare, ci sugerează existența unei geometrii spirituale a iubirii, o „matematică afectivă” ce organizează haosul interior al ființei și conferă ritm devenirii. Ansamblul acestor simboluri creează o mitologie personală coerentă, în care iubirea, creația și limbajul se nasc împreună.

Volumul *Nuntita Evă* se constituie ca un poem coral și arhetipal, articulat în jurul unei poetici a genezei erotice și a unei simbolistici vizionare de amplitudine mitică.

Textul urmărește dialogul dintre Eva și Adam nu ca narațiune biblică reprodusă, ci ca proces al refacerii lumii prin cuvânt, dorință și memorie. În acest sens, poemul devine o cartografiere a feminității originare și a erosului ca structură cosmogonică. Este un volum rarism prin densitatea imagistică, prin radicalitatea metaforei și prin felul în care reușește să reconstruiască mitul erotic într-o manieră absolut personală.

Manole scrie o poezie de mare intensitate vizionară, unde Eva și Adam nu sunt doar figuri arhetipale, ci două polarități ale ființei care se caută pentru a se re-naște reciproc.

Nuntita Evă aduce în scena literară un mare rafinament simbolic, construit pe un limbaj dens, uneori hermetic, dar remarcabil prin originalitatea sa.

Poemele reunesc într-o structură unitară eroticul mitic, geneza limbajului, cosmogonia corporală, metamorfoza percepției și sacralitatea iubirii, configurând o compoziție circulară, aluzivă și inițiată. În acest univers poetic, Eva se conturează ca arhetip al feminității creatoare, în timp ce Adam devine figura dorinței reconfiguratoare; împreună, cei doi dau formă unui Eros care funcționează ca punte între vis, trup și Logos.

Volumul își găsește unicitatea în capacitatea de a regândi mitul creației din perspectiva unei sensibilități feminine moderne, oferind o poezie a intensităților, a contopirilor și a lumilor care se nasc din cuvânt.

Lectura lasă în urmă senzația unei lumi vii, aflate mereu în facere, în care cuvântul nu descrie realitatea — ci o creează.

Un poem-univers, un poem-respirație, un poem-naștere.

O simplă cuvânt(are)

Ați auzit vreodată pe cineva să se abată de la obiceiurile străvechi specifice Crăciunului? Până acum, în preajma acestei sărbători, nu am întâlnit om care să nu își consume din potențialul energetic pentru a împodobi bradul (bogat în artificialitate), pentru a căuta diverse daruri pentru cei dragi, dar mai ales, pentru a lustrui casa până la epuizare. După ce toate aceste practici sunt îndeplinite cu succes, mai mult sau mai puțin, familia are datoria de a se reuni, de a se bucura unul de prezența celuilalt. Firește, așa ar trebui să se întâmple ca la carte, dacă nu intervine ghimpele socio-politic. Toate aceste activități simbolizează renașterea și speranța unui An Nou mai bun, continuând să se perpetueze în continuare credința că trebuie să facem curățenie în toate sferele de interes, începând de la locuința în care trăim, până la registrul prietenilor noștri. Cât despre împodobirea bradului, trebuie să semnalăm că nu își are originea în creștinism, ci în datinile vechilor turci din Asia Centrală, cu ocazia sărbătorii Nardugan („nar” – *soare, foc*; „tugan” – *a se naște*), închinată nașterii soarelui. În cele din urmă, creștinismul și-a însușit acest obicei de a împodobi bradul, având datoria de a-l reinterpreta în timp.

După cum spuneam, în preajma sărbătorilor de iarnă ne preocupă curățenia, sub diferite forme. Ce ați spune dacă am începe să facem ordine și în garderoba lingvistică?

Hai-deți să începem cu cuvântul și să-i dam Cezarului ce-i al Cezarului, respectând cu stoicism tradiția creștină care ne spune că la început a fost *Cuvântul*...și Slavă Domnului că și astăzi (încă) ne mai folosim el (chiar dacă mulți nu mai știu ce înseamnă să fii om de cuvânt) și nu am ajuns la performanța de a ne înțelege prin semne. Bine, nu că ar mai dura prea mult până atunci, dar hai-deți, totuși, să nu activăm chiar toate alarmele îngrijorătoare. Până nu-mi *ia cineva cuvântul din gură*, silindu-mă să *nu-mi* mai găsesc *cuvintele*, plasându-mă, fără să vreau, în registrul oamenilor *fără cuvânt*, prefer să împărtășesc, chiar acum, câteva dintre chestiunile cu care este împodobit *cuvântul*.

În viziunea pe care o propunem în această discuție, așa cum v-am tot obișnuit de ceva timp, punem la treabă toate instanțele și toate dispozitivele generatoare de etimologii. Fără a ne dezamăgi vreodată, mașinăriile dotate cu etimologii ne-au raportat că al nostru cuvânt a fost livrat și lansat cu grijă de către bunii noștri latini, provenind din „conventus/conventum”, care la acea vreme însemna „adunare, înțelegere”. Ceea ce este cu adevărat interesant este faptul că „couvent” în limba franceza semnifică „mănăstire”, de aici putem să ne dăm seama de ce la mănăstiri, de cele mai multe ori, întâlnim o masă mare de oameni, fiind locul în care lumea se adună în spiritul credinței. De altfel, limba română posedă și termenul „convent” (propulsat tot de latinescul „conventus”), având mai multe semnificații. În primul rând, DEX-ul îl înregistrează drept „consiliul unei mănăstiri sau al unui ordin călugăresc la catolici”, apoi marchează „forul suprem alcătuit din clerici și laici la protestanți”, iar în ultimul rând, „adunarea

generală a francmasonilor”.

Cu alte cuvinte, *cuvântul* reușea să reunească, într-un singur loc, nu una, ci foarte multe persoane, acest fapt spunând multe despre măreția și forța indestructibilă a *cuvântului*.

Luând la analizat, cuvânt cu cuvânt, ne-am dat seama că este spectaculoasă legătura cuvântului cu cel din albaneză, care, de altfel, aduce o contribuție semnificativă în demersul nostru investigativ. Descălcind firele timpului, aflăm că lexemul din albaneză „kuvënd” provine tot din latinescul „conventus”, care, după cum am mai precizat, desemna o „adunare”, „întrunire”.

Dacă sunteți curioși, puteți arunca o privire la demonstrația lui Dan Alexe (accesând pe *cabalinkabul.com*) și veți *da nas în nas* cu termenii din limba română veche „cuvent-cuvente”, dar și cu cel din aromână „cuvëndă”. De altfel, în limba albaneză, „kuvënd” desemna o instituție de căpătâi până în epoca modernă. Putem lua în considerare și ce spunea Dan Alexe, cum că acest termen reunea o adunare generală a bătrânilor, în cadrul căreia puneau țara la cale, dezbătând diverse aspecte socio-politice. Astfel, trecerea de la sensul de bază a termenului „cuvânt”, din latină, cel de „adunare”, la cel de „vorba”, „cuvânt” demonstrează că în limba română s-a produs o restrângere semantică. Nu putem fixa, cu precizie, dacă limba română a fost, într-o oarecare măsură, influențată de albaneză, căci „albaneza nu prezintă o sinonimie de felul celei din română: *vorba-cuvânt*”. Și nu o spun eu, ci Grigore Brâncuș, în *Concordanțe lingvistice româno-albaneze* (mai precis, o găsiți la *Institutul român de tracologie*, p. 181). Punctele comune care se întrevăd între cele două „cuvinte”, care aparțin unor popoare diferite, țin de faptul că ambele „au dezvoltat verbele a cuvânta, alb. *kuvendoj* <<a discuta>>, <<a vorbi>>, <<a conversa>>” (vezi tot Grigore Brâncuș, p. 8). Nu e de mirare că există o astfel de asemănare între cele două limbi, ținând cont de contactul limbii române „timpurii cu albaneza (mai exact al latinii dunărene cu ilira)”, generând „un număr apreciabil de trăsături” (Grigore Brâncuș, *Concordanțe lingvistice româno-albaneze*, p. 8).

În altă ordine de idei, poate fi acceptată și ipoteza lui Dan Alexe, conform căreia termenul „cuvânt” a circulat cu ambele sensuri până ce slavii au migrat spre Balcani, dacă ne gândim că termenul „sobor”, de origine slavă, însemna, de asemenea, „adunare”. De altfel, nici „sobor” nu a scăpat nevătmă în fața restrângerii semantice, primind accepțiunea „cuvânt, vorbă”.

Uitați ce poate să facă un singur cuvânt cu tradiția lingvistică a mai multor limbi... și nu sunt doar cuvinte în vânt, sunt portative lingvistice care demonstrează ce schimbări interesante pot produce contactele dintre limbi. Doar știți că noi ne măsurăm cuvintele în cadrul acestor investigații, chiar dacă nu avem un instrument (încă) care să facă acest lucru, deși ar fi o inovație lingvistică de mare ajutor. Ce bine ar fi să dispunem de un detector care semnalează orice cuvânt, orice vorbă rostită în regimul răutății și al deșertăciunii. Fără dar și poate, utilitatea acestui aparat s-ar dovedi în privința abaterilor dezastroase de la normele limbii literare; ce bine ar fi să-l taxeze drastic pe cel care comite astfel de erori, deloc de neglijat! Dumnezeu ne iartă toate greșelile, inclusiv cele gramaticale, dar dispozitivul pus în slujba limbii române, în mod normal, nu ar trebui. Fără să mai lungim această cuvânt(are), ne ținem de cuvânt, cât se poate de strâns, și până data viitoare, să le mai spuneți și altora că „boii se leagă cu funia și oamenii cu cuvântul”.

P.S.: Pe cuvânt vă spun, să știți că este cât se poate de adevărat ce ne învață tradiția populară: „*cuvântul întâi să-l cioplești, apoi să-l arăți*”. (Proverb românesc).

Scrisoare din China

Toamne care locuiesc Spiritul

Timpul este un fluviu care curge fără întrerupere, iar pe harta culturală a Bacăului, cineva este stâlpul acesteia, care stă neclintit în mijlocul curentului. Astăzi, când acul timpului ajunge din nou la momentul zilei sale de naștere, ceea ce vedem nu este doar aniversarea unui bătrân, ci o sărbătoare dedicată perseverenței și iubirii spirituale. Acum șaptezeci și șase de ani, s-a născut în brațele Neamțului, destinul trasându-i deja semnul, ca și cum stelele ar fi hotărât traiectoria în clipa aceea. De la tânărul cu ochi strălucind de dorință de cunoaștere din Târgu-Neamț, la anii de studii din Suceava și Craiova, unde a forjat tăria gândirii în mijlocul cărților și al dezbaterilor, și până la cea de jumătate de secol de muncă îndârjită în Bacău, a măsurat cu pașii pământul României, dar mai ales a păzit cu inima și condeiul cea mai prețioasă comoară: limba, sufletul acestei țări. Spune adesea: „Limba este ADN-ul unei națiuni, care poate fi poluat, dar nu poate fi schimbat”. Această frază nu este doar

deviza cercetării sale academice, ci este strigătul de luptă al întregii sale vieți, este jurământul pe care l-a făcut în fața valului vremurilor. Este „Veghetorul neobosit” pe drumul purificării limbii; nu dă înapoi niciun pas, ca un cavalier solitar, ținând în mână sabia adevărului, apărându-se de vulgarizare, de injustiție, de fragmentare și de amnezie culturală. Cu volumele sale scrupulos elaborate, cu articolele sale adânci, a ridicat un zid de apărare de oțel împotriva uitării și a nedreptății.

Condeiul său este plugul lucrând pe solul limbii; inima sa este lampa luminând în întunericul lumii.

Nu s-a încuiat niciodată în turnul de fildeş al academismului. Este „Cel ce poartă Focul”, este puncta care leagă trecutul de viitor. De la învățătorul tânăr din satul Oglinzi, care citea poezii copiilor în clasa sărăcită, la universitarul de astăzi aplecat să asculte întrebările studenților, a păstrat mereu o smerenie pură față de „catedră”. A fondat publicații; de la prospețimea educativă a „Mugurului alb”, la ecoul profund al „Bacovienei”, împrăștiind cu parfumul cernelei scânteia culturală în inimile a numeroși tineri.

A trudit la „Enciclopedia județului Bacău” și la monografiile ale localităților cântărind cuvânt cu cuvânt, verificând capitol cu capitol, doar pentru ca amintirea lor să nu se piardă. A pledat pentru Casa „Vasile Alecsandri”, transformându-se din profesor în apărător cultural, pentru ca sufletul poetului național al românilor din secolul al XIX-lea să aibă un adăpost. În anii senectuții a continuat să scrie fără odihnă, lucrând la strategii educaționale online, explorând modalități de transmitere a spiritului umanist în era digitală.

Acum adună arhiva sonoră a județului și o convertește în literă. Această forță de „curent liniștit” provine din iubirea sa adâncă pentru această țară, din responsabilitatea sa profundă față de filonul cultural. A spus odată: „Scopul educației nu este doar transmiterea cunoștințelor, ci și aprinderea unei flăcări”. Sub mâinile sale, numeroși elevi obișnuiți au trecut de la îndoială la certitudine, de la tăcere la expresie, devenind și ei lumina pentru alții și continuând spiritul său. Pe acest lung drum al pelerinajului cultural, sub cerul în care se împletesc destinele, am avut onoarea să ne găsim. Aceasta nu este doar o întâlnire geografică, ci o rezonanță de suflete, o maree de gânduri și un consens recunoscut al inimilor. Cu largul său suflet, a primit pe cei veniți din răsăritul îndepărtat, îmbrățișându-i ca un tată cu răbdare, în pofida diferențelor de limbă și cultură; cu rigoarea sa științifică și pedagogică, a modelat sufletele dornice de progres, corectând, ghidând, încurajând fără sfârșit, ca un mentor al vieții. Ne-a

învațat nu doar cum să scriem și să rostim corect un cuvânt, ci cum să trăim ca el: cu demnitate, cu umilință față de știință și cu căldură față de lume. A interpretat întreaga sa viață rolul de maestru, de cercetător, de om. Acum, vremea i-a albăstrit tâmpilele, dar nu i-a stins flacăra din

ochi. Acel foc este credința în limbă, este iubirea pentru învățăcei, este așteptarea față de viitor, este credința noastră mutată în cultură. Stă pe malul timpului, privind în urmă și numărând urmele lucrate, privind înainte trist pentru misiuni încă neîmplinite. Iar noi, în umbra sa, absorbim lumina și căldura, pregătindu-ne să preluăm torța pe care ne-o întinde.

Veghetorul etern

Profesorului Ioan Dănilă

Când încă un cerc de creștere se sculptează pe pacapul timpului, în boarea din Bacău aud șaptele râului Moldova povestind amintirile pământului, în zori văd razele de pe casa lui Alecsandri reflectând lumina care nu moare, în eter sunt sufletele pe care le-a luminat din sate și orașe, din răsărit și apus. Ținând torța, merge prin labirintul cuvintelor fără teamă de întuneric și spini, desface tufișurile ambiguității, netezește șanțurile capcanelor, pentru ca limba română să curgă ca un izvor curat, din trecut până în prezent. A schimbat melancolia lui Eminescu în lacrimi ce strălucesc în ochii tinerilor, iar entuziasmul lui Alecsandri, în foc ce arde în pieptul studenților, punând totul în mâinile generațiilor viitoare, pentru ca torța aprinsă să nu cadă, să nu se stingă.

CAI QING

Un nume nou – Nuțu Belciu-Chimniță

CRISTINA ȘTEFAN

Trăim vremuri tulburi și aglomerate în informație și evenimente, în pericole, în schimbări psihologice ale oamenilor și ale relaționării dintre ei. De aceea, nici literatura nu este scutită de derapaje și de relații nu tocmai benefice între scriitori. Se publică prea mult! Calitatea literaturii a dispărut! Maculatură cu ISBN! Sunt afirmații des întâlnite azi. Doar că persoanele care le fac nu sunt tocmai din elita criticii literare. Criticii noștri mari și buni s-au retras într-un cerc al lor, rareori ies la rampă cu vreun tânăr talentat sau cenzurează cu vreo recenzie – din aceea în două ape – vreun scriitor incompatibil cu preferințele lor literare. Nu am văzut vreo afirmație de genul: „scrie, domnule/doamnă pentru tine, dar ceea ce citești nu este publicabil”. Știu că anii din urmă, la intrarea în Uniunea Scriitorilor, comisia de validare justifică respingerea unei cereri, a unui dosar. Poate se continuă și în prezent.

Eu citeșc și scriu despre ce citeșc doar ca lector pasionat, dar nu pot afirma că despre ce am scris a avut o calitate extraordinară mereu, am scris subiectiv pentru că ceva a rezonat cu mine, cu înțelegerea mea, cu percepția mea de literatură. În general, eu cred că există puține scrieri deplorabile. În orice scris se poate găsi scânteia unui talent chiar dacă persoana nu are pregătirea, experiența, exprimarea calitative. Însă cenzura a căzut iar editurile fac bani și de multe ori cărțile unor autori buni sunt publicate în condiții execrabile de redactare, fără reguli elementare de scris sau chiar gramaticale. Nu știu a fi soluții la aceste explozii de hârtie și coperti. E libertate!

Însă, ghilotina este pusă, în special, pe scriitorii mai în vârstă, care debutează după ieșirea la pensie, sub acuzația că o fac sub pretext financiar, odată cu intrarea în Uniune, pentru bucată de pensie în plus. Nici aici nu subscriu, nu e general valabil căci am câteva persoane cunoscute care au trecut de 70 de ani, scriu cu talent și nu solicită accesul ca membri. Despre un astfel de scriitor vorbim astăzi și o carte trimisă pe mail cu titlul: **Din tinerețe, de ieri și de azi**, autor **Nuțu Belciu-Chimniță**. Este un volum liric nostalgic, cu amintiri, scris la o vârstă bilanțieră, sub îndemnul împlinirilor, o poezie simplă, calmă, cu înflorituri folclorice.

Din seria titlurilor semnificative redăm: *A iubi-iubire, Amintire, În van, Spovedanie - Tatălui meu, Scrisoare către fii mei, Cale lungă, Niciodată, Iubito* și se încheie cu o *Scrisoare către Ma-iakovski*. Vorbim despre un jurnal de viață liric, o expunere a propriului univers, scris sub principiul „să rămână ceva în urma mea, să nu fi trecut prin viața asta degeaba”, principiu aplicabil, de fapt, tuturor scriitorilor, la urma urmei, căci ușor finibili suntem.

Conform principiului meu de lectură, am găsit în volum și idei poetice și exprimare surprinzătoare și umor și sarcasm, lirism și metaforă, laolaltă.

Iată una din poeziile mele preferate: Nocturnă

„Parșivă noapte/ cununată cu Hăul/ În cântecul/ lău-tarului Vânt/ Scârțâie poarta / uitată deschisă/ Hărțile poetului/ dănuiesc despletite/ Cu macabre refrene și/ triste poeme”; este un tablou de Van Gogh aici foarte bine realizat.

Un erotism idilic, iar are realizări notabile: *Te-aștept*

„Tot cu cântec și visare/ Stau la poarta dinspre soare/ Așteptând fată să vii/ În cântec de ciocârlie”;

Cumpănă

„Tu vii iubito dintre gheturi/ Din miază-noapte strălucind/ Se-ndrăgosti de tine Nordul/ Steaua Polară-ți dăruind”

Justificări lirice aduce și tema căutării identității, sub forma interogațiilor, a nostalgiilor, a întrebărilor.

Dor de mine

„Mi-e dor de mine din trecut,/ Mi-e dor de cel ce-am fost cândva/ Mi-e dor de dorul de-a dori/ Mi-e dor de pofta de-a trăi.”

Cântec de demult

M-oi face floare și eu,/ Tu cicoare, eu bujor/ De la munte să cobor/ Unde m-aștepti în

razor.

Scrisoare către fii mei: „Viața,/ Jar mi-a fost,/ Toată, un foc./ Mai târziu,/ Vălvătaie./ M-a fript,/ m-a ars:/ un boț de oțel/ m-a făcut...”

Viața

„Acesta e finalul,/ Aceasta este viața,/ E ultim episodul/ Când se termină ața”.

În sus și-n jos

„În vârstă urc încet/ Treaptă cu treaptă/ Pășind spre/ Senectutea înțeleaptă”

La vârsta împlinirilor, nici sfaturile nu puteau lipsi! Îndemn:

„Fiți veseli, primăvara este, E vreme minunată ca-n poveste!

Ieșiți cu toții-n luncă la lucră-

Sau pur și simplu... la plimbat!”

Pofticiosul-

„Morală: Nimic nu e ușor în viață/ Muncește ca să ai!/ Să nu uiți de povață:/ Decât să furi, mai bine dai!”

Anotimpurile, povești rustice, dragostea de părinți și copii, trecerea timpului, sunt temele lirice abordate de autor, într-un discurs poetic nu tocmai perfect, dar nu înfățișarea estetică o dezbatem aici, ci aspirațiile acestui poet de natură romantică, folclorică, cu o materie lexicală diversă, menită să redea o anume armonie cu natura satului natal și trăirile de o viață împlinită, căci împlinirea vieții dacă nu e, nimic nu e, precum dragostea.

Iarnă-n aprilie - „Foaie dalbă fulg de nea/ Câte odată îmi venea/ Să mă urc în vârf de nuc/Ori în lume să mă duc/ Stau în casă și mă uit/ Cum a nins atât de mult/ Cum pomii s-au gârbovit/ Taman când au înflorit - ”

Surâsul - „Surâsul mamei mi-e întipărit/ Cu șlove dragi de dor și-alean/ În minte-l derulez mereu/Mi-apare ca cireșul înflorit”

Azi - „Viața se scurge/ Clipa de ieri/ Uitată va fi/ În ziua de mâine/ Astăzi e ieri/ Măine e azi/Astăzi e mâine și ieri”.

Domnul Belciu-Chimniță realizează un volum de poezie autobiografică, îl scrie într-o evocare mitologizantă a lumii satului natal.

Pentru invocarea spiritului locului – un sat – aduce în versuri pădurea, pomii fructiferi, obiceiurile pământului, grâul, dealul, bătrânii, atât în ritmuri folclorice, dar și în versuri albe, minimaliste.

Volumul alcătuiește, de fapt, un autoportret, determinat de împlinirea a șapte decenii de viață, ritmul și formula folclorică subliniind apartenența spirituală la satul străbun.

Va mai scrie domnul Belciu? Nu știm, dar asigur că lectura acestei cărți readuce în atenție nu neapărat o personalitate lirică, dar cu siguranță, rădăcinile românilor, oriunde s-ar afla. Așadar, ce vreau să spun prin această recenzie este că lumea întreagă s-a înrăit inexplicabil și lumea literară nu face excepție, abundând de invidie, de egoism și comentarii malițioase, de dat afară sau de ignorare, oamenii de bun simț care scriu neavând altă alternativă decât retragerea.

Și totuși... literatura este liberă de cenzură, este arta cea mai aproape de înțelegerea sufletească și cea mai rapid emoționantă, este muzica interioară a fiecărui scriitor... Lăsați oamenii să scrie! Vă rog! Lăsați oamenii să scrie!

ROMULUS-DAN BUSNEA

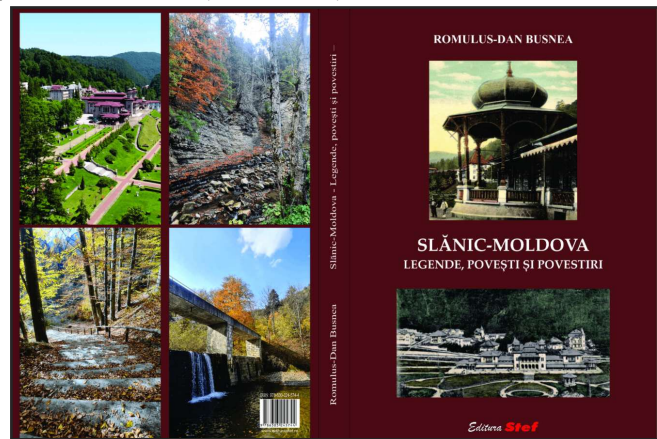
Eveniment în premieră, cu o lansare de carte în premieră

În Sala „Amfiteatru” a Complexului „Panoramic” din orașul-stațiune Slănic-Moldova, s-a desfășurat, sâmbătă, 20 decembrie a. c., prima ediție a evenimentului „Colocviile stațiunii Slănic - Moldova-„*Legende, povești și povestiri*”, unic în România. Cu această ocazie a avut loc și festivitatea de lansare a volumului „*Slănic-Moldova-Legende, povești și povestiri*”, semnat de jurnalistul și scriitorul slănician **Romulus-Dan Busnea** - inspector de specialitate turism la SPJPTCAS Bacău, unicul apărut în România ultimelor decenii, care spune legendele și poveștile unei localități, în speță, ale unei stațiuni balneoclimatice.

A fost un eveniment cum arareori întâlnești, întrucât de la început și până la sfârșit, acesta a fost străbătut de o emoție și o sensibilitate care s-au simțit în glasuri și s-au putut observa și pe chipurile, nu doar ale interlocutorilor, ci și pe cele ale celor prezenți în sală.

Iar acest fapt s-a datorat, în primul rând, mediatorului și principalului organizator al evenimentului, Alina Șova, care, împreună cu soțul ei, Bogdan Șova, manageriază mai multe unități hoteliere din Slănic-Moldova (inclusiv Cazinoul din stațiune), și care, formează unul dintre cele mai de succes cupluri de antreprenori din turismul românesc. Discursul și prezentările Alinei Șova, pline de căldură și frumusețe sufletească, alături de minunatele intervenții ale invitaților și momentele artistice dăruite, au produs, la unison, o stare de profundă emoție și energie pozitivă, așa cum se și cuvine în preajma sărbătorilor de iarnă.

Cei care au rostit alocuțiuni, fie ei oficialități sau oameni de cultură, încărcăți și ei de stările momentului și de nostalgia clipelor petrecute în stațiunea de la poalele Nemirei, au încântat publicul prezent: Vasile Isvoran, vicepreședinte al Consiliului Județean Bacău (CJ); Romil Botezatu, directorul Serviciului Public Județean pentru Promovarea Turismului și Coordonarea Activității de Salvamont Bacău (SPJPTCAS); Benone Moraru, primarul orașului-stațiune Slănic-Moldova;

Cristian-Aurelian Ciubotaru, primarul orașului-stațiune Târgu-Ocna; lect. univ. dr. Adrian Jicu, directorul Bibliotecii Județene „Costache Sturdza” din Bacău (în calitate de prezentator al volumului „Slănic-Moldova-Legende, povești și povestiri”); jurnalistul și publicistul Cornel Cepariu, președintele Filialei Bacău a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România (UZPR) și membru al Consiliului Director al UZPR; prof. Dan Sandu, poet și scriitor, primul povestitor al primei ediții a evenimentului; Alexandru Dumitru, poet și publicist. Excelente momentele muzicale și artistice au fost susținute de elevele Lavinia Tudoreanu, Maia Șova, Grupul de colindători de la Centrul pentru servicii sociale „Sfântul Luigi Scrosoppi” din Cireșoaia - Slănic-Moldova (coordonați de Sora Mihaela Bălăucă”), cantautorii de muzică folk și rock Constantin Chirilă și prof. dr. Mihai Teleagă, precum și de Ion Moisă, prozator și cronicar umoristic, realizator al ineditului „Proces-Verbal” al ședinței, cu ordinea de zi mai sus menționată.

Detalii și impresii de la acest eveniment cu totul inedit, în următorul număr al revistei.

Tuturor, numai bine și La Mulți Ani!

O lectură despre prietenie, emoție și devenire

Corneliu Carp, autor al câtorva romane, cărți de memorialistică, volume de publicistică și poezii, scrise cu empatie față de cititori, editează încă un volum de povești pentru copii, intitulată **Povești de suflet pentru copii**, Editura *TipoMoldova*, decembrie - 2025.

Volumul **Povești de suflet pentru copii** se înscrie într-o tradiție clasică a literaturii pentru copii, aceea în care povestea nu este doar un instrument de divertisment, ci mai ales un spațiu de formare morală și emoțională. În textele care alcătuiesc cartea, autorul **Corneliu Carp** propune un univers coerent, în care copilul este invitat să descopere lumea prin intermediul relațiilor de prietenie, al empatiei și al ajutorului reciproc. Cartea nu caută spectaculosul gratuit, ci mizează pe emoție autentică și pe mesaje clare, adaptate nivelului de înțelegere al cititorilor de 5-10 ani, chiar și mai mari, depinzând de interpret.

Unul dintre punctele forte ale volumului este unitatea tematică. Toate poveștile, indiferent de registrul narativ ales (realist, fantastic, simbolic), converg spre aceeași idee: copilul nu este niciodată singur atunci când are un prieten. Corneliu Carp introduce această temă încă din prima povestire, *Lacrimile unui copil*, povestire care impresionează prin abordarea delicată a unei situații sensibile: neglijența afectivă a părinților. Fără a acuza sau dramatiza excesiv, povestea vorbește despre nevoia copilului de a fi ascultat și înțeles. Cățelul Max devine confident și sprijin emoțional, iar lacrima transformată în perla sugerează capacitatea suferinței de a genera frumusețe și vindecare atunci când este împărtășită. „Ochii băiatului se umeziră. Erau lacrimi de dor după dragoste și înțelegere. Părinții lui îl iubeau, știa asta, dar uneori cuvintele lor lipseau, iar inima lui mică nu știa cum să-și strige nevoia. Max lătra scurt, ca și cum ar fi vrut să-l liniștească, apoi își lipi și mai mult trupul de el. Alexandru îl îmbrățișă și lacrimile i se roșogoliră pe obraji, calde și grele. În clipa aceea se întâmplă ceva tainic. Una dintre lacrimi, mai strălucitoare decât celelalte, nu căzu pe pernă, ci i se opri în palmă. Acolo se rotunji și se împietri, strălucind ca o perlă adevărată.”

În povestea **Leul și papagalul**, autorul **Corneliu Carp** construiește o prietenie simbolică între forță și fragilitate, între putere și grație. Alegerea personajelor este inspirată, oferind copiilor o lecție valoroasă despre egalitate și respect. Leul, deși rege, nu domină relația, iar papagalul Ara nu este marginalizat. Dimpotrivă, cei doi învață unul de la celălalt, ceea ce conferă poveștii o dimensiune educativă profundă, dar discret formulată. „Știi, Ara, ai schimbat ceva în sufletul meu. M-ai învățat că puterea nu e doar în mușchi și în coamă, ci și în inima care știe să primească prietenia. Papagalul îl privi cu ochi strălucitori și răspunse: „Iar tu m-ai

învățat că nu trebuie să-mi fie teamă să mă apropiu de cei mari. Uneori, curajul de a zbura spre cineva, aduce cel mai frumos dar: o legătură care nu se rupe. Au răs amândoi, fiecare în felul lui: leul cu un mormăit cald, papagalul cu un țipăt vesel. Apoi s-au așezat aproape unul de altul și au privit cum luna răsărea peste apă. În noaptea aceea, toate animalele au înțeles că leul și papagalul erau un exemplu pentru toți. Dacă cei doi, atât de diferiți, puteau să-și împartă apa, cântecele și poveștile, atunci și restul lumii putea învăța să trăiască în pace. De atunci, balta nu a mai fost doar un loc unde animalele veneau să bea apă. A devenit locul unde se adunau pentru a asculta povești, cântece și pentru a învăța despre prietenie”. Povestea **Ghinda și crizantema** se distinge prin lirism și sensibilitate. Este una dintre acele narațiuni care pot fi citite atât ca poveste pentru copii, cât și ca alegorie despre prietenie și trecerea timpului. Despărțirea provocată de iarnă și reîntâlnirea emoționantă din toamna următoare introduc copilul în ideea că unele legături adevărate rezistă dincolo de distanță și timp. Lacrimile de la final nu sunt semn de tristețe, ci de recunoaștere a valorii prieteniei. „Pe măsură ce soarele cobora și umbrele se lungeau, Ghinda și Crizantema știau că adevărata prietenie nu se pierde niciodată. Ea supraviețuiește în fiecare gând, în fiecare amintire și în fiecare zâmbet. Toamna a devenit anotimpul lor magic, promițând reîntâlniri și bucurii nesfârșite. Ghinda și Crizantema au înțeles că iubirea și prietenia adevărată înfruntă timpul, anotimpurile și orice furtună, rămânând mereu vie în inimi. Și astfel, după un an plin de dor și așteptare, Ghinda și Crizantema au redevenit împreună, legate de lumea din jur și una de cealaltă, știind că fiecare frunză, fiecare floare și fiecare rază de soare le va aminti întotdeauna cât de puternică este prietenia lor”.

În **Bobocul de trandafir**, creșterea este prezentată ca proces firesc, sprijinit de comunitate. Florile din jur nu sunt rivale, ci susținătoare, iar această perspectivă este extrem de sănătoasă pentru formarea copiilor, încurajând cooperarea în locul competiției. Finalul, în care trandafirul devine dar pentru mamă, aduce un plus de emoție și introduce tema dăruirii: „Ajungând acasă, s-a furișat în odaie, a luat vaza de pe noptieră, a pus repede apă în ea și așezat frumusețea de trandafir acolo. Simțind apa, trandafirul și-a revenit, radiind de fericire. Tocmai se deschisese ușa camerei și mama, simțind puterea darului, i-a îmbrățișat pe amândoi: și pe fiul ei, și pe trandafirul. Bobocul de trandafir înțelesese atunci că frumusețea lui nu era doar în grădină, ci și în gestul de iubire și grijă care-l aducea aproape de inimile oamenilor. Învățase astfel, că răbdarea, prietenia, curajul și darurile făcute din suflet sunt cele care fac ca o floare să strălucească cu adevărat, oriunde ar fi”. Zona fantastică a volumului este bine echilibrată și bine dozată. Pantofiorul de aur oferă o aventură magică fără a pierde din vedere mesajul educativ. Mara nu este o eroină atotputernică, ci un copil curios, care descoperă treptat sensul responsabilității. Obiectul magic nu rezolvă problemele în mod miraculos, ci o ajută să înțeleagă lumea din jur. „Pantofiorul de aur nu era doar o comoară, era o amintire că fiecare

dintre noi poartă în sine puterea de a aduce lumină, chiar și în cele mai întunecate locuri. Și dacă vreodată vei găsi un pantofior strălucitor în drum, să știi că e semnul unei aventuri ce așteaptă să înceapă, iar tu ești eroul poveștii tale. Și astfel, Mara a înțeles că adevărata magie nu stă doar în obiectele strălucitoare, ci în puterea din interiorul fiecăruia dintre noi. Curajul, bunătatea și dorința de a face bine sunt cele mai prețioase comori. Pantofiorul de aur a devenit un simbol al speranței, iar fiecare mișcare făcută cu el era o promisiune că, indiferent cât de greu ar părea drumul, lumina va găsi mereu o cale să strălucească”.

Poveștile **Trei frați pătați** accentuează ideea de legătură strânsă între cei trei frați. Traversarea râului de către panseluțe este un exemplu clar de solidaritate, iar șoricelul Ticu demonstrează că educația și învățarea pot schimba comportamentele agresive: „Primul obstacol a fost un râu șerpuitor, cu apă limpede, dar curent puternic. Frații au trebuit să găsească o cale să-l traverseze fără să-și ude petalele delicate. Cel cu petale albastre a încercat să sară pe pietrele ude, dar curentul l-a dezechilibrat puțin. Fratele cu petale mov a găsit o ramură căzută și a construit o mică punte, iar cel roșu a îndemnat: Împreună suntem puternici, fraților! Nicio apă nu ne poate opri când ne ajutăm”!

În povestea **Șoricelul vrăjitor**, autorul **Corneliu Carp** pune accentul pe inteligență: „Motanul rău nu este învins, ci transformat, ceea ce oferă copiilor o perspectivă pozitivă asupra rezolvării conflictelor: „Pisica n-a țipat. Nu s-a zbatut. S-a oprit, și în ochii ei s-a strecurat o scântie de... pace. Ca și cum, pentru prima oară, nu mai simțea furie. Doar somnolență. Blana i s-a netezit, coada i-a căzut moale, iar în câteva clipe s-a întins în fața șoricelului vrăjitor și... a adormit. Totul era liniște”. Ticu a rămas în picioare, respirând greu. Încă nu-i venea să creadă. Se uita la bagheta din lăbuța sa, apoi la pisică... și începu să râdă. Un răs ușurat, tremurat, dar plin de bucurie. Reușise, nu cu o vrajă de luptă, nu cu o explozie, ci cu lumină, cu pace.

Bicicleta zburătoare se adre-

sează direct imaginației copilului modern. Relația dintre Andrei și bicicleta sa capătă valoare simbolică, sugerând ideea de parteneriat și încredere. Zborul nu este o evadare din realitate, ci un mod de a o înțelege mai bine, iar întoarcerea acasă marchează maturizarea personajului: „Astfel, povestea bicicletei zburătoare

nu se va termina niciodată, pentru că fiecare zi aduce cu sine un nou vis, o nouă călătorie și o nouă prietenie. Și, dacă în noaptea liniștită vei privi spre cer, poate vei zări și tu o licărire de lumină — poate bicicleta magică a lui Andrei, care încă zboară printre stele, purtând în spate povești nemuritoare. Odată ajuns în camera lui, Andrei a așezat cu grijă bicicleta lângă fereastră, știind că orice clipă poate deveni o nouă aventură, iar lumea e plină de magie, pentru cei care știu să privească cu ochii inimii.

În fiecare seară, când lumina lunii îi mângâia fața, Andrei se uita cu dor spre cer, visând la noile zboruri și noile prietenii pe care le va întâlni. Știa că magia nu stă doar în bicicleta sa fermecată, ci în curajul și bunătatea care locuiau în inima lui.

Povestea bicicletei zburătoare nu se termină niciodată, pentru că fiecare zi aduce cu sine un nou vis, o nouă călătorie și o nouă prietenie.

Ultimele trei povești - **Albinuța cea harnică**, **Peripețiile lui Gândăcel Gogu** și **Povestea celor patru peștișori** - extind tema prieteniei la nivel colectiv. Ele promovează munca, responsabilitatea față de natură și capacitatea de a construi relații armonioase chiar și cu foști adversari. Transformarea motanului Țeposu din dușman în protector este una dintre cele mai puternice lecții morale ale volumului. „- Oricât de mici am fi, fiecare dintre noi poate schimba lumea în bine, a zis Bobița cu voce caldă”.

Cu inima plină de visuri și speranță, albinuța cea harnică a adormit fericită, pregătită să înfrunte orice nouă zi cu zâmbetul pe buze și cu aripile deschise spre necunoscut.

Pentru că adevărata magie nu stă doar în polen sau în miere, ci în dragostea și curajul pe care le purtăm în fiecare clipă”.

„Astfel, micuțul gândăcel curajos și curios a descoperit că lumea e un loc minunat, plin de prietenie, învățături și bucurii. Și dacă ești curios precum Gogu, să știi că și tu poți porni în aventuri frumoase, cu inima deschisă și cu prietenii alături”.

„Țeposu rămase pe gânduri. Își aminti cum fusese mereu singur, vânat de câini sau alungat de oameni. Niciodată nu avusese prieteni adevărați. Poate că acești peștișori îl învățau ceva nou.

- Bine... De azi înainte nu vă voi mai urmări și voi fi paznicul vostru!, spuse motanul încet, dar hotărât.

Din acea zi, lucrurile se schimbaseră cu adevărat. Când vreun copil obraznic arunca pietricele în apă, Țeposu sărea de lângă tufiș și mieuna tare, alungându-l. Boc și Căra primeau uimiți transformarea lui și ciripeau vesele, bucuroase că motanul învățase lecția prieteniei”.

Din punct de vedere literar, stilul este clar și accesibil, însă unele pasaje ar putea beneficia de o mai mare varietate a conflictelor și de o dinamică narativă mai alertă. Totuși, aceste aspecte nu afectează coerența generală a volumului, ci oferă direcții de dezvoltare viitoare. **Povești de suflet pentru copii** este o carte în care autorul **Corneliu Carp** își respectă micii cititori, mizând pe valorile autentice. Volumul de față este unul care educă fără a moraliza excesiv și care demonstrează că dragostea, inteligența, curajul și prietenia rămân printre cele mai puternice lecții pe care literatura pentru copii o poate oferi.

Țesături ale memoriei – CORNELIU BĂLAN

ANCA DENISA
ȘOGOR

Omul păstrează în viață câteva ancore ale existenței: numele (originea sale), principiile de bază (educația, autoeducația, viziunea despre lume, atitudinea adoptată în societate) și locul în care s-a născut (casa părintească, localitatea natală). Reunite, am spune că reprezintă atomul substanței numite „individ”. Lectura celor două cărți care au ajuns pe masa de lucru a „Interpretului de Idei”, „Cronici de familie vrâncene” (Editura *Babel*, 2021) și „Din activitatea de parlamentar” (Vicovia, 2020) – ambele semnate de domnul Corneliu Bălan –, mă trimit cu gândul la ideea lui Edgar Morin: „De la nașterea sa orice individ începe să recepteze moștenirea culturală, care îi asigură formația și orientarea, dezvoltarea existenței sociale. Moștenirea culturală [...] contribuie la orice ontogeneză individuală și modulează expresia genetică într-un fenotip uman”.

Încalcând ordinea cronologică a tipăririi, încep analiza cu volumul dedicat familiilor Bălan și Robu pentru a introduce viitorii cititori în acest tablou mitic al originilor.

Coperta ne conduce, prin reperele alese, către spațiul cultural supus atenției noastre: un cimitir și peisajul unei localități (versiunea de hârtie), respectiv o altă așezare, școala ce poartă numele lui Neculai V. Bălan și copii din satul Lacu Baban (versiunea cartonată). Aceasta este completată de impresiile domnului Petre Isachi (prefațator) și ale doamnei Aneta Țăru Dumitreșteanu (postfațator), ce subliniază valoarea morală și documentară a volumului, atât pentru descendenții celor două familii, cât și pentru societate – idei ce sunt dezvoltate în cele două comentarii anexate cronicii de familie. Structura volumului conferă un plus de autenticitate nu doar prin tipurile diferite de hârtie (pentru text, fotografii și arborele genealogic al familiilor), ci și prin structura sa (prefață, cuvânt înainte, repere despre Țrancea, prezentarea familiei Bălan / Partea I – Partea a IV-a, prezentarea familiei Robu/Partea a V-a, postfață, concluziile autorului, arborele genealogic și interpretarea simbolurilor sale pentru ambele familii, bibliografie). Autorul dovedește o bună cunoaștere a istoriei literaturii române (apelând la cunoștințele despre cronicari pentru a introduce propriul volum) și demonstrează stăpânirea noțiunilor din diferite domenii (istorie, geografie, mitologie, sociologie etc.) prin împletirea lor armonioasă cu informațiile rezultate din poveștile mamei, din cercetarea realizată de alte rude (Neculai V. Bălan) și din propria cercetare.

„Pentru ca istoricul să-și poată îndeplini misiunea sa de educator,

trebuie să spună adevărul. Numai așa este el în stare să câștige încrederea cititorilor” – afirma Iorgu Iordan în prefața ce însoțește volumul Ion Neculce, „Letopisețul Țării Moldovei precedat de O samă de cuvinte” (Editura pentru Literatură, 1963, p. XVIII). Readucerea trecutului în planul prezentului poate fi interpretată drept o anastază, deoarece poveștile revitalizate, ținute în viață prin viu grai și transmise de la o generație la alta (fenomen despre care vorbea, cândva, și Eugen Delcea: „Forma orală este cea mai sigură pentru transmiterea unor mesaje criptate într-un viitor foarte îndepărtat”), au la bază o laborioasă documentare și sursele anexate, ceea ce conferă autenticitate.

Volumul poate fi etichetat drept un fapt mnemotehnic susținut de o colectivitate cu rădăcini puternic înfipte în trecutul comun, care, prin substratul antropologic și potențialul de a fi proiectat în absolut/universal, se impune a fi descifrat de viitorimea care are șansa de a intra în contact cu acesta. Memoria personală interferează cu memoria ancestrală a familiei autorului, care este extrasă, metaforic, din „conștiința universală care înregistrează gândurile, transmise prin eter de la crearea universului material și spiritual și până în prezent” (p. 19) și transpusă în carte prin procedee ale ficției asumate de autor prin propria mărturisire (p. 19, p. 29). Spun „procedee” tocmai pentru că nu toate relatările trec prin această transformare, există secțiuni care se prezintă, mai degrabă, sub forma unor documente desprinse din dosarul unui caz social (exemplu fiind datele despre strămoșii săi redate succint, într-o listă cu subpuncte – „VI.12.1.1.2.”, p. 73; „a), b), c)...”, p. 79) și inserții din folclor (un exemplu fiind versurile de la p. 107 asociate nunții). Cu toate acestea, cronica de familie a domnului Bălan reușește să se înscrie în categoria lucrărilor cu un conținut științific care își păstrează veridicitatea în mijlocul ficției grație talentului și formării autorului. Am asistat, într-un mod plăcut, la o lecție de istorie, de geografie, de sociologie, de folclor, am simțit permanent preocuparea și legătura apropiată cu vocea care prezintă faptele și, pe măsură ce paginile s-au adunat, m-a interesat tot mai mult evoluția acestor oameni. În cele din urmă, m-am simțit recunoscătoare pentru gestul autorului, i-am mulțumit în sinea mea pentru ceea ce mi-a oferit, ca cititor, prin această carte.

Începutul celui de-al doilea volum mi-a reamintit de autobiografia din cronica de familie, motiv pentru care l-am perceput drept o punte de la o lectură la alta și o etapă de acomodare între temele celor două cărți.

Structura volumului trăda, și de această dată, simțul detaliului și comportamentul specific omului care se documentează – includerea discursurilor și intervențiilor susținute în diferite contexte (personale sau aparținând altor voci din spațiul public și politic), prezentarea Forumului Organizațiilor Culturale Științifice și Sociale Românești și a Partidului Unității Naționale Române. Asemenea fotografiilor, amintirile scrise se transformă în fire ce alcătuiesc ceea ce numeam și

mai devreme a fi o „țesătură a memoriei” și contribuie la o mai bună cunoaștere a unor personalități, a unor comunități, locuri și contexte. Dar aceste amintiri nu se scriu ușor. Autorul le caută în sertarele trecutului sau le răscolește printre filele trecutului recent pentru a le ordona și reorganiza în mod disciplinat spre a le prezenta, ulterior, cititorului.

Subiectul volumului, în schimb, este dezvoltat într-o altă manieră: intervențiile propriu-zise au rolul de a descrie, indirect, activitatea de parlamentar, cititorul fiind cel care, lecturând textul discursului, extrage informațiile pe care le consideră repere în conturarea opiniei personale despre temă.

O astfel de abordare – fapta descrie omul – justifică îmbinarea genurilor (prin memoriile, comunicările oficiale în contexte diferite emise de autor/alți politicieni și documentele oficiale ce alcătuiesc prezentul volum) și explică spațiul generos alocat discursurilor- / intervențiilor/materialelor auxiliare: cuvântul autorului și autobiografia însumează 106 pagini, în timp ce discursurile și actele doveditoare sunt distribuite pe capitole în intervalul 107-427.

Această structură diferențiază volumul de simple confesiuni sau amintiri reproduse exclusiv din memorie și, prin credibilitatea conferită de textele oficiale și de acte, îl transformă în document cu valoare istorică, susținând încadrarea sa în rândul materialelor documentare. Discursurile sunt polifonice, autorul asumând, în spațiul public, rolul de voce a comunității pe care o reprezintă (alcătuită din diferite categorii sociale, după cum rezultă din tematica acestora). Prin documentare și cu cerbicie, își argumentează și susține punctele de vedere, luptând pentru interesele oamenilor și independența statului (pensii, drepturi cetățenești, relațiile cu statul maghiar etc.). Există și texte atribuite „dreptului la replică”, fiind, de fapt, reacții la ecourile din societate, care completează informațiile pe care le-am acumulat deja prin lectura volumului și subliniază noi detalii ce stau la baza dinamicii scenei politice. „Fiecare epocă vede în operă acele aspecte care se potrivesc cosmoviziunii sale”, susținea Carlos Bousoño atunci când explica modul în care valoarea unei opere depinde de integrarea și receptarea ei în cadrul universalității. Prin specificul lor (valorificarea unor mijloace simple și concrete – care necesită, însă, multă documentare și organizare), aceste două volume vor servi comunității în momentele în care cercetători din diferite domenii își vor arăta interesul pentru subiecte asociate conținuturilor acestora. Amintind de citatul „Pentru cei sau cele care se vor învrednici, le urez succes să continue cu și mai mult talent și pricepere această cronică de familie” („Cronici de familie vrâncene”, p. 420) și completând cu esența volumului „Din activitatea de parlamentar”, susțin faptul că demersul distinsului autor este demn de re-markat, este un exemplu al generozității față de comunitate pe care alți autori și generația tânără ar trebui să îl urmeze pentru a face pași către consolidarea pilonilor ce susțin istoria, cultura și identitatea societății noastre.

VASILE DAN MARCHIȘ

FIINȚÂND MULT ȘI BINE MURIND

În intimitatea mea, îngerul păzitor mi-a rostit: „Vine judecata de apoi, iar tu doar stai și te gândești...?” Răspund foarte concis: „Să mi se dea sentința pentru ceea ce fac și pentru ce am făcut...” Fulgerător în acest timp muza m-a împresurat cum n-a mai făcut-o: „Nimeni nu s-a născut spre a trăi veșnic, la toți le este dat să moară fie mai repede sau mai târziu... Dar dacă ți-am apărut în gândurile tale așa cum dorești să-ți fiu, -fapt acceptat de Dumnezeu, însă numai cu condiția să mi te dea mie, nu morții! Atenție, nu te descuraja nici nu te hazarda deoarece prin mine vei intra totuși în cea mai fină și lentă moarte...” De la o margine la cealaltă a gândului cum înaintea unei virgule, un vocabular întreg să nu se intercaleze peste alt vocabular, s-au oprit brusc cuvintele-pelerini... O, dacă aș fi cu totul de hârtie... Chiar mai mult, un cer de hârtie imaculată pe care să pot repune imaginea sacră și panoramică redată de muză... „Ești ceea ce ai dorit să-mi fii, a reluat muza, dar prin asta nu-ți voi arăta cât vei trăi, deoarece nimeni niciodată nu a murit împăcat și împlinit chiar dacă ar fi murit și ar fi înviat de zece ori, ci vei ființa mult și bine, murind în cel mai fin și lent mod posibil până vei termina de etalat prin cuvinte-pelerini cu lux de amănunte în poezie pacea și împlinirea sufletească dorită de lume...”

EXAMENUL DE CREDINȚĂ

Nu mă pot opri din scris cu una cu două din cauză că însăși această scriere este considerată un examen de credință... Pentru nota maximă de promovare am vrut să scriu pe toate foile disponibile timpului, dar m-am oprit determinat de faptul că nu va mai rămâne loc adecvat pixului și mie inclusiv și nici timp aprecierilor care se pot face la adresa mea în această viață... Aprecierile de o viață sunt de prisos în viața de apoi...

SORIN COADĂ

Dimineața plângea pe dealuri. În grabă, oameni și mașini își tăiau drum prin smogul orașului. În intersecția cea mai aglomerată, vânătoarea de ziare începu a defila pe linia continuă. Nu se putea abate de la construcția laborioasă bazată pe rutina a sute de oameni grăbiți spre locul de muncă, o coadă în creștere la taxe și impozite, sau o grădiniță în centru. Blessemul zilnic al șoferilor ce prindeau ora de vârf, în trafic, era o binecuvântare pentru ea. Nu ca la începuturi, dar îndeajuns cât să-și ducă zilele, fără să facă și altceva. Ce-i drept, tinerețea combinată cu trăsăturile regulate îi determina pe șoferii de altădată să coboare geamul și să caute frenetic în sertarul cu măruntiș. Dintre aceia, care pe vremuri, în paginile goale de conținut, găseau folos doar la mica publicitate, mulți i-au rămas fideli. Unii mai cumpărau doar pentru obiceiul, tipic masculin, ca în secunde pierdute la semafor, să și-o închipuie și altfel decât îmbrăcată în haine pondoșite. Valtrapuri de nori păra-seau șeaua dealurilor abătându-se asupra aglomerației citadine cu oameni fără umbrele, mașini prăfuite și câini vagabonzi. Picăturile mari și răzlețe se îndesiră prinzând a-i umezi teancul de ziare. Se adăposti sub marchiza restaurantului unde, la micul dejun, simți hămesită cum se amestecă mirosurile de omletă cu bacon, cafea și croasant proaspăt scos din cuptor.

Întoarse spatele clienților așezați comod pe canapele și lenevind mulțumiți deasupra aburilor îmbietori cu privirea spre rafalele ploii. Sprijinindu-și ceafa de balustrada rece de fier, răsfoi ziarul local. Căldura respirației îi dezmoștea degetele alunecând crispate pe rândurile fără viață. La diverse, cu uimire, descoperi o fotografie a intersecției sale cu un blocaj în trafic datorat unui accident. Siluetele poliștilor privegheau în ceață trupul prăbușit pe carosabil. Nu-i desluși trăsăturile blurate cu grijă. La fel și numărul mașinii care săvârșise accidentul.

Își repetă cu înfrigurare titlul reportajului: „Vânătoare de ziare moartă în accident”. De uimire, scăpă teancul de ziare cu știrea multiplicată în sute de exemplare. Citi întregul articol. Dădu glas frazelor în care moartea îi devenea un fapt banal. Deși numele decedatei nu era relatat, amă-nuntele din jurul victimei nu-i lăsau loc de interpretare: vesta

Amurg după ploaie

reflectorizantă cu buzunare, teancul de ziare răvășite în stânga cadavrului, botinele la mână a doua și linia continuă din apropierea semaforului, ca o axă a propriului univers. Se amăgi cu speranța că, în lipsa ei, cineva îi luase locul, se dăduse una dintre cele mai cunoscute figuri fără nume ale orașului și murise în locul ei. Sub cerul brumat, iminența amurgului nu o impresiona. Nu-i veneau în minte treburi neterminate în viața nemiloasă. Orice rutină e o pregătire repetată a sfârșitului. În tumultul urban, viața putea fi obositoare. Nu găsea fire de care să se agațe, ci caiere cu amăgiri de lepădat. Nu gustase vreodată clipa în care să i se pară că lucrurile i se așază într-o ordine firească a paradoxurilor. Confunda speranța cu amăgirea. În față, deslușea un dalaj meandric, în urmă lăsa doar un șir de firimituri ale unor îndrăgostiri stinse.

Cerul nu contenea să se reverse asupra fluviului de mașini. Între șiroaiele ce mărgineau marchiza ca o colonadă a disperării, ea amortise dusă pe gânduri. Restaurantul cald îmbia trecătorii, prin ventilatoarele turate, cu aburii mâncării de prânz. Clienții se poticneau la vederea ei, unii chiar cumpărau ziare. Cu fiecare exemplar, își vindea știrea propriei morți în orașul inundat. Nu putea nici să oprească, nici să profite de răspândirea zvonului cu ecou de tunet printre zidurile cenușii. Trecătorii ciuciuși sub umbrele multicolore formau un râu ce tăia urbea răzlețindu-se spasmodic în piețe și mall-uri. Cât timp va trece până o vor uita definitiv? Gândurile negre i se inter-sectară cu viziuni izvorâte din roze. În lumea ei, cu mâinile înghețate din pricina umezelii, își căuta, între semnele destinului, hotărâri decisive. Putea fugi în lume abandonându-și lipsurile și soțul violent la betie. Trebuia să meargă la morgă pentru a identifica victima accidentului în urma căruia, cu o notorietate crescută, va beneficia de câștiguri mai mari. Pățania ei va fi sursă de inspirație pentru un film după fapte reale. Va fi declarată decedată, iar unii vor trăi de pe urma daunelor plătite de firma de asigurări. Va fi asociată, în meditația celor grăbiți, cu ochii la secunde prefirându-se leneș pe afișajul semaforului, cu aglomerația, cu diminețile de rutină sau cu o știre pe surse. Câte un șofer nervos va bate darabana pe volanul îmbrăcat în husă de piele, ascultând muzică la radio și simțindu-i lipsa. Doar urmărind înaintarea sinuoasă a curierilor, pedalând nestin-gheriți pe linia continuă, va confunda claxoanele răgușite cu timbrul vocii ei, farurile în ceață cu privirea-i fericită, după fiecare exemplar vândut. Apoi, vor uita și uitarea.

Se pierdu în picturile murale așternute peste cenușiul blocurilor. Picăturile din nori, în rafale ce îndoiau merisorii

plăpânzi, se contopeau cu petele urletului furtunii. Instincte adormite prindeau viață. Cumula trăiri uitate cu senzațiile recente ale descătușării nervoase din nevoia de schimbare. Își transforma vechile nemulțumiri într-o plăcere nouă, de a fi mințită frumos. Își alimenta speranța cu pulsațiile străzii indifereente, spălată de șiroaiele rătăcite pe asfalt. Semafoarele păreau stâlpi de sprijin pentru pietoni uitați de verde. Autoturisme înecate în perdele de fum defilau precum petele cameleonice pe un trup ascuns.

La ferestre, bărbați în maieuri fumau liniștiți ploaia. Potolirea întârzia. Strada Mare vuia într-un spasm gătit de răspântia dintre moarte și viață. Ea abandonase lumea dintre accidentul din ziar și sfârșirea din suflet. Ca în orice zi, trebuia să-și adapteze mișcările ritmului orașului vitriolant.

Se oglinzi în balta formată într-o adâncitură din pavaj în care zăcea un muc de țigară. Chipul cu tinerețea pierdută își resorbea expresivitatea, scotea la iveală doar paloarea, semnele de ocră.

Mâzgăli în interior noi file. Se simți străină de pasărea tânără aranjându-și penajul, ciripind voios în stol, de florii descoperirii iubirii sub un mulci de temeri, de nerăb-darea de primăvară și de primele falfăiri ale nostalgiei. Căpătase curajul de a privi lumea în ochi, dezvelindu-și sentimentele de care nu se mai rușina. Dezvoltase fobii de care era aproape mândră, ca de semnele experienței.

Așternuse straturi de ticuri peste straturi de obișnuințe. Învățase când să se semețească și când să țină capul la căldură, sub aripa umedă. Strunjea corpul suplu al unei efemeride născută fără posibilitatea de a zbura în dansul nupțial. Căsătoria stearpă venise din nevoia de a găsi o altfel de singurătate, mai complicată, dacă nu mai profundă. Alături de un partener pe care nu-l înțelegea, își cultiva defectele ce înfloreau spongioase. Inflorescențele grăbeau spre ofilire opacă la sărăcie. Gusta plăceri înfime la umbra semaforului: un pas de gazelă, o cădere de frunză și popasul din călătoria prin labirintul cu senzori opuse.

Toate i se derulau, până la tulburarea proiecției unui adolescent neglijent, îndepărtând cu mână, de pe ochelarii aburiți, urmele ploii. Tunetele tot mai îndepărtate o chemau în lungul culoarului deschis furtunilor.

Amorțită, își pregăti zăarele, sortă monedele pe categorii și numără în luciu bălților ultimele picături cu unde albastre de uleiul pierdut pe carosabil. Își alungă foamea într-un gând uitat și așteptă schimbarea culorilor între elevii gălăgioși.

Cu strângere de inimă, se postă pe linia continuă așteptând cu înfrigurare ca moartea din ziar să i se repete.

Veghea sentimentelor

CRISTIAN OVIDIU DINICĂ

Într-o lume în care lumina candeliei arde mai vârtos decât un sărut, sentimentele se adună la răspântii, căutând protecție. Iubirea, fragilă și neînarmată, se rătăcește printre umbre și devine pradă câinilor liberi, acele instincte dezlanțuite care nu mai recunosc granițele sufletului.

Adevărații stăpâni nu se arată. Ei ung capetele aplecate cu mir, nu din compasiune, ci ca să închidă gura celor care ar putea vorbi despre moartea copiilor,

victimele sinuciderii colective a sentimentelor. În tăcerea lor, se ascunde o vină care nu poate fi rostită.

Mamele aleargă în hora unui timp imberb, cu pași grăbiți și ochi goi. Nu dansează de bucurie, ci de neputință. În cercul lor, se învârtă o durere ancestrală, transmisă din generație în generație, ca o moștenire pe care nimeni nu o poate refuza. Pe marginea visului, părinții își îngroapă speranțele în pământul care refuză să înflorească. Doar umbrele cresc, îmbrățișând zidurile cu dor mut. Veghea continuă, cu inimi învelite în cânepă, iar cuvântul „iubire” se rostește doar în șoaptă, ca să nu trezească monștrii care dorm în noi.

Și totuși, în adâncul acestei tăceri, o scânteie pălpăie. Poate că veghea nu e doar despre moartea sentimentelor, ci și despre speranța că ele vor renaște mai curate, mai curajoase, mai adevărate.

cei patru piloni ai platformei cu lanțuri și să ragă și să se zbată, iar restul oamenilor din echipă să-l „păzească” și să-l împungă cu razuri-rângi de fier groase, ascuțite la un capăt, iar la celălalt cu o bilă mare în formă de măciucă.

Și-n aceste momente, când linia parcurea printre ogoare, el răgea și se smucea în lanțuri, iar colegii de echipă îl „amenințau” cu răngile strigându-i:

-Stai, stai că te străpung „banditul”!

Dar el răgea și se zbătea:

-Dați-mi drumu, dezlegați-mă!

-Fii cuminte și nu te mișcă! Și cu răngile simulau că-l împung.

Toți cei care lucrau pe ogoare s-au oprit și-și făceau cruce și-l compătimeau pe condamnat.

-Da ce-o făcut oameni buni, lăsați-l că-i și el suflet al lui Dumnezeu! Unde-l duceți?

-Îl predăm la Piața, că-i tâlhar primejdios.

Carcalet continua să urle de te-nfiora, colegii îl păzeau cu răngile îndreptate spre el, iar bietele de femei milostive și cu îngrijorare se-nchinau:

-Doamne, mântuiește-l de păcate și iartă-l Doamne!

TOADER-TITI ROZNOVANU

CARCALET - „TÂLHAR” -

Echipa de „tiligrafiști” lucrau pe linia de cale ferată Bacău – Piatra Neamț. Era în luna lui cuptor, oamenii satelor erau pe câmp, femeile la secerat și bărbații la cosit.

Unul dintre muncitori, poreclit „Carcalet” a propus șefului de „echipă” că vrea să facă o „piesă” în care el să joace rolul unui condamnat pentru anumite nelegiuiri comise. El de fapt și-a regizat totul.

Pe platforma unui vagon fără pereți și acoperiș el să fie legat de

SCRIITORI
din
FILIALA BACĂU
a U.S.R.
născuți în
luna ianuarie

ION TUDOR IOVIAN
1 ianuarie 1952

GHEORGHE MOCANU
1 ianuarie 1962

ȘTEFANIA OPROESCU
1 ianuarie

VASILE PROCA
2 ianuarie 1949

PETRE CIMPOEȘU
20 ianuarie 1952

VALERIA
MANTA-TĂICUȚU
20 ianuarie

MARIANA
ZAVATI-GARDNER
20 ianuarie

DAN PERȘA
26 ianuarie 1960

ADRIAN LUNGU
29 ianuarie 1954

VICTOR MUNTEANU
29 ianuarie 1954

LA
MULȚI
ANI!

ANA OPRAN

Între rugăciune și artă poetică

Stihuri pentru suflet (Edit. *Basilica*, București, 2017, prefată Dinu Săraru) impune pe autorul său, Pr. **Emil Nedelea Cărămizaru** ca pe un demn reprezentat al tradiției poeziei românești religioase.

Poezia religioasă este prima formă de manifestare a literaturii române. E destul să amintim începuturile ei prin Petru Cercel, Mitropolitul Varlaam, Mitropolitul Dosoftei, Antim Ivi-reanu în începuturi urmate de o glorioasă pleiadă de artiști ai gândului și cuvântului, de la Mihai Eminescu, Vasile Voiculescu, Traian Dorz, Radu Gyr, Stefan Augustin Doinaș, Ioan Alexandru și până azi. Aristotel spunea că „poetul e un imitator, asemenea pictorului sau oricărui alt artist, care dă formă imaginilor”. Prin extrapolare, putem conchide că poetul religios este un „imago Dei”, pentru că, prin căutarea permanentă a sacrului, a lui Dumnezeu, poetul

ajunge să-L imite. Nu, poezia religioasă nu e o poezie minoră! Ea relevă acea esențială dimensiune a omului, care este religiozitatea, raportarea la divinitate. În acest sens volumul de poezii al Părintelui doctor **Emil Nedelea Cărămizaru** e o mărturisire a dragostei întru Domnul Iisus Hrisos, o dragoste fierbinte și-n același timp smerită, o expresie a „mișcării pe orizontală dar și pe verticală, de la om spre Dumnezeu, de la d-zeu spre om, apoi de la om la alt om, adică de la poet la cititor”. (*Poezia religioasă românească. Eseu monografic- Maria Daniela Pănăzan*).

Cele 67 de poeme dintre copertile volumului celebrează această legătură tainică, intimă și profundă, dintre divinitate și creația sa (omul), acea legătură biunivocă despre care vorbește Angelus Silensius: „Ochiul prin care-l văd pe Dumnezeu este același ochi prin care mă vede El”. Astfel își mărturisește poetul implicarea în această relație organică și sfântă: „Eu m-am îndrăgostit de Dumnezeu/ și fluturi zboară prin sufletul meu/ Am inima un rug aprins în cer/ Și tălpile fierbânde chiar prin ger...” (vol. **Stihuri pentru suflet, Îndrăgostit de Dumnezeu**, p. 9.) Este o poezie a dăruirii, smereniei și grațitudinii, în care exultă bucuria trăirii plenare într-un univers guvernat de o divinitate ce se pătrunde în toate și-n TOT: „Îți mulțumesc, Doamne, că sunt/ Că-n dimineți îți simt suflarea lină/ Ce-mi dă lumină din lumină/ Și-mi pui, la inimă, ochi mulți,/ Să-ți pot vedea Cerul cu sfinți.../.../Îți mulțumesc, Doamne că „Ești”/ Că fără Tine, sunt nu are sens,/lar „a iubi” e doar o șoptă-n vânt/... Îți mulțumesc, Doamne, că sunt...” (ibid. op. 25).

Unele versuri au curgerea armonioasă și simplitatea liminară a **Rugăciunii** lui M. Eminescu: „Sărutul copiilor/De pe miezul florilor/Și privirea zorilor /Din malul visărilor/ Se înalță cu mult dor / În ruga îngérilor/.../ Urcușul monahilor/ Spre oaza luminilor/Și floarea zăpezilor / -Din creierul munților / Se înalță cu mult dor/ Din ruga îngérilor (ibid. p.18) Detectăm aici un paralelism sintactic și lexical care ne situează la un alt nivel de lectură căci dincolo de lectura de suprafață, aceea care delectează urechea și umple de euforie sufletul, autorul ne însoțește spre o lectură de adâncime prin care pătrundem în universul teologic mai adânc, acela rezervat celor ce acced prin actul unei căutări îndelungate la adevărurile esențiale ale sacrului: „Versul e-n Cuvântul Sfânt/ Un sacru Așezământ/E în Logosul cel mare...” (ibid. p.14.) sau: „Magnifica Treime dă fericii sens,/ Unimea în Treime e viață în consens” (ibid. p.16) Moralismul sentențios de factură religioasă este dublat de un limbaj chiastic centrat pe un anume gen de paralelism și repetiție. Este, de fapt cunoscut că la baza limbajului biblic cu structurile sale chiastice, cu metaforismul, alegoriile și simbolistica sa, stă poezia ca artă primordială a comunicării omului cu misterul cosmic.

Deci transferul din limbajul biblic la cel poetic decurge pe o linie directă. Alteori trimiterea la limbajul biblic, din subtext/ structura de adâncime a textului, este vizibilă amintind de psalmist sau de învăliurile melopeice din **Cântarea Cântărilor**: „Se Schimbă la Față Fiul luminii / El, Domnul, străluce în haina iubirii,/ Taborul se naște cu slavă în dar/Pe pis-

curi de maluri-limane de har...” (ibid. *Schimbarea la Față*, p. 20) Viețuirea întru Hristos, mărturisită cu sinceritate dar și cu fervoare e un perpetuu urcuș spiritual: „Urc treptele-n genunchi spre Dumnezeu/Și de cobor, mă sprijin tot pe /Viața-n Hristos o caut tot mereu-/Urcușul sfânt a devenit un țel...” În acest univers de calmă împărtășire cu tainele umanizate ale lumii din jur, stelele au „obraji de roșeață”, „noapțile-s numai culori”, „Ninge cu fulgi albaștri/ și arome de cer”, „Se-mbracă noaptea-n indigo”/.../Se scaldă noaptea-n bronz topit”/.../Se ascunde noaptea printre crini./Pământul freamăt-a miresme/Se-nțeapă zorii colți de spini”, „Si pleacă munți întorși înspre amurg/ Să hiberneze unde stele curg”. Credința e împăcare și bucurie, împlinire umană și întregire universală într-o lume clar și frumos rostuită. Cât de departe suntem de frământarea și nevoia pătimasă de certitudine, din psalmii lui Arghezi? În această lume patria, biserica strămoșii, mama, sărbătorile tradiționale sunt reperele care dau valoare și dulceață existenței pentru că totul stă sub „privirea inimii”: „Se uită inima spre nimbul lumii/ Să-și ostoiască setea-n curcubeu/.../Se uită inima spre colțul ierbii/ Vrea să-i sărute roua dimineții,/ Să înțeleagă apa ce-o bea cerbii/ și să cuprindă frumusețea vieții” (ibidem, **Privirea inimii**, p.92).

Volumul **Stihuri pentru suflet** al Preacucernicului Părinte dr. **Emil Nedelea Cărămizaru** prilejuiește cititorului o fecundă pătrundere spirituală în lirica religioasă actuală descoperindu-i bucuria lecturii și a emoției artistice a întâlnirii omului/ poetului cu Dumnezeu.

MIRCEA-CONSTANTIN JUREBIE

Corăbii cu amintiri

Pluteau pe calme vise corăbii cu-amintiri,
ATUNCI trăgea la vâsle și devenea ACUM,
Pe sufleteasca undă se prefirau iubiri,
Învăluind poteca din intimul, drag drum.

Se îmbrăca clipita cu lacrimi de senin
Ce picurau pe șoapte ca mărgăritărele
Într-un șirag de doruri brodate c-un suspin
Rămas să strălucească într-un șirag de stele.

Mă întâlneam cu mine, acel de altădată,
Un tânăr ce se juca-n grădina tineretii
Și culegea petale de rouă înflorată
Din cupa cu miresme sublimă-a frumuseții.

Dar iată, mi se pare că-ncărunțește cerul
Pe umbrele de ani când se prefiră norul
Încercănat de vremuri ce-au întristat decorul
Sentimental în care trecutul își ia zborul.

Revăd, în gând, minunea acelor retrairi
A clipelor de vrajă cu delicat parfum...
Pe sufleteasca undă se prefirau iubiri,
Învăluind poteca din intimul, drag drum.

Dorul unui câine

Dorul unui câine nimeni nu îl știe
Căci nu corespunde legii omenesti,
Toți nu-l iau în seamă, cu nevrednicie,

Crezând că nu are dureri sufletești.

Nimeni nu îi șterge lacrimi de tristețe
Și nu îi mângâie marile-i tăceri
Ce-i umplu privirea cu nori de blândețe
Și chemarea-i mută strânsă-n privegheri.

Nimeni nu încearcă măcar să-nțeleagă
Dragostea-i imensă pentru-al lui stăpân,
Chiar de-i rău acela, ochii lui îl roagă
Să nu-l părăsească în destin păgân.

Și devotamentul nu poți a-l descrie
Cu mii de cuvinte și vorbe lumești...
Dorul unui câine nimeni nu îl știe,
Căci nu corespunde legii omenesti !

Trec mii de ani

Trec mii de ani în goană pe cerul veșniciei
Și se prefac în slove din Cartea de istorii
Sau se înecă-n hăul crud al zădărniceii
Fără-a lăsa vreo urmă, precum în zbor cocorii.

Dar mulți dintre aceștia rămân ca moștenire
Pentru cei ce urma-vor să umple viitorul,
Ca năltele aspirații pentru omenire
Exemple să devină, ca-n timpuri gânditorul.

Și își transferă-n stele tăcutele cuvinte
Prea pline de o tainică, vie, înțelepciune,
Comoară pentru suflet, comoară pentr-o minte
Ce caută-adevărul și-n viață îl transpune.

Precum fiii serioși, vechi ai Cronologiei
Pe care-i iau în seamă mereu cugetătorii,
Trec mii de ani în goană pe cerul veșniciei
Și se prefac în slove din Cartea de istorii!

Pe umărul vieții

Apleacă-ți fruntea pe umărul vieții,
Alintă-te c-un fir de nostalgie
În amintirea dragă-a Tineretii
Care-a trecut, precum o fantezie.

Sprijină-ți fruntea pe umărul vieții,
Repetă-n minte tainice istorii
Când ning pe tine fulgii Bătrâneții

Și-ascuți atent doar plânsetul viorii.

Îți lasă fruntea pe umărul vieții
Să îți aline sufletești regrete
Că ai uitat savoarea frumuseții
Și-n vise ți-au rămas numai regrete.

Oglindă să îți faci din ochii vieții
În care se reflectă-ntreg trecutul
Și să oftezi când surul cărunteții
Din anii vechi își cere-acum tributul.

Să plângi atunci pe umărul vieții
Și să îi mulțumești la despărțire
Când te înecă lacrima tristeții
Pentru apusa , sincera iubire.

.....

Și-atunci să pleci în veșnica tăcere
În care viața-i doar o adiere...

Sentimentală, emotivă adiere...

Voci imaginare

Dragi voci imaginare te cheamă-n viitor
Să deslușești atracții din lumi necunoscute
Și stând cu-nchipuirea pe un înalt pridvor,
Cu gândul să plutești pe căi nestrăbătute.

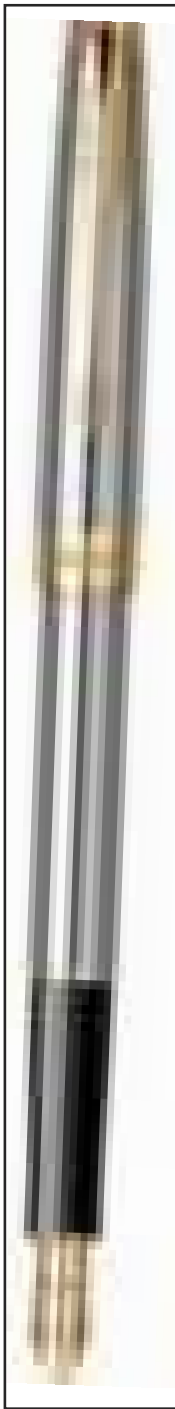
Pe șoapte de iubire să zbori încet spre cer
Și să străbați neantul pe aripi de tăcere
Urcându-te pe-o scară cu trepte de mister
Care să te îndrepte spre alte emisfere.

Să fii doar Tu cu Tine, pribeag prin infinit,
Un suflet călător prin tainica minune
Tivită cu speranțe de-un zâmbet fericit,
Născut din necuvinte și meditațiune.

Dar când din nou prezentul se umple
cu un dor
De pământeană viață, uiți că pe alte rute
Dragi voci imaginare te cheamă-n viitor
Să deslușești atracții din lumi necunoscute!

.....

Și te întorci Acasă, pe lumea lui Pământ
Unde trăiesc străbunii sub al Credinței cânt!

PETRU SCUTELNICU

15 iunie 1957- 22 august 2019)

regăsești bistroul
anghila din lacrimă
ridurile istoriei
furtuna amanetată
și geografia singurătății

POEM PE CORD DESCHIS

cad la învoialăcu duminica din mine
Crăciunul începe din tavanul copilăriei

scriam direct pe umbră
direct pe eternitate a fost prea mult
pentru o singură moarte
a fost un poem pe cord deschis

ORA EXACTĂ

gările au părăsit orașul
mai umbli desculț prin poem
cu țara pierdută în azilul de bătrâni
cartierul duhnește a singurătate
se face iarnă în cărțile de liceu
la tristețea ta și un sfert
ne vom întâlni la uniuniversitate

NUMELE MEU

se face prea frig
în numele meu
se mai acoperă copiii cu o vocală
noaptea șchioapătă
când mi se atinge o stea pe omoplat
din toată toamna rămâne
ceaiul chinezesc

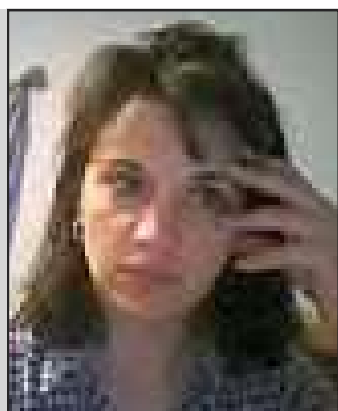
ZIUA DE DUMINICĂ

duminică într-o țară umedă
cercul de iluzii
umbra ta mușcată de un câine
mirosea a singurătate
prin visul tău trecătorii
faceau trafic cu muzică de fanfară
fericirea sălbătică umblă pe sârmă
atârnă de piele vecinului

PIESAJUL STRĂZII

îți ajunge noiembrie până la os
când privești strada de la etajul cinci
al singurătății
magazinul de nostalgii
și proprietarul de iluzii
frigul se târăște pe pereți

LOREDANA DĂNILĂ

a cui e zâmbetul putred
înșirându-se pe caldarâm.

* * * * *

Nici iubita dintâi,
nici dorirea din urmă!
Conjugând verbul „a fi”,
îngerul de serviciu,
Învață gramatica îndoielii.

Lehamite

Umbre în pelerinaj și gânduri istovite.
Anotimp despuiat de timp
prăbușit în angoasă și nedumerire.
Trăim echinocțiu iubirii:
Ziua de patimi egală cu noaptea
însingurării.

Tu

Privirea ta caldă
ca o vară fără păcat
încălzea gândul pribeag.

Privirea ta caldă
de înger repudiat la marginea cerului
în prima sărbătoare din anotimp.

Privirea ta caldă,
duminică fără timp...

Nu veni!

Nu veni să-mi cotrobăi întunericul zilei
și arșița nopții,
să refaci puzzleul creației
cu dezmațul gândului tău.
Nu veni!
Inima mea nu are ieșire de siguranță!

Desculță

La taifas cu un timp ponosit
amanetez duminici.
Iartă-mi tăcerea păgână
zidită zilei de azi
in gânduri încărunțite prematur.
Mi-am descălțat sufletul,
până la măduvă.

Pur...

Mă luai de mână
alergând prin câmpuri de maci.
Surăsul, nedumerit, spre asfințit se topea
și toate cuvintele lăcrimau.
În vânt aruncai petale,
ascunse într-un joc de-a iubirea.

Autograf

O iubire second-hand
ținându-mi de urât.
Voi pleca la braț cu un înger
și nimeni nu va ști

Aerostar S.A. Bacău

este o companie aeronautică importantă, fondată în 1953, specializată în repararea și modernizarea de aeronave militare (inclusiv F-16) și civile, producția de avioane ușoare și echipamente militare, butelii GPL, și oferă mentenanță pentru diverse tipuri de avioane, fiind un furnizor cheie pentru Ministerul Apărării din România și parteneri internaționali. Compania are o lungă istorie, transformându-se dintr-o uzină de reparații într-un producător modern cu activități diverse, inclusiv în aviația civilă și spațială, și este și sponsorul clubului de fotbal CS Aerostar Bacău.

Domenii de activitate:

Mentenanță și modernizare aviație: Servicii MRO (Maintenance, Repair, Overhaul) pentru avioane militare (MiG-21, F-16, elicoptere Black Hawk) și civile (Boeing 737, Airbus A320).

Producție: Aeronave ușoare, echipamente hidraulice de aviație, echipamente militare terestre, butelii GPL.

Fabricare aeronave: Autorizat pentru fabricarea de aeronave și nave spațiale civile. (Material generat de AI)

Dacă ești student și visezi la o carieră în domeniul aviației, Aerostar îți oferă oportunitatea perfectă! Aerostar are joburi disponibile pentru studenți care îți permit să înveți și să te dezvolți într-un mediu profesional de top. Nu mai sta pe gânduri, aplică acum și începe-ți călătoria profesională! Aici, fiecare zi reprezintă o șansă de a crește și de a-ți construi viitorul.

Lista de locuri de muncă active:

<https://carriere.aerostar.ro/jobs>.

Tur virtual al Aerostar Bacău – link:

<https://carriere.aerostar.ro/tur/index.htm>;

Biblioteca PLUMB * Biblioteca PLUMB * Biblioteca PLUMB * Biblioteca PLUMB * Biblioteca PLUMB * Biblioteca

